

§ 1 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Mia Sydow Mölleby* (V) avlagt sig uppdragen som suppleant i finansutskottet, i skatteutskottet, i justitieutskottet, i civilutskottet, i socialförsäkringsutskottet, i socialutskottet, i kulturutskottet, i utbildningsutskottet, i trafikutskottet, i miljö- och jordbruksutskottet, i näringsutskottet och i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2021/22:FPM80 Rekommendation att bemyndiga kommissionen att förhandla om en övergripande internationell konvention om motverkande av användningen av informations- och kommunikationsteknik för brottsliga ändamål *COM(2022) 132* till justitieutskottet

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2021/22:4639, 4645, 4649, 4651 och 4652 till socialutskottet

2021/22:4691, 4698 och 4700 till socialförsäkringsutskottet

2021/22:4686, 4692, 4697 och 4699 till utrikesutskottet

§ 4 Riksbankens förvaltning 2021

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU23
Riksbankens förvaltning 2021 (framst. 2021/22:RB1, framst.
2021/22:RB2 och redog. 2021/22:RR2)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

Offentlig upphandling

§ 5 Offentlig upphandling

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU34
Offentlig upphandling
föredrogs.

Anf. 1 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman och ni som lyssnar på och följer debatten! Offentlig upphandling är kanske en till synes liten fråga i många människors medvetande, men det är en desto större och viktigare fråga både för alla de välfärdstjänster vi konsumerar och för hur det svenska näringslivet utvecklas. Det handlar om att bidra till fortsatt välstånd och så vidare.

Varje år upphandlar den offentliga sektorn varor och tjänster för 800 miljarder kronor, vilket är en femtedel av Sveriges hela bruttonationalprodukt. Det är enorma summor. Små justeringar och små förändringar i hur det offentliga handlar upp den här typen av varor och tjänster får stor effekt på och många konsekvenser för hur företag och andra bedriver sin verksamhet. Det handlar om allt från att privata entreprenörer bygger skolor och sjukhus till att vi köper in mediciner och mer komplicerade välfärdstjänster än så.

Vilka beslut vi fattar i Sveriges riksdag och hur lagstiftningen utformas på det här området har mycket stor påverkan på vad som händer ute i verkligheten. Vi kan göra väldigt mycket för att minska korruption och se till att det inte slarvas med skattebetalarnas pengar, liksom för att säkerställa att de hårt ihoptjänade pengar som alla som går till jobbet varje dag samlar ihop till i form av skatteintäkter används på det klokaste sättet, så att vi får så mycket som möjligt för pengarna.

Vi moderater har ett förslag i det här betänkandet om att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att se mer av det som handlar om livscykelanalys. Om vi i offentlig upphandling ställer bra krav på hur tjänster ska produceras och utföras kan vi bidra till överordnade mål, till exempel att säkerställa klimatomställningen och mycket annat. Då handlar det om att se hur hela värdekedjan hänger ihop, från första början till dess att vi har konsumerat någon form av välfärdstjänst, om det så handlar om barnens skolgång eller någonting annat.

Det vi ska komma ihåg är att Sverige rankas som ett av världens mest innovativa länder. Det har skapat välstånd i vårt land, fru talman, och ett fortsatt bra innovationsklimat är såklart avgörande för att svenska företag ska röna framgång ute i världen. Med tanke på hur stor del av den svenska

ekonomin som är just offentlig upphandling spelar det också roll hur vi bedriver den här typen av verksamhet.

En av de saker vi moderater tycker är viktiga är att offentlig upphandling ska bidra till ett bättre innovationsklimat. Man ska handla upp funktion snarare än färdigspesade produkter och därigenom låta entreprenörer och företag vara med och bidra. De ska alltså inte bara svara upp mot exakt det vi vill ha utan faktiskt bidra till att det sker en utveckling på området.

Blir vi bättre på den typen av upphandling, fru talman, kommer vi att få svenska företag med en stor hemmamarknad där man kan utveckla inte bara välfärdstjänster utan också, som jag sa, byggnationer och mycket annat. Då kan också kunskaper och erfarenheter från det användas för att göra ekonomiska framsteg i andra länder. Det som har gjort Sverige rikt, det vill säga handel med andra länder, kan det offentliga alltså bidra till genom att ha mer av innovation och funktionsupphandling. Det innebär att inte säga exakt hur något ska göras utan säga vad det är vi från det offentliga vill ha.

Politiska beslut i Sveriges riksdag påverkar väldigt mycket, som jag sa. Ett område är mat. Den svenska matproduktionen har fått mycket pålagor i form av exempelvis miljökrav och djurskydd, och mycket av detta tycker de flesta av oss i den här kammaren är bra. Men det är också en utveckling som har gjort att det blir dyrare att producera mat hemma i Sverige än i andra länder, eftersom vi tar mer hänsyn till miljön och säkerställer att djuren har det bra. Det kostar mer pengar.

Därför är det en märklig ordning, fru talman, att det offentliga Sverige köper in mat från andra länder i världen för att det har blivit för dyrt att producera maten i hemma i Sverige med de hårda miljökrav och det starka djurskydd vi har i Sverige.

Detta är en fråga som är otroligt viktig för oss moderater. Vi har pratat om den på partistämmor, och jag har själv – om man får lyfta fram det i det här sammanhanget – fått motioner bifallna som handlar om att bli ännu bättre på det här området. Vi behöver ha mer svensk mat på tallriken och säkerställa att den mat som serveras på äldreboenden, på sjukhus och i skolor faktiskt har producerats med bättre hänsyn till miljön. Vi behöver säkerställa att djuren har haft det bra.

Det måste bli ett slut på att bara handla det som är allra billigast; vi måste också säkerställa att det upphandlas på ett sådant sätt att vi får det vi verkligen vill ha. Det måste hänga ihop, fru talman. De beslut vi fattar vad gäller miljö och djurskydd måste hänga ihop hela vägen fram till att det offentliga faktiskt handlar upp maten och serverar den i offentlig verksamhet. Mer svensk mat på tallriken, fru talman!

Med det yrkar jag bifall till Moderaternas reservation nummer 1 – och bara den, för tids vinning.
(Applåder)

Anf. 2 DAVID PEREZ (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 9 i betänkandet. Sverigedemokraterna står också fortsatt bakom de motionsyrkanden som finns i det här betänkandet om offentlig upphandling.

En stor del av svensk välfärd bygger på det dagliga verk som små och medelstora företag gör runt om i Sverige. Regelverket för offentlig upphandling har i dag potential att bli bättre då många företag, i synnerhet

mindre sådana, saknar kompetens och möjlighet att ge sig in i en omfattande upphandling. Med det sagt görs cirka 70 procent av all upphandling av mindre företag, men det är en siffra som kan öka.

Majoriteten av all upphandling som görs i dag sker på kommunal nivå, och våra olika regioner och statliga myndigheter står för den resterande andelen. Regelverket för offentlig upphandling är viktigt och ökar transparensen vid inköp till offentlig verksamhet, som vi har hört från talarstolen. Det är något som bör förstärkas ytterligare.

Det måste ändå lyftas att det finns viss problematik när vissa känsliga verksamheter kan hamna hos icke önskvärda aktörer. Är det exempelvis rimligt att skyddsobjekt ska skyddas av företag som har täta kopplingar till diktaturer?

Denna problematik synliggjordes under den omfattande debatt som rörde om säkerheten kring Arlanda flygplats, men det är bara ett exempel i mängden. Det finns även annan känslig och viktig infrastruktur som upphandlas runt om i Sverige.

Ett annat exempel, fru talman, är Transportstyrelsens it-upphandling som skedde 2017, även kallad it-skandalen, där tusentals fordonsuppgifter kom på vift. Detta kunde härledas till en brist hos en underleverantör. Denna tjänst hade lagts på entreprenad via upphandling.

Känsligt material eller information om rikets säkerhet får under inga som helst omständigheter äventyras. Sverigedemokraterna anser att man ska kunna exkludera vissa aktörer från att delta i upphandlingar med detta som grund.

Vi välkomnar att Upphandlingsmyndigheten fortsatt arbetar med att göra systemet för offentlig upphandling mer robust, även i händelse av kris. Den statistiska databas som myndigheten utvecklar just nu kommer förhoppningsvis att kunna synliggöra eventuella brister och svagheter hos olika branscher och utveckla upphandlingsverktyget ytterligare.

Vidare arbetar Europeiska kommissionen med att lägga fram ett förslag som inte minst tar hänsyn till krisinstrument för den inre marknaden för att på så sätt öka handlingsutrymmet och möjliggöra snabba beslut vid plötsliga kriser, just som vi har sett under den pågående pandemin, då de europeiska medlemsländerna inte riktigt stod upp för den europeiska solidariteten.

Fru talman! Utskottet ställer sig unisont bakom att offentlig upphandling ska göra så stor samhällsnytta som möjligt för att främja gemensamma intressen och för att på sikt uppnå viktiga mål som goda villkor på arbetsmarknaden, miljömål, en god djuromsorg och minskad antibiotikaanvändning, för att nämna några få saker.

De motioner som vi från Sverigedemokraterna fortsatt står bakom handlar till stor del om att belysa det som jag tidigare har nämnt. Vi anser att stor vikt bör läggas vid att offentliga inköp ska styras mot mer svenskproducerade varor i den mån som det går och att regler bör förenklas. Ett förenklat regelverk leder i förlängningen till en ökad konkurrens, vilket förbättrar villkoren vid upphandling för uppdragsgivare, som i detta fall är det offentliga. Det låter som att det finns flera partier i den här kammaren som kan sluta upp bakom detta.

Avslutningsvis vill jag betona vikten av att den mat som köps in via offentlig upphandling i samtliga fall kommer från djur som har slaktats i enlighet med svenska djurskyddsregler. Det finns andra partier här inne

som sluter upp bakom detta, och därför bör vi skyndsamt verka för att detta kommer på plats. Det kött som upphandlas ska såklart även komma från djur som bedövats före slakt. Upphandlingsmyndigheten har redan möjliggjort stöd för att göra detta enklare och för att underlätta för både myndigheter och andra aktörer att ta till sig av detta. Vi menar att det här bör vara tvång enligt lag och inte valfritt.

Prot. 2021/22:108

5 maj

Offentlig upphandling

Anf. 3 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Upphandling inom den offentliga sektorn omsätter varje år omkring 700 miljarder kronor av våra gemensamma skattemedel. Vänsterpartiet anser att det ska råda ordning och reda vid offentlig upphandling. Arbetstagare som arbetar inom offentligt finansierade verksamheter som upphandlas ska garanteras sjysta löner och villkor. Skattemedel ska inte gå till företag som dumpar löner och arbetsvillkor.

Efter valet 2014 slöt Vänsterpartiet och Miljöpartiet en överenskommelse. En av punkterna handlade om att få bort social dumpning i offentlig upphandling. Den delen av överenskommelsen resulterade i propositionen *Nytt regelverk om upphandling*. Den antogs av riksdagen med vissa ändringar.

Beslutet innebär att de upphandlande myndigheterna från och med den 1 juni 2017 vid upphandlingar över tröskelvärdena ska ställa särskilda arbetsrättsliga krav, såsom krav på kollektivavtalsenliga villkor vad gäller lön, arbetstid och semester, om det är behövt. Därmed garanteras arbetstagarna sjysta löner och villkor. På så sätt motverkas offentligt finansierad lönedumpning, och våra gemensamma resurser används på ett ansvarsfullt sätt.

Vi i Vänsterpartiet välkomnar det förbättrade regelverket även om vi, i likhet med fackföreningsrörelsen, hade velat se hårdare krav i samband med upphandling, däribland krav på tjänstepension och försäkring.

Fru talman! Ett problem som inte har åtgärdats genom det nya regelverket för offentlig upphandling är de långa underentreprenörskedjor som ofta präglar offentligt upphandlade projekt inom bygg- och anläggningsbranschen. Huvudentreprenörer tar ofta in flera led av underentreprenörer, vilket leder till långa kedjor. Detta kan till exempel innebära stora problem vad gäller samordning och kontroll på byggarbetsplatser. Ofta finns det omfattande brister vad gäller arbetsmiljö och arbetsvillkor längre ned i underentreprenörskedjorna. Svartjobb, skattefusk och låglönekonkurrens är vanligt förekommande.

Vänsterpartiet kan även konstatera att den lagstiftning om entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen som har införts inte heller löser dessa problem på ett ändamålsenligt sätt. Det krävs därför ytterligare åtgärder för att skapa ordning och reda vid offentlig upphandling.

Vi anser att det som huvudregel ska ställas krav på max två led av underentreprenörer vid offentlig upphandling. Därmed skulle möjligheterna till samordning och kontroll kunna stärkas.

Ett annat problem med nuvarande upphandlingslagstiftning uppmärksammades av medier under sommaren 2021. I samband med Trafikverkets upphandling av vakt- och broöppningsfunktionen på Hjulstabron tog en ny underentreprenör över driften. I samband med övergången till den nya en-

treprenören fick de anställda som erbjöds anställning hos den nya entreprenören ett betydligt sämre kollektivavtal och därmed avsevärt lägre lön.

Fru talman! Detta är ett återkommande problem vid offentliga upphandlingar. Grundproblemet är att lagstiftningen gör det möjligt för beställaren, i detta fall Trafikverket, att anta det anbud som är ekonomiskt mest fördelaktigt för beställaren – det vill säga lägsta möjliga kostnad inom ramen för lagstiftningens krav på kollektivavtalsenliga villkor.

Det innebär att företag som omfattas av kollektivavtal med lägre löner och sämre villkor väldigt ofta vinner upphandlingar. För de anställda innebär detta en successiv lönesänkning i samband med varje ny upphandling. Det här är ingenting annat än en form av statligt sanktionerad lönesänkningspolitik, fru talman.

För att vi ska komma till rätta med detta bör upphandlingslagstiftningen ses över. Det ska inte vara möjligt för beställaren att i samband med en ny upphandling anta anbud som innebär sänkta löner för de anställda. Anställda som vid en ny upphandling följer med från en entreprenör till en annan ska garanteras de löner och villkor som har gällt tidigare. Ett första steg mot förändring bör vara ett obligatoriskt krav på anbudsgivarna att redovisa vilken personalstyrka och vilka lönenivåer som ligger till grund för kostnadsberäkningarna.

Fru talman! Med detta sagt, och med förhoppning om att riksdagen också gillar ordning och reda på arbetsmarknaden och ogillar osund konkurrens och arbetslivskriminalitet, yrkar jag bifall till reservation 17.

Anf. 4 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! År 2016 fick vi en ny upphandlingslagstiftning i Sverige. Det var välkommet och betydde att vi fick en betydligt bättre, och EU-anpassad, lagstiftning på plats.

Vi i Miljöpartiet tyckte då att det hade varit på sin plats att få till skarpa skrivningar om möjligheten att i upphandlingen ställa krav på annat än lägsta pris. Det var dock svårt, för att inte säga omöjligt. Motståndet var kompakt.

Så var det trots att all logik talade för att detta var det enda rätta och det helt rimliga. Våra gemensamma skattepengar ska gå till saker som inte tär lika mycket på jordens resurser, som inte ökar utsläppen utan minskar dem där det är möjligt och som ställer samma krav på barnens mat i skolan som vi ställer på de svenska bönder som ska producera den. Men vi kom aldrig så långt. Det som borde ha varit ett så kallat ska-krav då blev endast ett bör. Men frågan lyftes och debatterades, och arbetet gick vidare.

I dag har vi tack och lov kommit mycket längre. I dag konstaterar Socialdemokraterna i regeringen: ”Den offentliga upphandlingen ska utvecklas i syfte att ytterligare kunna bidra till att offentliga medel gör så stor samhällsnytta som möjligt. Det finns stor potential i att använda den offentliga upphandlingen som ett verktyg för ökad miljömässig och social hållbarhet. Det handlar bl.a. om att främja gemensamma samhällsintressen som miljö, klimat, en cirkulär ekonomi, minskad antibiotikaanvändning inom djurhållning, djuromsorg och människors hälsa samt bra villkor på arbetsmarknaden.” Det är väldigt välkommet.

Fortfarande byggs det dock in skrivningar som riskerar att göra det hela fortsatt otydligt. Det är skrivningar som ”när det är relevant med hänsyn till upphandlingens syfte”. Hade det inte varit bättre att bara konstatera att det nu ska finnas en skyldighet och att offentliga upphandlingar ska ta hänsyn till annat än pris, som uppfyllande av Agenda 2030 och Parisavtalet?

Sedan undrar vi när vi får se propositionen. Den ska komma under våren, men våren går snabbt mot sommaren, och det finns inte mycket tid kvar. Vi vet att alla utsläpp måste ned så fort som möjligt, och då har vi ingen tid att vänta. Även om det gått framåt och fler förslag förhoppningsvis ligger på bordet inom kort måste ännu mer hända som tar upphandlingen i hållbar riktning. Våra skattepengar ska inte användas till att främja lågt pris vid köptillfället och låta någon annan ta notan. Vi måste få en uppdaterad lagstiftning nu, så att klimatpåverkan och resursanvändning blir styrande faktorer.

Därför vill vi i Miljöpartiet införa ett mål om att den offentliga sektorn ska gå före i omställningen och nå näranollutsläpp redan 2030. Då måste lagen om offentlig upphandling uppdateras, så att all offentlig upphandling ska beakta miljöhänsyn och klimatpåverkan och så att låg klimatpåverkan och låg resursanvändning blir styrande faktorer.

Vi vill också att klimatsmart mat ska vara en norm i offentlig sektor. Vad som är klimatsmart mat sammanfaller också ofta med vad som är hälsosam mat. På så sätt bidrar man alltså förutom att uppfylla klimatmålen även till att uppfylla folkhälsomålen.

Vi har ingen tid att vänta. De offentliga inköpens klimatpåverkan uppgick 2019 till 23,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter, enligt Upphandlingsmyndigheten. Vi vet också från Upphandlingsmyndigheten att det finns en stor potential i att använda den offentliga upphandlingen som verktyg för att ställa krav på cirkularitet och klimathänsyn i syfte att nå miljö- och klimatmålen samt flera av de globala målen i Agenda 2030.

Det här är det som vi måste ta fasta på och använda oss av. Coronapandemin och nu Putins vetlösa invasion av Ukraina kommer att göra det betydligt svårare att nå målen i Agenda 2030 än vi trodde för bara ett par år sedan. Nu måste alla verktyg vi har verkligen användas. Våra gemensamma pengar måste gå till att göra världen bättre, inte till att lämna fattigdom och klimatskuld efter oss.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation nummer 15.

Anf. 5 GUNILLA CARLSSON (S):

Fru talman! Nu debatterar vi, som ni allihop säkert hört, finansutskottets betänkande FiU34, som är ett motionsbetänkande om offentlig upphandling.

Under både förra mandatperioden och denna mandatperiod har regeringen tagit många viktiga steg för att utveckla den offentliga upphandlingen. Upphandlingsmyndigheten bildades i september 2015 med syftet att stärka den strategiska betydelsen av offentlig upphandling. Året efter tog regeringen fram en nationell upphandlingsstrategi, och den 1 januari 2017 trädde den nya upphandlingslagstiftningen i kraft.

Målet för politikområdet offentlig upphandling är att offentlig upphandling ska vara effektiv och rättssäker och ta till vara konkurrensen på marknaden, samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas. Den nationella upphandlingsstrategin innehåller sju inriktningsmål som upphandlande myndigheter och enheter kan arbeta utifrån för att utveckla sitt strategiska arbete med offentliga inköp.

Den 1 januari 2021 inrättades en nationell upphandlingsdatabas hos Upphandlingsmyndigheten. I november 2021 beslutade riksdagen om ett förenklat upphandlingsregelverk. Det innebär bland annat att man gör det enklare och mer flexibelt med offentliga upphandlingar under EU:s tröskelvärde. Det gäller även upphandlingen av sociala tjänster och andra särskilda tjänster, bland annat hälso- och sjukvård, socialtjänst och utbildning. Det finns numera en särskild bestämmelse om dialog mellan upphandlande myndighet eller enhet och anbudsgivare i en pågående upphandling samt en ny möjlighet till direktupphandling i samband med överprövning i domstol. Detta nya regelverk trädde i kraft den 1 februari i år.

Just nu har också finansutskottet två propositioner på sitt bord för behandling. Den ena handlar om en effektivare överprövning av offentliga upphandlingar, den andra om idéburen välfärd. Vi kommer säkert att få debattera dem här i kammaren under våren.

Allt detta gör att vi i dag har en mer heltäckande lagstiftning inom offentlig upphandling. Precis som tidigare talare har lyft fram uppskattas värdet av de upphandlade inköpen i Sverige till drygt 800 miljarder kronor årligen. Det är med andra ord mycket pengar som används inom systemet. För oss socialdemokrater, fru talman, är det viktigt att dessa skattemedel används på allra bästa sätt.

Utifrån den nationella upphandlingsstrategin har den socialdemokratiska regeringen tydligt visat att den offentliga upphandlingen ska utvecklas för att ytterligare kunna bidra till att offentliga medel gör så stor samhällsnytta som möjligt. Rätt använt är den ett viktigt verktyg för ökad miljömässig och social hållbarhet. Det handlar bland annat om att främja gemensamma samhällsintressen som miljö, klimat, en cirkulär ekonomi, minskad antibiotikaanvändning inom djurhållning, djuromsorg och människors hälsa samt bra villkor på arbetsmarknaden. En departementspromemoria med lagförslag inom dessa områden remitterades under hösten och arbetas med på Regeringskansliet just nu.

Fru talman! Ett av de sju målen i den nationella upphandlingsstrategin är en rättssäker offentlig upphandling. En viktig del i det är att upphandlande myndigheter gör ordentliga leverantörsprövningar såväl inför avtalskrivande som under löpande förvaltning för att inte få oseriösa leverantörer i offentliga kontrakt. I upphandlingslagarna finns redan en skyldighet för upphandlande myndigheter att kontrollera och utesluta leverantörer som inte uppfyller kraven eller som gjort sig skyldiga till något av de brott som anges i lagen. För ramavtal görs löpande kontroller under avtalets löptid.

I dag finns det bestämmelser om arbetsrättsliga villkor i lagstiftningen. Det innebär att villkoren även ska uppfyllas av underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet. Det gäller oavsett hur många mellanled som finns mellan leverantören och dess underleverantörer.

För oss socialdemokrater är ordning och reda på svensk arbetsmarknad något självklart. Det är också därför regeringen under den senaste mandatperioden har vidtagit ett antal åtgärder för att bekämpa arbetslivskriminalitet. Vi har gjort kraftfulla satsningar på Arbetsmiljöverket och på inspektioner på arbetsplatser. Företagsboten för allvarliga arbetsmiljöbrott har höjts markant. Vi socialdemokrater vill också att kollektivavtal ska gälla vid offentlig upphandling, men tyvärr finns det inte stöd för detta i den här kammaren. Regeringen har tagit fram en ny arbetsmiljöstrategi, där man höjer ambitionen för arbetsmiljöpolitiken. En säker och utvecklande arbetsmiljö är central för en väl fungerande och livskraftig arbetsmarknad.

Regeringen har också aviserat att man ska inrätta sju regionala center mot arbetslivskriminalitet. I veckan presenterades lokaliseringen av de två första, ett i Mölndal i Göteborgsområdet och ett i Umeå. Här ska nio myndigheter samverka med uppdrag att effektivisera arbetet mot arbetslivskriminalitet.

Jag vill också lyfta fram Upphandlingsmyndighetens viktiga arbete med att informera och ge stöd och vägledning samt arbetet med upphandlingsstrategin. Detta har gjort att fler myndigheter och andra upphandlande verksamheter har fått ökad kunskap om upphandling och om hur de ska upphandla mer strategiskt. Genom att ställa krav vid upphandling kan man främja innovation, miljömål och olika sociala mål.

Intresset för social hållbarhet och att använda upphandling som ett verktyg för att nå samhällsliga mål har stadigt ökat. Man kan också se att även små myndigheter med förhållandevis begränsad upphandling kan göra skillnad och föregå med gott exempel.

Upphandlingsmyndigheten har också fått i uppdrag att inrätta ett forum för kompetensöverföring och erfarenhetsutbyte för innovationsupphandlingar. Genom detta kommer den offentliga sektorn att stimuleras att genomföra fler innovationsupphandlingar och skapa efterfrågan på innovationer som kan leda till mervärde för samhället, exempelvis genom att stärka utvecklingen av en resurseffektiv cirkulär ekonomi.

En av vår tids ödesfrågor handlar om hur vi tar hand om vår miljö och vårt klimat. Regeringen gav i sitt senaste regleringsbrev Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att främja att offentlig upphandling används som ett verktyg för att nå Sveriges klimat- och miljömål och bidra till att öka takten i omställningen till en fossilfri och mer cirkulär ekonomi och vilka åtgärder som har vidtagits för att öka andelen cirkulär och fossilfri upphandling.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag lyfta fram att mycket har gjorts för att utveckla offentlig upphandling, men det kommer att behöva göras mer. Som jag tidigare har nämnt har vi just nu ytterligare två propositioner för behandling i finansutskottet, och på Regeringskansliet arbetar man med ytterligare en proposition.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

I detta anförande instämde Adnan Dibrani (S).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Anf. 6 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Forskning har nog aldrig diskuterats så mycket som nu. Det har förstas handlat mycket om pandemin, först om själva sjukdomen och sedan om att få fram vaccin. Man kan tänka att man fick fram vaccin på mycket kort tid, men egentligen har det gjorts grundforskning om virus-sjukdomar. All forskning på alla nivåer behövs alltså. Just nu handlar det mycket om forskning om försvaret på grund av kriget i vår närhet, och det är givetvis också viktigt.

När jag sökte på ordet forskning hittade jag detta: Forskning är en aktiv, planmässig och metodisk undersökning som bedrivs av forskare för att få nya kunskaper och öka medvetandet. Det låter helt självklart, för att få nya kunskaper och öka medvetandet är ju något vi alla vill.

Forskning har funnits sedan urminnes tider. Förr tänkte man kanske att en forskare var någon med håret på ända som var lite tokig. Men numera finns det forskare inom alla områden och i alla åldrar och av olika kön. Det är viktigt att få folk att vilja forska, men det krävs både nyfikenhet och tålamod för att bli forskare.

Sverige är känt som en nation med hög kvalitet på sin forskning både nationellt och internationellt. Vi har goda forskningsresultat inom medicinsk forskning, miljö- och klimatforskning, teknik, till exempel rymdforskning, och humaniora. Det pågår en ständig utveckling för att förbättra för mänskligheten och samhället.

I går besökte jag Kungliga Tekniska högskolan, KTH, tillsammans med Rifo, Sällskapet riksdagsledamöter och forskare. Vi fick höra mycket om forskningen, och det var oerhört intressant och väldigt inspirerande. På KTH bedrivs både nationell och internationell forskning, och det startas upp till 250 nya forskningsprojekt varje år. Vi ligger alltså bra till.

Även i riksdagen tycker vi att forskning är viktigt. Över 200 motioner under allmänna motionstiden handlade om detta ämne.

Jag står förstas bakom alla Moderaternas reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation nummer 5 om att se över doktorandutbildningen.

Vad är en doktorandutbildning? Jo det är en utbildning man bedriver för att kunna bli en fullfjädrad forskare. Den tar ungefär fem år om man studerar på heltid, men den kan också ta längre tid.

Det varierar stort hur utbildningen finansieras. Det vanligaste är att man får stipendier eller en doktorandtjänst vid ett lärosäte, vilket är en lite säkrare finansiering. Vid industriforskning kan utbildningen kopplas till ett företag.

Cirka 20 procent av utbildningen består av undervisning och obligatoriska studiekurser.

När det gäller finansieringen tycker en del företag att doktorandutbildningen är för lång. Många företag har korta ledtider och vill ha snabba lösningar och innovationer på kort tid. För att vi ska kunna utveckla sam-

arbetet och finansieringen mellan företag och akademi behöver doktorandutbildningen effektiviseras – därav bifallsyrkandet på reservation 5.

Fru talman! Vi behöver ständigt nya forskare, men tyvärr ser vi en minskning av både nationella och internationella doktorander i Sverige. En orsak kan förstås vara den ekonomiska osäkerheten men också osäkerheten om vad forskning innebär och vad en disputation leder till. Det är därför viktigt att lärosätena informerar studerande om detta och om vikten av forskning. Man behöver också bredda rekryteringen och uppmuntra även studenter med studieovan bakgrund som läst en grundutbildning att forska. Vi vill att både kvinnor och män ska söka sig till forskningen och sedan kanske stanna kvar och bli docenter eller professorer.

Det är viktigt att arbetsgivare inom näringslivet ser vikten av forskning och av att anställa en disputerad person. Som forskare vill man ju förbättra världen, men det ska också ge bra chanser på arbetsmarknaden.

Fru talman! Det finns många viktiga forskningsområden. Jag kan inte nämna alla, men ett område Moderaterna prioriterar är rymdforskning. Vi har stor nytta av rymdforskning på många områden men kanske framför allt inom digitalisering, miljö och klimat samt försvar.

I dag besökte Rymdforum Sverige utbildningsutskottet. De pekade på många viktiga aspekter av rymdforskning men också på att vi inte ska glömma det viktiga samarbetet inom European Space Agency, ESA. Det gäller dock att vi inte blir förbisprungna, för det är många andra nationer som jobbar med rymdforskning. Därför måste vi hela tiden hålla oss framme för att behålla vår spets inom rymdforskningen.

Rymdforskning lockar även många ungdomar att läsa naturvetenskapliga ämnen. Alla kommer förstås inte att bli astronauter, men här finns många spännande arbeten inom många olika områden.

Fru talman! Ett annat område Moderaterna tycker är viktigt är medicinsk forskning, i allt från grundläggande hälsofrågor till högspecialiserad vård. Vi vill se fler samlade strategier och ökad klinisk forskning.

Vi kan se framgångar inom bland annat cancervården i och med att många nya mediciner har kommit. Det gäller även många ganska ovanliga sjukdomar. Ett forskningsområde som behöver prioriteras är kvinnsjukdomar.

Fru talman! Vi har levt med en pandemi under ganska lång tid, och det har som sagt forskats mycket på den. Men det finns många andra virus-sjukdomar där vi inte har vaccin. Därför vill vi se en ökad nationell satsning på virusforskning. Det ska finnas både viruscentrum och forskningsprogram för att utveckla forskningen och kunna möta eventuella nya pandemier i framtiden. Vi vill alltså se mycket forskning om detta.

Trots att det satsas mycket på både virusforskning och antimikrobiell resistens saknas det fortfarande pengar för att vi ska få den effektiva forskning vi behöver.

Jag yrkar bifall till reservation 5.

Anf. 7 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Innan jag påbörjar mitt anförande vill även jag instämma i att rymdforskning är oerhört viktigt och att vi nog bör höja anslagen. Det ger så oerhört många spinoff-effekter.

I mars blev jag intervjuad av en akademisk tidskrift och fick frågan vad vi kan göra för att förbättra forskningen i vårt land. Detta tänkte jag ha som

utgångspunkt för mitt anförande i stället för att rabbla upp våra förslag, som alla kan läsa sig till. Jag fann tre saker som främst skulle förbättra forskningen.

Först kom jag att tänka på Philippa Fawcett, en brittisk kvinna som 1890 sätter sig ned på en stol på universitetet i Cambridge för att delta i världens svåraste tentamen i matematik, Cambridge Mathematical Tripos. Kvinnor hade först tio år tidigare fått delta i detta prestigefyllda prov, vilket man självfallet kan ha synpunkter på i dag.

När alla resultat sammanställts visar det sig att Fawcett har presterat det bästa resultatet av alla deltagare. Hela Storbritannien är i chock. En kvinna, som på denna tid precis fått delta i denna matematiktentamen, blir bäst på hela tentan. Det här tvingas gubbväldet på den tiden erkänna under stor vända.

Fawcetts prestation förändrade synen på vad kvinnor kan utföra i Storbritannien och i hela världen. Hon gjorde mer för kvinnorörelsen än all kvotering i världen och alla feminister tillsammans i vårt land. Hon visade genom en praktisk handling vad kvinnor kan åstadkomma och att de i praktiken är jämställda med män. Därmed inte sagt att kvinnor och män är lika i allt, tvärtom. Men Fawcett visade att kvinnor kan prestera på samma nivå som män och att det inte ska behövas någon kvotering.

Ja – utvecklingen går långsammare när den sker organiskt, men det är ändå rätt väg att gå. Fördelen med ett strikt meritokratiskt system är att det inte bara är mina fördomar som kommer på skam utan också era och allas fördomar. Fördomar har vi nämligen allihop, tro inget annat.

Det andra som jag nämnde för tidskriften var specialisering och samarbete. För att komma riktigt långt inom olika forskningsområden måste vi uppnå en kritisk massa av forskare och forskningskapacitet. Vi kan inte smeta ut forskning över hela landet av regionalpolitiska skäl eller andra anledningar. Regionalpolitik behövs ibland, men den ska inte inbegripa vår spetsforskning. Vi behöver forskningscentrum där vi kan konkurrera med resten av världen och där landets främsta hjärnor på området samlas.

Vi behöver också ett högskolesystem som är relevant och effektivt och där resurserna utnyttjas på bästa sätt. Nu vet jag vad en del av er tänker: Det här är ingenting som vi från politiskt håll ska styra alltför mycket. Men forskningsanslagen är i grunden skattepengar som asfaltläggare, lärare och småföretagare betalar in till samhället. Forskningen måste därmed också ha en viss samhällsrelevans.

Jag har här i talarstolen tidigare efterlyst forskning om vår tids stora utmaningar, till exempel gängkriminalitet och utanförskap, detta eftersom en stor del av anslagen gick till perifera ämnen medan stora och svåra samhällsproblem fick minimalt med pengar från till exempel Vetenskapsrådet.

Nu ser jag när jag läser olika anslagslistor att en klar förbättring faktiskt skett härvidlag. De viktiga områden som jag nämnde togs till och med upp i den senaste forskningspropositionen.

Forskningen ska vara fri, och ämnen ska väljas fritt. Men på makronivå är det oacceptabelt att en massa forskningspengar går till perifera och udda ämnen. Som kuriosa kan jag nämna att jag i år läste en ansökan till VR om ”kunskap, magi och hästläkekonst i senantiken”. Man fick 1,1 miljoner kronor. Det är inget fel att forska om hästar i senantiken, men på makronivå måste man som ansvarig politiker se hur skattepengarna fördelas.

Det tredje jag nämnde för tidskriften var att vi inte ska låta politiska influenser påverka utbildningar och forskningen.

Jordan Peterson lämnade för ett tag sedan in sin avskedsansökan vid universitetet i Toronto. Han ansåg att han inte längre kunde arbeta där på grund av att han blev så hårt motarbetad. Peterson menade också att vetenskapligt arbete blev omöjligt på grund av politiseringen av forskningen på universitetet. Främst handlade det, enligt Peterson, om politiseringen av ett identitets- och normkritiskt paradig.

I vårt land beskrevs Peterson som fascist och hånades på klassiskt skolgårdsmanér. Jag har själv läst Petersons böcker, och han kan väl snarast beskrivas som konservativ kristen – låt vara stockkonservativ. Ljug inte om era politiska motståndare! En lögn är en lögn även om den framförs i politiska sammanhang.

Vi har samma problem här som i Kanada. Jag menar inte att man behöver tycka som Peterson; jag håller själv inte med honom i en lång rad frågor. Det jag menar är att man måste kunna diskutera frågor fritt, från olika synvinklar och gärna med vetenskapen som argument. Politiseringen menar jag hotar kvaliteten på vår forskning, förutom att den har en massa andra nackdelar.

Till sist, fru talman, vill jag understryka vikten av forskning kring kärnenergi. Inte minst den senaste tidens händelser i Ukraina och skenande elpriser har visat vilket skriande behov av ren, koldioxidfri energi vi har i dag. Därför yrkar jag bifall till reservation 20 i betänkandet.

Anf. 8 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Fru talman! Sverige ska vara en ledande kunskapsnation, och i mångt och mycket är vi långt framme i dag. Det är tack vare forskning, innovationer och ny kunskap som samhället utvecklas i den takt det gör. Med kraften från en grundforskning som har många år på nacken kan vi möta en pandemi, precis som Marie-Louise Hänel Sandström lyfte upp tidigare.

Från Centerpartiets sida har vi under den här mandatperioden varit med och utvecklat den svenska forskningspolitiken. Vi har förhandlat en forsknings- och innovationsproposition tillsammans med regeringen och Liberalerna inom ramen för januariavtalet, där det gjordes ett antal viktiga satsningar på att stärka svensk forskning genom ökade basanslag och viktiga satsningar på av samhället utpekade områden såsom landsbygd, miljö och klimat och andra viktiga delar.

Jag tänkte ägna mitt anförande åt vad Centerpartiet vill framöver. Flera delar har lyfts fram i betänkandet, men jag vill också bredda bilden något.

Vi ser med oro på den utveckling som sker runt om i världen, där den akademiska friheten motarbetas och inskränks för många forskare, lärare och annan personal som arbetar inom akademien. Vi ser därför ett stort behov av att stärka den akademiska friheten, till exempel genom att se över hur styrelsesammansättningen ser ut så att professionen får majoritet i styrelser. Vi vill också se en stiftelsereform för att öka friheten bland lärosäten.

Så som det pekades ut i den forskningspolitiska propositionen finns det starka skäl att det också skrivs in i grundlagen. Basanslagen bör öka för att lärosätena på det sättet ska kunna skapa fler trygga anställningar inom akademien. Det skapar också förutsättningar för ökat självbestämmande på lärosätena. Så stärks den akademiska friheten.

Fru talman! Forskning och högre utbildning bedrivs främst av privata initiativ i Sverige. Två tredjedelar av investeringarna i forskning och utveckling sker genom det privata, och då behöver vi se till att stärka och möjliggöra för mer av det. Centerpartiet har varit med och utvidgat FoU-avdraget och breddat det. Vi har utvidgat expertskatten som möjliggör för företag att rekrytera experter och kompetens.

I reservation 6, som jag vill yrka bifall till, skriver vi om ett stort behov av att stärka forskningsinstituterna och inkubatorerna i Sverige för att knyta ihop akademi, grundforskning och näringsliv och erbjuda mötesplatser på ett bättre sätt. Det handlar också om att skapa testbäddar och demoanläggningar för att på det sättet underlätta kommersialiseringen av nya innovationer och ny forskning.

Därutöver vill Centerpartiet, som vi pekar ut i reservationen, se över frågan om lärarundantaget som i dag finns och som gör att många forskningsresultat aldrig blir kommersialiserade för att se om det finns skäl och möjligheter att ändra det för att faktiskt tillvarata innovationer, uppfinningar och forskningsresultat i större utsträckning än i dag från de svenska lärosätena.

Fru talman! Det finns viktiga förutsättningar för att Sverige ska kunna vara en ledande kunskapsnation. En del handlar om att vi attraherar personal och kompetens från hela världen och att vi ännu bättre lyckas med den breddade rekryteringen till högre utbildning och forskarutbildning.

Jag vill i detta sammanhang passa på att lyfta fram en aktuell fråga som handlar om doktoranders möjligheter att stanna i Sverige. Jag tycker att vi gemensamt från Sveriges riksdag borde ta ytterligare initiativ för att möjliggöra för fler att stanna och därmed skapa förutsättningar. Vi har hanterat det tidigare i vår i ett annat utskott, där Vänsterpartiet, Liberalerna och Centerpartiet stod bakom det. Jag hoppas att fler ansluter sig för att skapa förutsättningar för utländska doktorander att vilja och kunna stanna i Sverige.

Vi behöver också en forskningsinfrastruktur som skapar förutsättningar för ledande forskare att söka sig till Sverige och som skapar förutsättningar för ledande forskning att etablera sig här. Det är också viktigt för att vårt näringslivs investeringar ska landa i Sverige.

Det finns en pågående utredning som har presenterats men som ännu inte har remitterats som jag hoppas kan ligga till grund för kommande diskussioner om att se hur vi kan stärka forskningsinfrastrukturen för att Sverige på det sättet ska kunna fortsätta vara en ledande forskningsnation.

Fru talman! I detta betänkande lyfter Centerpartiet också fram satsningar på ett antal områden, och jag tänker ta upp några. Vi har tidigare hört från talarstolen hur viktig life science-sektorn är. Det har vi färskt i minnet, inte minst utifrån den pandemi som vi har befunnit oss i. Vi ser från Centerpartiets sida ett behov av det. Vi var också med inom ramen för den forskningspolitiska propositionen att stärka forskningen inom primärvården, som ändå är den stora delen inom sjukvården, där vi ser ett behov av ytterligare satsningar.

Vi behöver ett ökat fokus på cybersäkerhet. Det är inte minst viktigt i dessa dagar med det omvärldsläge som vi har att stärka kunskaperna om detta. Flera i utskottet deltog i det möte på KTH som det refererades till tidigare, där man bedriver forskning inom just cybersäkerhet. Vi behöver

arbeta mer med det, och vi ser från Centerpartiets sida ytterligare skäl att stärka satsningarna på forskning när det gäller cybersäkerhet.

Fru talman! Avslutningsvis: En viktig fråga för Sverige och världen är att vi klarar den klimatutmaning som vi står inför. Vi behöver ställa om samhället snabbare, och vi behöver se till att ha mer kunskap men också bättre förutsättningar att omsätta denna kunskap till innovationer och produktutveckling. Och vi vill se ytterligare grepp kring klimat- och miljöarbetet och inte minst den biobaserade ekonomin och stärka den genom att satsa ytterligare på just forskning och innovation.

Anf. 9 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Forskningen har en otroligt stor betydelse för Sverige som kunskapsnation och industrination men också för samhälls- och demokratiutvecklingen.

Det finns många frågor som är viktiga för Vänsterpartiet och som man skulle kunna ta upp i en forskningsdebatt som denna – basanslaget, den akademiska friheten, forskningsområden, rätten till fast anställning, som vi vet påverkar huruvida man stannar inom akademien eller inte – men jag kommer i denna debatt att göra några nedslag i Vänsterpartiets förslag.

Jag vill börja med att hänvisa till en rapport från Vetenskapsrådet som kom förra året och som handlar om kvinnors och mäns förutsättningar att bedriva forskning. Vetenskapsrådet konstaterar att vägen som forskarna vandrar från doktorsexamen till professorsnivå medför fler utmaningar för kvinnor än för män. Skillnaderna mellan kvinnors och mäns karriärutveckling och erfarenheter av att vara verksamma i högskolan är små, konstaterar man, men återkommande och ofta till kvinnors nackdel.

Vetenskapsrådet konstaterar att könsfördelningen bland nyutnämnda professorer visserligen är jämn inom ämnesområden som samhällsvetenskap, humaniora samt medicin och hälsa. Men eftersom det är betydligt fler kvinnor än män som doktorerar inom området borde kanske också fler kvinnor än män utses till professorer.

Många som har svarat på Vetenskapsrådets enkät uppger att de har begränsat med tid att forska och skriva ansökningar. SCB-statistik visar att kvinnor proportionellt sett utför mer undervisning på grundnivå i relation till forskning än vad männen gör. Vetenskapsrådet ser faktiskt färre ansökningar från kvinnor än från män i relation till sammansättningen inom högskolan, framför allt bland yngre forskare och lärare. Fler kvinnor än män är verksamma i forskningsfält och i anställningskategorier som har en större andel undervisning och en mindre andel forskning. Därmed är det färre kvinnor som har möjlighet att meritera sig för att framgångsrikt kunna ansöka om externa forskningsbidrag. Vetenskapsrådets undersökning bekräftar också att publicering ses som en viktig framgångsfaktor och att villkoren skiljer sig mellan kvinnor och män till mäns fördel.

Vi kan alltså konstatera att det fortfarande finns hinder inom akademien och även inom forskningen för kvinnor. När alla de små skillnaderna läggs ihop blir det sammanlagt en stor nackdel för kvinnor inom forskningen.

Vetenskapsrådets undersökning visar att Vänsterpartiets förslag i vår högskole- och forskningsmotion i år är viktiga. Vi konstaterar där att män generellt har lättare att avancera på positioner och att lärosätenas jämställdhetsarbete skiljer sig åt. Vissa arbetsplatser är framsynta och ambitiösa, andra ser jämställdhet som en icke-fråga. Därför föreslår vi en jäm-

ställdhetsbonus i lärosätenas basanslag för att främja en jämnare könsfördelning inom forskningen.

Vänsterpartiet anser också att jämställdhetsintegrering och jämställdhetsarbete är en viktig fråga och menar därför att uppdraget till lärosätena och Jämställdhetsmyndigheten måste vara långsiktigt och inte ettårigt som i dag.

Vi har också förslag på hur man komma till rätta med den snedfördelning av forskningsanslag som finns.

Fru talman! Det är inte bara mellan kvinnor och män som möjligheterna är olika. Möjligheterna kan också vara olika beroende på vilken bakgrund man har, beroende på ekonomiska faktorer och inte minst beroende på funktionsnedsättning. Eventuella yttre hinder för människor att arbeta med vad de önskar måste motverkas. Det gäller även inom universitets- och högskolevärlden. I dag är kunskaperna om tillgänglighet för forskare och lärare för dåliga. Vi behöver därför utreda förutsättningarna för forskare och lärare med funktionsnedsättning inom universitet och högskola så att vi också kan komma med förslag på hur de kan förändras och förbättras.

Fru talman! I dag ser vi att det ibland brister mellan forskning och praktik. Inom det medicinska området kommer flera önskemål om mer praktisk forskning, framför allt inom den kliniska forskningen.

På flera håll införs kombinationstjänster, där en person forskar på deltid och arbetar i verksamhet på deltid. Det sker huvudsakligen inom utbildning och sjukvård, men det finns många fler områden där kombinationstjänster skulle kunna vara en bra anställningsform för att få mer praktisk forskning. Vi ser också denna typ av kombinationstjänster mellan näringsliv och de tekniska universiteten. Det fick vi höra vid vårt studiebesök på KTH i går, som alla kanske kommer att nämna i talarstolen i dag.

I dag kan man söka bidrag hos Vetenskapsrådet för anställning som forskare på halvtid i den kliniska miljön. Men i dag är det upp till kommuner och regioner att inrätta kombinationstjänster, och det ser därför olika ut över landet. Kommuner och regioner har i allmänhet ett forsknings- och utvecklingsarbete, men inte alltid genom kombinationstjänster. Även om det är i samband med den kliniska forskningen som behovet av fler kombinationstjänster hörs i debatten menar Vänsterpartiet att det kan finnas en stor forskningsnytta med att ha kombinationstjänster även inom andra områden, som förskola, skola, äldreomsorg etcetera. Därför föreslår vi att det tillsätts en utredning om hur kommuners och regioners forsknings- och utvecklingsarbete kan stärkas och fler kombinationstjänster tillkomma.

Fru talman! Nu har jag gjort lite nedslag i det som jag kommer att yrka bifall till. Även om jag självfallet står bakom Vänsterpartiets samtliga yrkanden yrkar jag bifall till reservation 7.

Anf. 10 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Det här är en viktig debatt. Den handlar främst om utbildning och forskning. Liberalerna har, som tidigare sagts i talarstolen, aktivt medverkat till att försöka befästa och behålla Sveriges roll och position som forskningsnation.

Jag är oerhört glad att vi för drygt ett år sedan fick igenom en ytterligare satsning på 13,6 miljarder på svensk forskning. Nu är det dags för regeringen att leverera ur denna forskningsproposition. Det gäller allt från

unga forskare och doktorandernas villkor till hur vi klarar den långsiktiga rekryteringen. Men det gäller också den fria forskningen.

Jag lyssnade noggrant på Sverigedemokraternas ledamot i utbildningsutskottet, som inledde med att säga att han inte ville påverka den akademiska friheten. Politikerna ska inte lägga sig i hur forskarsamhället använder sina resurser, menade han. Men, fru talman, jag konstaterade när jag lyssnade på inlägget att det var just det Sverigedemokraterna ägnade sig åt i olika termer och bakom rubriken makronivå. Sverigedemokraterna vill, till skillnad från Liberalerna, styra mer i politiken när det gäller forskning. Det är uppenbart.

Liberalerna är starka anhängare av akademisk frihet på riktigt. När det gäller den fria forskningen och till exempel forskningsrådets roll, forskningsinfrastrukturen och Vetenskapsrådet handlar det om oerhört kunniga och erfarna akademiker. Det är de som ska pröva inkomna ansökningar. Det är de som ska bedöma och internationellt granska om ett visst område är något vi ska lägga våra skattepengar på eller inte. Det är inte Liberalerna och inte Sverigedemokraterna.

En annan viktig del i forskningspropositionen som återspeglas i betänkandet och i våra förslag där vi följer upp det hela är forskarskolor. Jag vill särskilt nämna lärarutbildningen.

För två år sedan underkände Universitetskanslersämbetet hälften av landets lärarutbildningar utifrån ett antal parametrar. En av de viktigaste orsakerna var bristande koppling till forskning och tillgång till forskarutbildade lärare på lärarutbildningarna. Här är det oerhört viktigt att UKÄ fortsätter att ha ett öga på samtliga lärarutbildningar. Det handlar om att se var man kan samla fler lärarutbildningar, inte minst ämneslärarutbildningen, så att man kan få en kritisk massa även på forskningsområdet.

Vi följer också upp detta med excellenscentrum. 40 miljoner finns i år i Vetenskapsrådets budget. När jag träffade generaldirektören i går i ett annat sammanhang frågade jag: Hur blir det med excellenscentrum? Kommer de snart? Resurserna finns, men utlysningen har ännu inte skett. Det är oerhört viktigt att forskningspropositionen och det som riksdag och regering har fattat beslut om levereras och blir en faktisk realitet så att vi snabbt, förhoppningsvis nu under sommaren, kan utlysa de här pengarna och komma igång med excellenscentrum från och med hösten och nästa år.

Det vi särskilt vill lyfta upp i dag, fru talman, i den forskningspolitiska debatten är FoU-avdraget, där vi ser att näringslivets investeringar och satsningar på forskning och utveckling har sjunkit de senaste 15 åren. Även om Sverige är bland de bästa i världen när det gäller forskning och utveckling är det ändå en bekymmersam och negativ trend.

Liberalerna har lagt fram ett antal förslag i betänkandet som Socialdemokraterna tyvärr har avslagit. Vi vill höja anslagen till forskningsfinansiärer och lärosäten för att kunna medfinansiera samverkansprojekt.

För att stimulera företagens forskning är FoU-avdraget bland de mest effektiva instrumenten. Men även med de förändringar som har gjorts 2020 och nu senast 2021 ser vi att detta för de större företagen har en marginell ekonomisk effekt. Vi ifrågasätter om det över huvud taget behövs något tak för FoU-avdraget. Det är bättre att ta bort taken och uppmuntra inte minst små och medelstora, men även större, företag att investera i forskning och etablera sig i Sverige.

Med detta kommer jag till de särskilda forskningsansatserna i betänkandet. Här har vi reservation 23, som jag vill yrka bifall till.

Anf. 11 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Vi blev apostroferade i anförandet. Jag undrar om Liberalerna vill lägga ned de strategiska forskningsområdena. Det är politisk styrning. Profilmrådena är politisk styrning.

Sedan har vi den lite känsligare frågan, som jag har hört om från flera studenter, om genuspedagogiken, som tvingas på alla möjliga och omöjliga kurser på till exempel KTH, som vi besökte i går. All sådan styrning vill jag ta bort.

Nu vill jag vara tydlig: Ingen politiker ska detaljstyra vilka forskningsprojekt som Vetenskapsrådet eller, för den delen, universitet och högskolor satsar på. Däremot tar jag mig friheten att påverka genom att ha åsikter och synpunkter och föra debatt, och det är en helt annan sak. Vi kommer inte att komma med några lagar eller något regelverk för vilka forskningsområden det ska satsas på. Det kommer vi absolut inte att göra, utan tvärtom.

Vi föreslår till exempel att de strategiska forskningsområdena ska minskas ned. De ska inte tas bort helt, men minskas ned. Det blir mindre politisk styrning av det. Vi föreslår också att basanslagen ska öka. Det blir det ännu mindre politisk styrning av. Där får universitet och högskolor bestämma själva vad de vill göra med sina pengar.

Anf. 12 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Vi har själva lagt fram förslag om att vi vill avpolitisera akademien genom att man tittar på hur man utser och bemannar styrelserna vid landets högskolor och universitet. Vi vill förstärka forskningsrådets roll. Vi uttalar aktivt att vi vill se mer pengar till den fria forskningen, där vi inte ska ha några medskick eller större synpunkter.

När det däremot gäller de strategiska satsningarna och profilmrådena kan jag säga att jag var med när vi tog fram den forskningspolitiska propositionen. Det är ett gigantiskt arbete som pågår inför ett politiskt beslut, där man träffar läkemedelsbranschen, Vinnova, Formas och stiftelser, både privata och offentliga, och lyssnar in.

Det är klart att det krävs något slags demokratisk insyn när det handlar om så stora belopp. Men det är inte vi som säger exakt hur pengarna ska användas. Vi säger inte exakt till vad de ska gå. Vi säger inte exakt vilken metod som ska användas, vilka personer som ska ingå och vilket land man ska granska om det handlar till exempel om medicinsk forskning. Då har vi redan gjort vårt. Vi har pekat ut ett antal strategiska områden.

Men det Robert Stenkvist tar upp rör någonting helt annat. Han börjar retoriskt, och han säger att SD inte har några lagförslag. Men vem vet, fru talman? Det kanske kommer en dag när Robert Stenkvist blir högskoleminister och vill börja lagstifta om både det ena och det andra som inskränker den akademiska friheten.

Anf. 13 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Den dagen kommer de strategiska forskningsområdena att minskas, och mer pengar kommer att gå till universiteten.

Man kan ju misstro allt vad vi säger, och vi kan misstro allt vad som sägs i kammaren. Det hör till spelets regler. Då får man konstatera vem som ljuger mest. Jag tog för övrigt i mitt anförande upp det här med att ljuga. Jag avskyr lögner; jag är uppfostrad så.

Ja, det är ett jättearbete bakom de strategiska forskningsområdena. Men det hindrar inte att det är politisk styrning. Det är inte heller så enkelt. Det sitter experter i forskningsråden och delar ut pengar. Men hur är de tillsatta? Är det helt opolitiskt rakt igenom? Det är mer komplicerat än så. Att någon högskoleminister ska sitta och detaljstyra vilka förslag Vetenskapsrådet ger forskningspengar till är ju helt absurt. Det kommer aldrig att hända.

Däremot var ju Roger Haddad själv inne på, fru talman, att vi måste ha lite ansvar för skattepengarna. Detta är skattepengar som går in, och man måste få debattera övergripande hur skattepengarna fördelas. Vi beslutar ju om det. Vi beslutar om vilka forskningsanslag olika högskolor och forskningsråd ska få och hur stora de ska vara.

Vi vill för övrigt minska pengarna till forskningsråden så att de går direkt till högskolor och universitet – ännu mer forskningsfrihet.

Regeringen styr också genom sina regleringsbrev – ibland rätt mycket, i alla fall i de regleringsbrev jag har läst. Det är inte så många, men det är några stycken.

Det sker alltså styrning i dag. Det kommer inte att bli mer styrning om jag blir högskoleminister.

Anf. 14 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Liberalerna kommer fortsatt att vara garanten i svensk politik för att värna akademisk frihet och den fria forskningen.

Jag konstaterar bara kort, som åhörare här i kammaren, att av dem som hittills gått upp i talarstolen är Sverigedemokraterna de enda som har ägnat sin talartid åt att referera, kritisera och ha synpunkter på hur man bedriver olika typer av forskningsprojekt och akademiska arbeten runt om i landet. Det skulle i alla fall jag inte ägna mig åt om jag menade allvar med att vi ska värna den akademiska friheten.

Anf. 15 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Svensk högre utbildning och forskning bygger vårt land starkt och kommer att vara nyckeln som låser upp i många framtidsutmaningar, både i vårt land och i världen. Grunden byggs genom hela vårt utbildningssystem, från förskola och grundskola till gymnasium och folkhögskola. Grunden byggs genom tillgång till riktigt bra högre utbildning i hela landet och en bredd av väl förberedda studenter som kliver in i högre utbildning, möter duktiga forskare och lärare och kanske själva går vidare till forskarutbildning och blir forskare. Några av dem kommer att forska inom förskolepedagogik och utbilda nästa generation förskollärare. Där sluts på något sätt en akademisk cirkel.

Allt det här ska naturligtvis ske i en miljö som präglas av akademisk frihet.

I dag vill jag särskilt lyfta vikten av stark forskning inom humaniora och samhällsvetenskaper och att stärka förutsättningarna för djurförsöksfri forskning.

Humaniora är ett område med många studenter och många forskare, som tyvärr halkar efter när det gäller finansiering över tid. Miljöpartiet vill se ett nationellt humanioralyft. Det kräver finansiering, starka forskningsmiljöer och mer ämnesspecifik kompetens inom forskningsråden, men också ett ökat samarbete mellan olika forskningsdiscipliner.

För mig som miljöpartist är det såklart naturligt att lyfta klimatforskningen. En mycket stor del av den svenska klimatforskningen har utförts inom det naturvetenskapliga fältet. Vi har fått svar på att klimatet förändras av mänsklig påverkan, att förändringen går allt snabbare och att förändringen hotar vår planet och därmed kommande generationers möjlighet till ett gott liv. Vi vet också relativt väl vad som händer i atmosfären och vilka effekter klimatförändringarna får på jorden.

Forskningen har slagit fast vad vi behöver göra för att vända utsläppskurvorna och rädda planeten. Här är forskningen en viktig transformativ kraft som kan bygga kunskapen vi behöver för att göra den radikala omställning av vårt sätt att leva som krävs.

Men forskningen har ännu inte levererat svaren vi behöver på hur vi ska genomföra den här omställningen i vårt sätt att leva. Här behövs mer humaniora, samhällsvetenskap, historia, sociologi, beteendevetenskap och filosofi. Det behövs andra humanistiska, konstnärliga och samhällsvetenskapliga perspektiv där vi behandlar hur vi människor är som existentiella varelser. Det är nämligen vi som ska göra denna omställning. Där finns nycklar till hur vi faktiskt når målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Det handlar om hur vi människor fungerar.

Humanioran och samhällsvetenskapen behövs för att ställa de rätta frågorna till andra discipliner men också för att analysera och tolka forskningsresultat. Utan humaniora ger inte naturvetenskap, medicinsk forskning och annat tillräcklig grund för de nödvändiga förändringar som vi behöver.

Som ni hör är humanioran viktig för Miljöpartiet. Vi vill stärka den humanistiska vetenskapen. Den behövs för att ifrågasätta, analysera och förstå vår samtid.

En annan hjärtefråga för Miljöpartiet är djurrätt. Vi vill att Sverige ska investera mer i utveckling av alternativa metoder för att kunna ha djurförsöksfri forskning och leva upp till EU-direktivets mål om att ersätta djurförsök. Enligt EU:s försöksdjursdirektiv ska medlemsstaterna bidra till utveckling och validering av alternativa metoder och uppmuntra forskningen att styra bort från djurförsök.

De statliga anslagen har legat på en ganska låg nivå ganska länge, och därför vill Miljöpartiet att Sverige tar fram en nationell plan för hur man ska gå över till djurförsöksfri forskning samt handlingsplaner för att minska antalet djurförsök inom olika forskningsområden. Vi vill stärka arbetet för att utveckla djurförsöksfria metoder. De specifika frågeställningarna och lösningarna måste givetvis överlåtas åt vetenskapen att ta fram.

Fru talman! Miljöpartiet står bakom sina reservationer i betänkandet. Jag yrkar bifall till reservation 24 under punkt 7.

Anf. 16 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Vi debatterar i dag motioner från den allmänna motionstiden, ungefär 190 olika yrkanden. Vi föreslår riksdagen att avslå allihop,

och det kan man ju fundera på varför vi gör. Oftast beror det på att arbete redan pågår i den riktning som man efterfrågar i motionerna.

En gång per mandatperiod tar riksdagen fram ett betänkande om regeringens forskningsproposition, så som några av er som har varit uppe i talarstolen tidigare redan har pratat om. Där gör vi ett gediget arbete. Vi träffar väldigt många intresseorganisationer och framför allt väldigt många forskare. Vi gör det dels här i riksdagen, kanske tillsammans i utbildningsutskottet eller i andra utskott. Vi har hearingar. Men framför allt gör vi arbetet i våra olika partier, för att sedan komma samman och enas. Oftast är det ett väldigt enigt betänkande. Det finns några reservationer, men i det stora hela är det väldigt enigt.

Inriktningen är långsiktig. Forskningspropositionerna dimper ju inte bara ned från himlen, utan de bygger på den tidigare som gällde de föregående fyra åren. Man kan se en röd tråd om man tittar i de tidigare forskningspropositionerna sedan lång tid tillbaka.

Det var väldigt mycket som var viktigt i den forskningsproposition som kom 2020, bland annat infrastrukturen för forskning och finansieringen, där vi höjde basanslagen. Vi hade även den praktisknära forskningen, som jag brinner lite extra mycket för och tycker är jätteviktig och spännande – framför allt på utbildningssidan, där vi verkligen behöver forska mycket mer på vad som händer i klassrummet. Vi sa också att det skulle tas fram en strategi för svenskt deltagande i EU:s ramprogram så att vi kan hämta hem mer pengar från EU till den svenska forskningen – jätteviktigt!

Som sagt: Mycket viktigt sås och gjordes i den forskningspropositionen. Man kan säga att vi flyttade fram våra positioner och löste en del utmaningar. Självklart finns det mycket kvar att göra, men detta är den stora saken som man behandlar under en mandatperiod.

Under pandemin klev faktiskt forskningen rätt in i våra vardagsrum varje eftermiddag klockan två när Folkhälsomyndigheten hade sin tv-sända presskonferens. Jag har pratat med väldigt många människor som har sagt att de verkligen fick upp ögonen för hur viktig forskningen är. Där såg vi också, precis som någon sa tidigare, hur viktig grundforskningen är. Det var den som gjorde att vi sedan under pandemin rekordsnabbt kunde komma fram med ett vaccin. Det hade inte hänt om inte världens länder hade lagt mycket pengar på grundforskningen och om inte det fantastiskt fina samarbete som fanns mellan akademi och näringsliv i de här frågorna hade funnits.

I morse läste jag en artikel i Vetenskapsrådets tidning Curie där Pernilla Nilsson, som är ny utbildningsvetenskaplig ledare, tror jag att det heter, på Vetenskapsrådet, skrev om hur viktigt det är att vi tänker tvärvetenskapligt. Hon tog pandemin som ett exempel, och menade att den inte bara handlade om hälso- och sjukvård utan att det fanns fler perspektiv som nu måste in när vi tittar på vad som händer under pandemin, inte minst när det gäller det som händer för dem som inte kunde vara i skolan varje dag och den kunskapskuld som vi pratar om att vi faktiskt har. Vad var det som händer?

Vi står också just nu mitt i ett krig där Ryssland har invaderat Ukraina. Då är det väldigt bra att vi har ett internationellt nätverk, alltså Scholars at Risk, som faktiskt jobbar för att främja den akademiska friheten, vilket vi har pratat mycket om här i dag.

Senast i går var vi på studiebesök på KTH, som några har nämnt, tillsammans med Rifo. Scholars at Risk går ut på att förföljda forskare, eller i det här fallet ukrainska forskare, som inte längre kan verka i sitt hemland – det kan också vara regimkritiska forskare från till exempel Ryssland och Belarus – kan få en tillfällig tjänst i Sverige. Jag frågade rektor om detta, och hon sa att de har en forskare där just nu som de har tagit emot. Det är 28 lärosäten i Sverige och 500 lärosäten i hela världen som är med.

Det är ett jätteviktigt arbete just för att visa att vi inte går med på det här med hot och hat mot forskare. Vi måste stå upp för den akademiska friheten. Till och med vi i Sverige såg under pandemin att det fanns forskare som fick utstå så mycket hat och hot när de levererade resultat som ansågs vara fel att de valde att avstå från att delta i den offentliga debatten. Sådant måste vi alltid motverka så mycket som vi bara kan.

Man kan inte nog understryka forskningens betydelse, inte minst för tillväxten. Vi vet att två tredjedelar av Europas tillväxt härleds just till forskningen. Vi vet att forskningen är oerhört viktig när det handlar om tekniska innovationer och när det handlar om hur vi använder material på nya sätt.

Jag besökte i fredags Stora Enso på Skoghall i Värmland. Då fick jag höra en siffra som jag kommer att bära med mig: Var sjätte vätskekartong som säljs i världen tillverkas på Skoghalls bruk. Så hade det inte varit om det inte hade legat många år av forskning bakom för att utveckla de kartongerna. Industrins, akademins och det offentligas samarbete är alltså oerhört viktigt.

Vi har, som jag började med, en mängd reservationer. Det är viktiga, bra reservationer, men som jag sa berör de flesta sådant som redan pågår eller kommer att ske i närtid. Jag vill säga så här: Om vi ska lyckas med vår svenska forskning och med hela världens forskning bygger det på att vi har en skola där alla barn kan få vara sitt bästa jag och lyckas och gå vidare i livet. Om vi inte lyckas med det kommer vi heller inte att ha några forskare i framtiden som blir de där excellenta forskarna som hittar de nya materialen eller kommer på hur vi kan använda gamla material. Det tycker jag är vår viktigaste uppgift.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 17 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Forskningen får aldrig tas för given. Pandemin har satt i blyxtbelysning hur viktigt det är att värna den fria forskningen och inte minst grundforskningen. Utan den grundforskning som påbörjades för 17 år sedan hade det inte varit möjligt att få ett covid-19-vaccin på plats så snabbt. Det var också avgörande med den globala samverkan mellan läkemedelsbolag som skedde och att flera länder hade samfinansiering. De goda erfarenheterna från detta måste vi ta vara på också framåt för att forskningen ska ge så god samhällsnytta som möjligt.

Om vi ska försöka se något övergripande positivt med pandemin, mitt i allt det negativa, tror jag att det är att fler har fått upp intresset för forskningen. Det har pratats om forskningen, och det tycker jag är fantastiskt bra.

Fru talman! Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer. För att nå dit krävs stöd till den fria forskningen där

tilldelning styrs av vetenskaplig kvalitet och ger förutsättningar för fler forskningsmiljöer av högsta kvalitet. Tydliga karriärvägar baserade på meritersanställningar är en annan viktig del för att unga forskare ska utvecklas till framstående forskare. Här finns det i dag stora brister, och jag har lyft flera av dem tidigare.

I dag, fru talman, skulle jag vilja fördjupa mig lite i regeringens höjning av basanslagen. Det är en höjning som vi kristdemokrater välkomnar i sak, men problemet är att satsningen inte har resulterat i höjda anslag för forskning och forskarutbildning vid alla lärosäten. Detta beror på att regeringen har valt en resursfördelningsmodell som är baserad på antalet helårsstudenter. I praktiken har fördelningsmodellen medfört att Karolinska institutet och universiteten i Uppsala, Stockholm, Göteborg och Lund endast har fått en marginell höjning av basanslaget, och då är det de 5 svenska universitet som rankas bland världens 200 främsta.

I stället riktas den övervägande majoriteten av de höjda basanslagen till små högskolor med begränsad forskningsverksamhet. Regeringen skrev i propositionen att syftet med att höja basanslagen var att skapa förutsättningar för lärosätena att göra strategiska forskningsprioriteringar och ta ansvar för hög kvalitet i forskningen. Det blir nu en skev fördelning när den uteblivna resursökningen till framför allt de äldre universiteten urholkar deras möjlighet att bedriva den världsledande forskning som är nödvändig för att lösa de stora samhällsproblem som finns.

Från Kristdemokraternas sida vill vi betona att enskilda högskolor, högskolor och universitet kompletterar varandra. Det är därför viktigt att alla lärosäten ges de bästa förutsättningarna för att skapa starka miljöer för både utbildning och forskning av högsta kvalitet. Jag vill därför yrka bifall till reservation 3 om att ta fram en ny resursfördelningsmodell som säkerställer att höjningen av basanslagen kommer att tillgodose behoven vid både högskolorna och forskningsuniversiteten.

Avslutningsvis, fru talman: Sverige måste agera kraftfullt för att dödsdomen mot den tidigare forskaren i katastrofmedicin vid Karolinska institutet, Ahmadreza Djalali, inte verkställs. Jag vill därför vädja till regeringen att den ska göra allt i sin makt, allt vad den kan, för att han ska släppas fri.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Cykelfrågor

Cykelfrågor

Trafikutskottets betänkande 2021/22:TU11

Cykelfrågor

föredrogs.

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Fru talman och kära åhörare! Vi debatterar nu cykelpolitik och trafikutskottets betänkande TU11. Det är ett motionsbetänkande från allmänna motionstiden med totalt 115 yrkanden och 25 reservationer.

Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nummer 5.

Vi är nog ganska överens om att ett ökat cyklande har många fördelar. Att cykla är i princip knäpptyst. Det är relativt billigt – de flesta har råd med en cykel, att jämföra med till exempel en bil som alla inte har råd med. Från cykeln kommer det dessutom inga utsläpp. Och det är bra för folkhälsan ifall vi cyklar mer.

Men att främja ökad cykling är dessvärre något som förbisettts i den nationella infrastrukturplaneringen. Visst finns det lite pengar i den nationella infrastrukturplanen, vårt viktigaste instrument när det gäller att bygga ny infrastruktur, för så kallade stadsmiljöavtal. Där delfinansierar kommunerna tillsammans med staten till exempel utbyggnad av cykelinfrastruktur. Det finns länsplaner i botten, och det finns en liten cykelpott med lite pengar. Så har det i alla fall sett ut hittills.

Hur det kommer att se ut i den framtida infrastrukturplanen vet vi inte. Men jag kan inte se att regeringen hittills har aviserat att det ska bli några stora cykelsatsningar. Några sådana finns inte heller i det förslag som Trafikverket har lämnat. Det är väldigt oroväckande. Om vi på allvar ska främja ett ökat och säkert cyklande måste staten vara med och ta ansvar för utbygganden av cykelinfrastrukturen. Vi behöver sammanhängande cykelstråk som inte upphör vid kommun- eller länsgränsen. De ska självklart gå genom kommuner, län eller regioner. Då måste staten ta ett större ansvar än man har gjort hittills.

Fru talman! Under pandemin har cykel faktiskt varit det enda trafikslaget som har ökat, och cyklandet har ökat kraftigt, åtminstone i våra städer. Det är positivt att folk upptäcker cykeln som transportmedel.

Runt om i världen ser vi en precis likadan trend. Och man har inte varit sen med att svara upp mot den ökade efterfrågan på att cykla mer. I städer som London, Milano, Berlin och Paris har man byggt tillfälliga cykelbanor. Man har tagit platser för bilar i anspråk och byggt så kallade popup-cykelbanor. Parkeringsutrymmen för bilar har också fått ge utrymme åt gång- och cykeltrafikanter och annat.

Paris är det kanske absolut främsta exemplet på omdaning av våra städer till förmån för ökad cykling. I Paris har man gått ut och sagt att två tredjedelar av stadens parkeringsplatser ska konverteras till ytor för gång och cykling och till grönområden. Två tredjedelar är en ganska stor ombyggnad. Man bygger också nio regionala cykelstråk från Paris förorter in mot Paris centrum för att underlätta för cykelpendling. I Frankrike ger man även bidrag till dem som köper en ny, eller för den delen begagnad, cykel.

Paris vice borgmästare sa något tänkvärt. Han sa ungefär så här: Ju mer yta vi ger till cyklister, desto mer kommer människor också att cykla. Jag tror att det är precis så. I dag drar sig många för att cykla eftersom de inte upplever det som säkert att cykla mitt i vägbanan och trängas med bilar, bussar och lastbilar.

Därför vill vi i Vänsterpartiet ha kraftiga statliga investeringar i utökad cykelinfrastruktur. I dag ses cykel som någon sorts bihang som kastas in som jästen efter degen. Man kommer på: ”Just det, vi kanske ska ha en cykelbana här också.” Så får det inte vara längre. Vi måste ha en medveten utbyggnad av cykelinfrastrukturen.

Vi behöver också tänka på vad som händer när vi konverterar vägar till så kallade två-plus-ett-vägar. De är bra ur ett säkerhetsperspektiv, men vi bygger upp barriärer för gång- och cykeltrafikanter. Därför vill Vänsterpartiet att man när man bygger vägar med mittseparering och kanske tar en vägren i anspråk för att få till två filer måste passa på och också bygga en cykel- och gångbana längs med vägen.

Man borde också kunna få ta med sig cykeln i kollektivtrafiken, inte minst på tåg. Väglagen måste ändras – det har vi tagit upp i trafikutskottet tidigare – så att man ska kunna bygga cykelinfrastruktur oberoende av om det finns en befintlig bilväg där eller inte.

Vi kan också ändra på reseavdraget så att det främjar ökad cykling. Sådana initiativ är på gång.

Fru talman! En annan viktig fråga som diskuteras i ärendet är så kallade elsparkcyklar. Egentligen borde vi kalla dem elskotrar. Det är ju väldigt få som sparkar sig fram på dessa fordon. De har blivit ett stort inslag i stadsbilden i många städer i Sverige. Ifall jag skulle komma på en lämplig definition av ett urbant kaosartat inferno skulle jag säga: ”Släpp 22 000 elsparkcyklar helt fria i staden. Låt dem ställas ut var som helst och parkeras var som helst.”

Det är ungefär vad vi har fått i Stockholm och Göteborg och på många andra ställen. Det är inte okej. En elsparkcykel kan vara en kul leksak. En elsparkcykel kan också vara ett bra transportmedel, om den används på rätt sätt. Men dagens frihet för stora riskkapitalbolag att ställa ut sina elsparkcyklar var som helst i våra städer och för användarna att lämna dem var som helst har blivit en ofrihet för alla andra i det urbana utrymmet.

Fråga inte minst våra funktionshindrade vänner. Jag har pratat mycket med representanter som är exempelvis blinda. De säger att det nu är förfärligt att ta sig fram på en trottoar eller annat då det kan stå en elsparkcykel var som helst.

Det är bra att vi tar upp frågan i detta betänkande och att vi nu kräver regleringar från regeringen, så att det kan bli en bättre ordning för elsparkcyklarna. Det är också glädjande att regeringen själv har gått fram med ett förbud mot att parkera elsparkcyklar på gång- och cykelbanor. Det är helt rätt. Det är också bra att städer och kommuner, som Stockholm, har tagit initiativ till en begränsning av antalet elsparkcyklar på kommunens yta. Man har också vunnit i domstol, när det har överklagats av elsparkcykelbolagen.

Men mer måste kunna göras. Vi borde till exempel ha en reglering så att det ska vara självklart för alla våra kommuner att det är de som bestämmer vad som ska finnas på den kommunala marken. Det ska självklart vara tillståndspliktig verksamhet, på samma sätt som om jag sätter upp en glassbar, falafelkiosk eller vad det nu kan vara. Då måste jag ansöka om tillstånd. Det bör också elsparkcykelbolagen behöva göra.

Det behövs också en definition, en klassificering, av fordonet elsparkcykel. Det borde rimligen ligga någonstans mellan moped klass 1 och klass 2, så att vi kan ställa krav på var de får framföras och inte, på hjälm-tvång och annat.

Tillkännagivandet som utskottet föreslår i betänkandet är ett bra steg framåt. Men det behöver konkretiseras. Några av de sakerna tar vi i Vänsterpartiet upp i vår reservation i betänkandet.

Anf. 19 ELIN GUSTAFSSON (S):

Fru talman! I dag debatterar vi trafikutskottets betänkande TU11 *Cykelfrågor* med motioner från den allmänna motionstiden.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 16 angående elsparkcyklar.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill att fler människor – såväl unga som äldre, de som bor i städer eller på landsbygd och tjejer och killar – ska kunna transportera sig delar av eller hela sträckan med cykel. Därför är jag glad att regeringens ambition är tydlig på detta område. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att öka cyklingen och stärka dess roll i samhällsutvecklingen. Särskilt den nationella cykelstrategin, som slogs fast under förra mandatperioden, har haft stor betydelse. I den slås det fast att cyklingen ska öka, men man ska också bidra till ökad trafiksäkerhet. Det här är viktigt och en utgångspunkt för vårt arbete. Men för att vi ska kunna nå detta mål måste vi hjälpas åt och också göra ännu mer.

Regeringen vill se ett ökat cyklande i hela landet. En ökad och säker cykling kan bidra till att minska resandets miljöpåverkan, stärka folkhälsan och bidra till en bättre stadsmiljö och minskad trängsel i tätorter.

För att andelen som reser med cykel ska öka krävs bland annat att potentialen för ökad cykling i och kring tätorter tas till vara och att kommunerna har de verktyg som krävs för att kunna planera effektiva och bra cykelstråk med god framkomlighet.

Fru talman! Förutsättningarna ser olika ut i vårt land, och därför är det viktigt att utgå från detta när vi pratar om att fler ska kunna cykla. Jag vill därför särskilt nämna regionernas och kommunernas roll i arbetet. Kommunerna ansvarar nämligen för cirka 80 procent av cykelvägnätet. Jag vill också nämna organisationen Svenska Cykelstäder, som samlar en rad svenska kommuner, som går i framkant för att främja cykling och stärka den infrastruktur som behövs. De delar kunskap och samarbetar precis så som vi måste göra.

Vi behöver alla hjälpas åt. Alla parter på olika nivåer och i olika delar av samhället måste ta sitt ansvar för att cykeln ska få precis den plats i samhällsbilden som lyfts fram i den nationella cykelstrategin.

I cykelstrategin pekas en rad områden ut som ligger fast som regeringens utgångspunkt. Det första området är att lyfta cykeltrafikens roll i samhällsplaneringen. Det andra området är att öka fokus på grupper av cyklister. Det tredje området är att främja en mer funktionell och användarvänlig infrastruktur. Det fjärde området är att främja en säker cykeltrafik. Det femte och sista området är att utveckla statistik och forskning.

Fru talman! I höstas gav regeringen Transportstyrelsen i uppdrag att utreda och analysera en rad frågor som vi såg som nödvändiga för att vi ska kunna komma vidare i att öka cyklingen i vårt land utifrån den nationella cykelstrategin.

Uppdragen som utreds just nu omfattar hur reglerna för enkelriktad trafik på lämpligt sätt kan ändras för att möjliggöra cykeltrafik i båda riktningarna där det för motortrafik i dag är enkelriktat. Transportstyrelsen ska även lämna ett förslag på regeländring vad gäller enkelriktat och ändring i övriga fall där man tycker att det är lämpligt. Uppdraget handlar också om hur cyklister på ett trafiksäkert sätt kan medges undantag från reglerna om stopplik vid röd signal när cyklisten gör en högersväng.

I uppdraget ligger att analysera så kallat allgrönt för cyklister, det vill säga när alla cyklister i en korsning med trafiksignaler får grönt samtidigt. Det ska vidare utredas hur ändrade trafikregler kan främja säker omkörning av cyklister. Man ska även se om behov finns av förtydliganden eller regeländringar avseende cykling i bredd. Sist men inte minst ska man utreda behovet av andra ändringar av trafikregler som kan medföra att andelen som reser med cykel kan öka.

Fru talman! Frågan om mål för cyklingen har diskuterats mycket. Därför är det bra att regeringen gav Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, där Cykelcentrum ingår, i uppdrag att utreda och utarbeta förslag till mål som komplement till de befintliga. Detta ska med hänsyn till cyklingens samhällsekonomiska effekter främja ökad cykling inom alla åldrar och socioekonomiska grupper i hela landet. Syftet är att cyklingen ska öka på ett sådant sätt att den bidrar till ökad tillgänglighet och ökad folkhälsa samt att klimat- och miljö kvalitetsmålen nås. Förutom själva målformuleringen ingick i uppdraget att ta fram en målstruktur och föreslå indikatorer och system för uppföljning av de föreslagna målen. Utredningen har precis färdigställts och bereds nu vidare, vilket är väldigt bra.

Fru talman! Jag vill säga något om den reservation som Socialdemokraterna har tillsammans med Miljöpartiet och Kristdemokraterna.

I det tillkännagivande som förmodligen kommer att få majoritet här i kammaren står det att regeringen skyndsamt bör säkerställa att det genomförs nödvändiga förtydliganden av regelverket för hyrda cyklar och elsparkcyklar, inte minst för att minimera personsador och parkeringsproblem. Detta, fru talman, är att slå in öppna dörrar. Jag vill understryka att det är en prioriterad fråga för regeringen. Regeringen har gett Transportstyrelsen i uppdrag att beskriva de regelverk som gäller och utreda behovet av förenklade regler för eldrivna enpersonsfordon, däribland elsparkcyklar och elcyklar.

Vi socialdemokrater är tydliga med att man både måste sätta trafiksäkerheten och ordning och reda om vilka regler som gäller främst, men vi ser samtidigt också att man måste ta vara på och möjliggöra för ny teknik och innovation på transportområdet.

I inte mindre än tre rapporter redovisar Transportstyrelsen olika problem och förslag när det gäller elsparkcyklar. Rapporterna har varit ute på remiss och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Dessutom har regeringen tagit fram en promemoria om ett förbud mot att parkera elsparkcyklar på gång- eller cykelbana annat än vid uppställningsplatser avsedda för cyklar. Det är viktigt att regeringen men främst kommuner och elsparkcykelföretag tar ett större ansvar för att reda upp situationen runt om i landet med slarvigt parkerade elsparkcyklar. Förslaget i promemorian är ett stort steg på vägen och innebär att kommunerna ges ytterligare ett verktyg för att skapa ordning och reda genom införandet av ett parkeringsförbud på gator och cykelbanor.

Jag vill dock understryka att det redan i dag finns möjligheter att agera på den kommunala nivån gällande regelverk, inte minst avseende parkering och trafiksäkerhet. Vår ambition måste vara att skapa ordning och reda, inte att förbjuda elsparkcyklar.

Slutligen, fru talman: För att Sverige på riktigt ska kunna bli det första fossilfria välfärdslandet och nå en grön hållbar omställning i transportsektorn måste cykeln ses som en viktig nyckel.

(Applåder)

I detta anförande instämde Denis Begic, Johan Büser och Jasenko Omanovic (alla S).

Anf. 20 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag håller med om mycket av det som Elin Gustafsson säger om vikten av att bygga ut cykelinfrastrukturen. Visst förvaltar kommunerna en stor del av det som har byggts hittills. Men det är också en del av problemet. Vi lägger över nästan hela ansvaret på kommunerna att bygga ut cykelinfrastrukturen. Men kommunerna, cykelorganisationerna och andra säger att de vill ha en kraftfull statlig medfinansiering för att bygga ut cykelinfrastruktur. Men det får inte bara vara en liten pott som finns där och skvalpar, utan det ska vara ett kraftfullt anslag för att bygga ut cykelinfrastruktur i hela landet.

När vi för ungefär ett år sedan behandlade infrastrukturpropositionen fanns det inga sådana förslag. Och när jag tittar på Trafikverkets förslag till infrastrukturplan finns det heller inte där någon rejäl satsning på cykelinfrastrukturen.

Jag vill därför fråga Elin Gustafsson: Vill inte Socialdemokraterna ha en kraftfull statlig satsning på utbyggnad av cykelinfrastruktur i hela landet? Om Socialdemokraterna vill ha det, hur mycket vill ni i så fall investera?

Anf. 21 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Jag delar Jens Holms engagemang för cykelfrågorna. Det gör också hela det socialdemokratiska partiet. Så svaret på frågan om och hur Socialdemokraterna vill se att cyklingen ska kunna öka i hela landet är tydligt, vilket jag också försökte lyfta fram i mitt anförande. Vi har steg för steg bidragit till att öka cyklingen i hela landet, både i stad och på landsbygd. Det har vi gjort inte minst genom den nationella cykelstrategin, regelförändringar och annat.

Jens Holm tar upp konkret finansiering av infrastrukturen, och även i det avseendet har vi successivt ökat ambitionerna totalt sett. Det har vi gjort under både förra och den här mandatperioden. Jag vill understryka att stadsmiljöavtalen har spelat en väldigt viktig roll och gör så fortfarande.

Jag har själv en bakgrund som tidigare kommunalråd i en stor cykelkommun, Lund. Där har jag egen erfarenhet av hur den här potten har bidragit positivt till utvecklingen.

Visst har det spelat roll och visst spelar det roll med de pengar som vi har lagt in i form av stadsmiljöavtal, i trimningsåtgärder och ny infrastruktur. Det är viktigt att vi också fortsätter och att vi håller i det arbetet.

För oss är det tydligt att cyklingen ska öka i hela landet och inte bara i våra storstäder där de flesta redan väljer cykeln utan även utanför våra storstäder.

Anf. 22 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det finns mycket bra med stadsmiljöavtalen. Men det finns också en del problem med stadsmiljöavtalen. Det gäller till exempel det faktum att kommunerna måste stå för en stor del av finansieringen. Det är inte alla kommuner som har de pengarna.

När man tittar på nationell infrastrukturplanering ser man att det är som att cykelinfrastruktur i praktiken glöms bort. Det finns inte med som en bärande del av planeringen eller finansieringen.

Det var därför jag ville fråga Elin Gustafsson om just finansieringen och om Socialdemokraterna vill ha ett robust eget anslag i den nationella infrastrukturplanen för att bygga ut cykelinfrastrukturen.

Jag minns till exempel att cykelbranschen har föreslagit att ungefär 10 procent av utvecklingsanslaget, det som handlar om att bygga ny infrastruktur, borde kunna gå till att bygga cykelinfrastruktur.

Det handlar om 10 procent av den nationella infrastrukturpotten. Så ser det verkligen inte ut i dag. Vi har en cykelpott som jag tror är 100 miljoner kronor per år. Det räcker inte ifall man ska bygga ut cykelinfrastrukturen storskaligt.

Vill Socialdemokraterna bygga ut cykelinfrastrukturen storskaligt? Hur mycket vill då Socialdemokraterna finansiera det med i form av statliga medel?

Anf. 23 ELIN GUSTAFSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm!

Nu är inte detta en debatt om infrastrukturpropositionen eller nationell plan. Men jag kan ändå konstatera, som jag var inne lite på i mitt första anförande, att vi ungefär vid den här tiden förra året kunde besluta om en historiskt stor ram för infrastruktur. Det är bra, och det är viktigt.

För oss socialdemokrater är det tydligt att vi behöver fortsätta att öka ambitionerna när det gäller att bygga ut infrastrukturen. Vi behöver inte minst se till att bidra till den gröna omställningen. För oss är det tydligt att cyklingen självklart har en viktig del i det.

Det kommer också cyklingen till del när vi höjer ambitionerna som vi har gjort inom ramen för infrastrukturpropositionen och stadsmiljöavtalen. Det är inte minst kopplat till olika regelförslag och andra konkreta förslag. Det utgår från den nationella cykelstrategi som vi har.

För oss socialdemokrater är det tydligt att cyklingen tillsammans med andra transportslag har en viktig del i den kommande infrastrukturplaneringen. Vi behöver se till att cyklingen kan öka i hela landet, både i stad och på landsbygd.

(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Frågestund

§ 8 Frågestund

Anf. 24 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill först hälsa några på läktaren välkomna. De är parlamentariker från Nordmakedonien. Varmt välkomna till oss!
(Applåder)

Då vill jag hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Anders Ygeman, klimat- och miljöminister Annika Strandhäll, statsrådet Hans Dahlgren och statsrådet Max Elger.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Anders Ygeman besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Utbyggnaden av laddinfrastrukturen

Anf. 25 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Myndigheter och elbilstillverkare varnar nu starkt för att utbyggnaden av laddstolpar går för långsamt, vilket kan äventyra omställningen. Man säger att det vid årets slut kommer att vara tjugo bilar per ladduttag – att jämföra med sex stycken för bara fem år sedan.

Regeringen har inte lyckats få fram den el som krävs eller bygga ut laddstolpar i den takt som är nödvändig för att alla ska kunna vara med på omställningen. Men tack vare den rekordstora klimatbudget som M, KD och SD fick igenom i riksdagen i höstas kommer nu pengarna till laddstolpar att dubblas. Ingen ska behöva avstå från att köpa en elbil eller ha en klump i magen för att det inte går att ladda, oavsett var man bor.

Nu måste dock pengarna ut så att det byggs laddstolpar längs våra vägar. I dag kan det ta flera år att få elen dragen eller att få de tillstånd som krävs.

Min fråga är vad klimat- och miljöminister Annika Strandhäll tänker göra för att de ska byggas, alla de laddstolpar som krävs för att alla ska våga köpa och kunna köra en elbil.

Anf. 26 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Ja, det är en fantastisk utveckling vi ser i Sverige. Av alla nya bilar sålda i mars i år var 61 procent just elbilar.

Tack vare en uthållig klimat- och miljöpolitik under de senaste åtta åren ser vi nu hur den gröna omställningen tar fart. Regeringen har ända sedan 2014 satsat stort på just det här området genom bland annat Klimatklivet. Vi har sedan 2014 faktiskt fyrdubblat budgeten till miljö och klimat i det här landet.

Det är också en prioriterad fråga för regeringen att fortsätta satsa stort på att bygga ut laddinfrastrukturen. Vi har så här långt byggt 65 000

laddstolpar i Sverige. Vi ligger nästan i topp i EU när det gäller täthet och har nu en elektrifieringsstrategi som pekar ut vägen framåt.

Prot. 2021/22:108
5 maj

Frågestund

Anf. 27 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Tack, Annika Strandhäll, för svaret!

Jag kan bara konstatera att både myndigheter och de som säljer bilarna konstaterar att bristen på laddstolpar i dag är ett hot mot människors vilja att köpa och köra elbil. Är det inte en oro som regeringen delar? Det är min första fråga.

Är ministern orolig för att laddstolpsutbyggnaden går för långsamt, och vilka konkreta förslag finns för att det till exempel ska gå snabbare att dra elnäten och få de tillstånd som krävs för att bygga laddstolpar?

Anf. 28 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det här har som sagt varit en prioriterad fråga för regeringen hela tiden. De första åren, mellan 2015 och 2018, avsattes totalt 1,9 miljarder för att bygga ut just den här infrastrukturen – att jämföra med i år, då vi avsätter 2,7 miljarder bara för 2022. Det går delvis till andra saker än laddinfrastruktur. Men vi har nu antagit en ny elektrifieringsstrategi och kommer att lösa detta; det är jag övertygad om.

Utvisning av personer som fått avslag på asylansökan

Anf. 29 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Redan år 2017 beslutades att Mohamad skulle utvisas från Sverige. Trots det finns han fortfarande efter fem år kvar i vårt land. Under den tiden har han hunnit begå ett antal brott; ändå är han kvar.

Han misstänks nu för att ha våldtagit en kvinna och knuffat ned henne för att möta döden i ett djupt gruvhål för att hon vägrat gifta sig med honom. Som om inte det vore nog ska han ha återvänt och kastat sten på henne för att säkerställa att hon verkligen skulle dö.

Hans förra fru är spårlost försvunnen sedan två år tillbaka.

Resultatet av regeringens politik är att integrationen havererat. Oskyldiga utsätts för grova brott och pliktas med sina liv.

Om utvisningsbeslutet hade verkställts hade Mohamads offer besparats dessa vidrigheter. Varför denna flathet, Ygeman? Hur försvarar statsrådet att detta kan få ske?

Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Ann-Christine From Utterstedt, för frågan!

Jag har inga planer på att försvara det. Varför skulle jag göra det? De som får avslag på sin asylansökan ska återvända. De som får bifall ska integreras i det svenska samhället.

Sedan Socialdemokraterna bildade regering 2014 har över 90 000 personer återvänt. Det är ett betydligt större återvändande från Sverige än i flera av de länder där Sverigedemokraternas partikamrater styr. Men vi är inte nöjda med det. Fler ska återvända, för vår politik är glasklar: Har du asyl- och skyddsskäl ska du kunna få ja och snabbt lära dig svenska, få ett jobb och bidra till det svenska folkhushållet. Får du nej ska du återvända.

Anf. 31 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Tyvärr är Gruv-Mohamad bara en av tusentals kriminella utlänningar som olagligen uppehåller sig i Sverige. Mot de flesta socialdemokraternas vilja har riksdagen dock nu äntligen beslutat att genomföra en folkräkning, där olagliga migranter kan identifieras.

Statsrådet! Kommer Sverige nu en gång för alla att se till att avlägsna alla brottslingar som inte har rätt att vistas i vårt land?

Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vet inte om Ann-Christine From Utterstedt läser högt från någon förberedd och färdig talepunkt.

En folk- och bostadsräkning genomför vi med jämna mellanrum i Sverige, men den kommer inte att komma åt det här. Det var inte okänt att den person som Ann-Christine From Utterstedt beskriver fanns i Sverige. Att skicka ut en blankett och fråga om han bor i en trea eller en fyra, som Ann-Christine From Utterstedt vill göra, hade inte haft någon påverkan.

De som får nej ska återvända. De som får ja ska stanna.

Statens fastighetsverks uppdrag

Anf. 33 PER SCHÖLDBERG (C):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Max Elger och rör Statens fastighetsverk.

Statens fastighetsverk har att förvalta och sköta ett stort antal fastigheter över hela vårt land samt även ambassader i utlandet och så vidare. En del av dem kallas bidragsfastigheter. Bara namnet får mig att fundera lite. Det är anläggningar som är väldigt högt värderade kulturellt och turistiskt sett.

Jag möter runt om i landet olika intressenter – kommuner, regioner och företag – som har stora bekymmer med Statens fastighetsverks agerande. Det handlar om hyresförhandlingar utan verklighetsförankring. Man får stänga anläggningar på grund av rasrisk. De parter som träffas har väldigt svårt att komma överens i sina förhandlingar.

Fastighetsverket lyder under Finansdepartementet och får sina uppdrag från regeringen. Anser ministern att Statens fastighetsverk har ett uppdrag som gör rättvisa åt hundratals svenska kulturfastigheter?

Anf. 34 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten Schöldbberg! Det är riktigt att Fastighetsverket förvaltar Regeringskansliets fastigheter, utrikes fastigheter, länsresidens och även de kulturhistoriskt värdefulla fastigheter som går under beteckningen bidragsfastigheter. Detta förklaras väl närmast av att det är fastigheter som har ett mycket stort kulturhistoriskt värde men som förknippas med stora driftunderskott. Det blir helt enkelt inga direkta intäktsslöden för Fastighetsverket när det gäller de fastigheterna.

Vi har tillskjutit rätt betydande resurser till Fastighetsverket för att förvalta alla dessa fastigheter, inklusive bidragsfastigheterna. Senast sköt vi till 50 miljoner för 2022, och med denna budget åligger det Fastighetsverket att göra sina prioriteringar och underhålla fastigheterna efter bästa förhållanden.

Anf. 35 PER SCHÖLDBERG (C):

Fru talman! Med detta sagt, är statsrådet beredd att jobba vidare och ytterligare utveckla möjligheten? Det finns nämligen en väldig potential och en väldigt hög ambition i regioner, kommuner och företag, som tillsammans med Statens fastighetsverk vill utveckla dessa platser ytterligare.

Anf. 36 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Jag har inte själv för avsikt att göra om Fastighetsverkets uppdrag. Men jag utgår från att Fastighetsverket med utgångspunkt i detta uppdrag verkar efter bästa förmåga. Jag kan tillägga att den här regeringen för detta syfte har tillskjutit rätt betydande belopp. Därefter måste Fastighetsverket prioritera, för beståndet är väldigt stort.

Förslag till ny svensk jordbrukspolitik

Anf. 37 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag har en fråga till miljö- och klimatministern. Från och med 2023 ska vi i Sverige ha en ny jordbrukspolitik. För ett tag sedan kritiserade EU-kommissionen det svenska förslaget till ny jordbrukspolitik därför att det inte är i linje med de svenska och europeiska målen för biologisk mångfald och klimatomställning. Dessutom är fördelningen av subventionerna väldigt orättvis. Storjordbrukare får mycket pengar medan småbrukare inte får någonting eller väldigt lite.

Några steg för att rätta till detta skulle kunna vara att endast ge bidrag för uppfödning av djur som får gå utomhus och beta, att ha större miljöersättningar för biologisk mångfald och självklart att ge större bidrag till småbrukare och mindre till storföretag.

Jag vill fråga ministern om hon avser att ändra på förslaget till svensk jordbrukspolitik i linje med dessa förslag.

Anf. 38 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för en viktig fråga! Regeringen prioriterar, som Jens Holm mycket väl vet, att Sverige ska ligga långt fram i miljö- och klimatpolitiken och att vi också ska ha en ledartröja internationellt.

Vi har i dag en jordbrukspolitik som vi tycker är väl avvägd och som vi är nöjda med i stort. Men det är klart att vi, när det kommer kritik, alltid lyssnar in och tar till oss av den. Och så får man se om det behöver göras några justeringar eller komma några nya förslag i den riktningen.

Anf. 39 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är bra att ministern vill göra förändringar mot mer biologisk mångfald, ökad klimatomställning och ökad ekonomisk rättvisa i den svenska jordbrukspolitiken. Men jag noterade att landsbygdsminister Anna-Caren Säterberg, när hon fick frågan i Sveriges Radio, sa att hon inte vill göra några sådana ändringar. På vilket sätt vill miljöministern göra dessa förbättringar av förslaget till svensk jordbrukspolitik?

Anf. 40 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Precis som Jens Holm nog förstår är detta en fråga som kanske lämpar sig bättre att ställa till landsbygdsministern. Jag har för min

del, som miljö- och klimatminister, hela tiden att samordna och driva på det gemensamma arbetet inom regeringen för att vi ska hålla fokus på biodiversiteten och nå de målsättningar vi har inom såväl klimat- som miljöarbetet. Detta har jag för avsikt att fortsätta med.

Medel till studieförbunden

Anf. 41 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! För snart en och en halv månad sedan ställde jag en fråga till statsrådet Matilda Ernkrans om regeringens oförmåga att bistå civilsamhället, som gör fantastiska insatser för att hjälpa inte bara ukrainska flyktingar utan även Ukraina. I dag vill jag rikta en liknande fråga, om än mer specifik, till statsrådet Anders Ygeman.

Massflyktsdirektivet ger inte de ukrainska flyktingarna rätt till sfi, svenska för invandrare. Regeringen har i stället låtit meddela att alla, oberoende av om man bor på Migrationsverkets boenden eller hemma hos privatpersoner, ska erbjudas svenskundervisning via studiecirklar, något som kallas för Svenska från dag ett.

Ansvariga för att detta möjliggörs är våra studieförbund. Så långt har jag ingen fråga, men det finns ett problem som jag gärna vill att statsrådet kommenterar. I regeringens vårändringsbudget fanns inga förslag till förändringar eller nya pengar till studieförbunden och folkbildningen när det gäller deras insatser. Min fråga är: Varför?

Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Hans Eklind, för frågan! Det stämmer att de som omfattas av massflyktsdirektivet, Temporary Protection Directive på engelska, inte omfattas av rätten att läsa svenska för invandrare. Det är en mer långsiktig åtgärd, och tanken är att de som kommer från Ukraina ska kunna återvända till ett fritt och demokratiskt Ukraina. Då erbjuds Svenska från dag ett, som Hans Eklind är inne på, men också språkkafé och olika digitala lösningar för att lära sig svenska.

Jag delar Hans Eklinds uppfattning att civilsamhället, inklusive studieförbunden men inte endast studieförbunden, har gjort stora insatser för att välkomna ukrainska flyktingar till Sverige. För detta arbete har vi också skjutit till ett antal miljoner kronor till frivilligorganisationerna. Däremot har vi inte hittills riktat några särskilda ekonomiska insatser till studieförbunden.

Anf. 43 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Problemet är dock att studieförbunden den 1 april – det var inget aprilskämt – lät meddela regeringen att pengarna var slut eller höll på att ta slut. Konsekvensen om inte mer pengar tillförs är alltså att man måste bromsa in eller avsluta dessa kurser, som jag tror att statsrådet och jag är helt överens om är viktiga.

Om vi tycker att det är en viktig insats som görs av studieförbunden blir följdfrågan: Varför har inte regeringen tillskjutit mer pengar?

Anf. 44 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Bakgrunden är naturligtvis att vi valde att inte rikta pengar till studieförbunden utan att i stället göra en bredare satsning på fler frivilligorganisationer som också, genom olika andra insatser, är med och hjälper till med språkutbildning och språkfärdighetsträning för de ukrainska flyktingarna. Men om det visar sig att detta med tiden blir en oöverstiglig uppgift för studieförbunden är det klart att vi måste ta en rejäl funderare på om vi inte ska rikta medel också specifikt till studieförbunden och inte bara till civilsamhället som helhet.

Sänkt reduktionsplikt och minskade utsläpp

Anf. 45 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Annika Strandhäll. Liberalerna vill nå målet att transporterens utsläpp ska minska med 70 procent till 2030 jämfört med 2010. Det är elektrifieringen tillsammans med reduktionsplikten som kan åstadkomma detta.

När den nuvarande kurvan för reduktionsplikten sattes utgick man från en väldigt defensiv syn på hur snabbt försäljningen av laddbara bilar skulle öka, vilket gav en hög reduktionsplikt. Vi i Liberalerna trodde inte på detta och krävde en kontrollstation 2022 för att kunna justera kurvan.

Det visar sig nu att vi fick rätt. Redan i dag är över 50 procent av de bilar som säljs laddbara, långt över det scenario som användes för reduktionsplikten.

Min fråga till Annika Strandhäll är: Om Energimyndighetens utredning i september visar att vi kan sänka reduktionsplikten och ändå nå transportmålet om 70 procent lägre utsläpp 2030 på grund av den snabba ökningen av laddbara bilar, är regeringen då beredd att sänka reduktionspliktskurvan?

Anf. 46 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Helena Gellerman, för en väldigt bra frågeställning! Det är självklart så att reduktionsplikten har tjänat oss extremt väl. Faktum är att den är ett av våra absolut viktigaste verktyg för att vi ska nå våra utsläppsmål. Jag är också otroligt glad över att vi ser den utveckling som vi ser när det gäller elektrifieringen av transportsektorn och att det går väldigt fort och överträffar alla scenarier vi någonsin egentligen kunde ha föreställt oss.

Men regeringen har ju aviserat, och tidigarelagt, att vi ska ta del av den här utvärderingen i september. Vi kommer naturligtvis att göra det med ett stort allvar. Det är därför vi har bett om att få den tidigarelagd. Samtidigt är jag som miljö- och klimatminister väldigt ödmjuk inför hur viktig reduktionsplikten är för att vi ska klara våra utsläppsmål.

Anf. 47 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Vi delar tanken runt reduktionsplikten – att den är viktig. Men frågan gällde egentligen om man är beredd att justera den om det visar sig att vi ändå når målen.

Sedan skulle jag vilja höra lite grann om hur statsrådet jobbar mot EU, som vi anser är en viktig miljöorganisation. Hur arbetar statsrådet för att vi ska få en hög inblandning av biodrivmedel och elektrobränslen i en reduktionsplikt inom EU?

Anf. 48 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Som Helena Gellerman nog förstår kommer jag inte att vilja föregripa den utvärdering som vi har bett om att få i september. Min roll i detta sammanhang kommer naturligtvis att vara att bevaka att vi når utsläppsmålen, och då behöver vi jobba på många olika fronter.

Vi gör ett väldigt ambitiöst arbete i EU, bland annat när det gäller just implementeringen av hela Fit for 55-paketet, där Sverige ska ha en ledartröja.

Regeringens klimatpolitik

Anf. 49 RASMUS LING (MP):

Fru talman! De skattesänkningar som görs för bensin och diesel ihop med den frysta reduktionsplikten ökar utsläppen. Det gynnar också Putins Ryssland. Trots det gjordes ingen säkerhetspolitisk analys av regeringen innan förslagen lades fram – det fick jag häromdagen som svar på en skriftlig fråga. Däremot gjorde man en miljökonsekvensanalys. Den pausade reduktionsplikten ökar utsläppen med 880 000 ton och gör det mindre fördelaktigt att övergå till eldrift – detta mitt under en klimatkris.

Jag vill därför fråga klimatminister Annika Strandhäll: Varför fattar regeringen aktiva beslut för att öka klimatutsläppen när vi så snabbt som det bara går borde göra allt vi kan för att minska dem?

Anf. 50 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Rasmus Ling, för frågan! Alla måste kunna ta sig till jobbet även när det är krig i vårt närområde. Det som regeringen har presenterat är ett väldigt brett stödpaket till hushållen och till jordbruket men också en pausad höjning av reduktionsplikten, just för att möta Putinpriserna.

Riksdagens klimatmål ligger fast. Regeringen vill också se mer produktion av biodrivmedel i Sverige. Reduktionsplikten är, precis som jag sa i ett tidigare inlägg, ett otroligt viktigt styrmedel för att minska vårt beroende av importerade fossila bränslen, något som är bra både för klimatet och för vår säkerhet.

Vi kommer helt enkelt att göra det som krävs för att stärka Sverige i det här läget men också skapa nya jobb genom att leda klimatomställningen. Jag tycker att det är ett balanserat paket som regeringen har gått fram med i detta läge.

Anf. 51 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Det finns ett oändligt antal sätt att kompensera hushållen för de ökade priserna. Man måste inte göra det genom att öka utsläppen, genom den sänkta drivmedelsskatten, och låsa in oss ännu mer i oljeberoendet.

Jag blir bedrövad och orolig över hur lättvindigt klimatministern tar på de ökade utsläppen. Jag kan bara konstatera att detta är dålig politik som för oss bort från att vi ska nå målen snarare än mot att vi ska nå dem. (Applåder)

Prot. 2021/22:108

5 maj

Frågestund

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 52 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tycker att det hade varit en extremt dålig politik om vi inte hade kunnat stötta svenska hushåll i ett fullständigt exceptionellt läge, när vi har krig i vårt närområde. Det paket vi har lagt fram är balanserat. Det innehåller en frysning av reduktionsplikten. Det innehåller en sänkt drivmedelsskatt. Det innehåller också en 4 miljarder stor satsning på en ökad elektrifiering i bonus malus-systemet och ett färdmedelsneutralt reseavdrag som också inkluderar kollektivtrafik, till exempel.

Arbetskraftsinvandring och arbetsmarknadsprövning

Anf. 53 EMILIA TÖYRÄ (S):

Fru talman! Min fråga går till integrations- och migrationsminister Anders Ygeman. Sverige är ett fantastiskt land, och vi är unika på många olika sätt. Tyvärr har vi också varit väldigt unika när det gäller arbetskraftsinvandringen, ända sedan Alliansen ändrade regelverket under sin tid i regering. Företag har fritt kunna anställa till exempel personliga assistenter från andra länder, trots att det har funnits arbetslösa i Sverige som med en kortare utbildning hade kunnat ta de jobben.

Vad gör Socialdemokraterna i regeringsställning när det gäller just arbetskraftsinvandring och arbetsmarknadsprövning?

Anf. 54 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Emilia Töyrä, för frågan! Ja, vi har världens mest liberala arbetskraftsinvandringsregler, som infördes av den moderatledda regeringen. Vi har nu tagit steg efter steg för att ta oss bort från det. Skälen är egentligen tre. Denna arbetskraftsinvandring bidrar till att försvåra integrationen och sänka svenska löner, och den utgör en grogrund för kriminalitet och organiserad brottslighet samtidigt som ett antal människor utnyttjas av skrupelfria arbetsgivare.

Nu går vi vidare med det senaste inslaget, nämligen en utredning om arbetsmarknadsprövning. Det handlar om att behoven på svensk arbetsmarknad ska styra vilka som ska kunna komma hit som arbetskraftsinvandrare. Då ska vi kunna ta hit arbetskraft som vi har brist på – ingenjörer och it-tekniker – men inte städare och diskare, som vi har stora överskott av.

Anf. 55 EMILIA TÖYRÄ (S):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Det känns tryggt att vi nu har en regering som faktiskt ser problemen på arbetsmarknaden och tar dem på allvar. När det gäller just den här utredningen undrar jag: Hur ser tidsplanen ut, och när kommer vi att få se direktiven?

Anf. 56 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Direktiven kommer inom kort, och utredningen kommer att få mindre än ett år på sig att komma fram med sina resultat, så att vi får en bra arbetsmarknadsprövning på plats. Men vi kommer under den tiden även att presentera fler åtgärder för att skärpa arbetskraftsinvandringen. Vi kommer alltså inte att behöva vänta på detta för att se tydliga resultat på svensk arbetsmarknad.
(Applåder)

Resultaten av EU:s framtidskonferens

Anf. 57 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Konferensen om Europas framtid, populärt kallad EU:s framtidskonferens, har pågått i snart ett år. Formerna för den har varit väldigt märkliga. Det är nästan som att den har varit självgenererande. Förutsättningarna förändras hela tiden.

Vi har haft denna på franskt initiativ, och det har varit medborgarpaneler som har utsetts slumpmässigt i Europa. Medborgarpanelerna utgör ungefär två tusendels promille av EU:s befolkning, det vill säga underlaget är inte representativt.

Många förslag har kommit fram i konferensen, och nu på måndag är det dags att göra bokslut över den. En del förslag kommer till och med att kunna kräva fördragsändringar. Detta väcker frågor: Hur ska det här hanteras när det väl ligger framme hos rådet, kommissionen och parlamentet? Hur kommer statsrådet Hans Dahlgren att agera för att baissa förväntningarna och realisera det som behövs?

Anf. 58 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Hans Rothenberg för frågan och för den åtföljande kommentaren, som jag till stora delar kan instämma i.

Vi har från regeringens sida, hela den tid som konferensen pågått, understrukit att den inte får uppfattas som ett beslutsfattande organ. Vi kan inte veta om de slumpmässigt utvalda medborgarna är representativa för den europeiska befolkningen, och vi har från rådets sida hela tiden meddelat att vi inte kommer att ta ställning till förslagen nu vid själva konferensen. När de slumpmässigt utvalda medborgarpanelernas tankar om hur man kan göra olika förändringar ligger på bordet får vi ta ställning till vad som kan föras vidare till vårt eget arbete med EU:s framtida beslutsfattande.

Jag kommer att vara lika noggrann som jag har varit hittills när det gäller att förankra svenska ståndpunkter om förslagen i EU-nämnden och på annat sätt i Sveriges riksdag.

Köerna i cancervården

Anf. 59 PER RAMHORN (SD):

Fru talman! Min fråga går till det statsråd som svarar på allmänpolitiska frågor.

Alla regioner har mål för hur snabbt en behandling ska sättas in vid misstänkt cancer, de så kallade standardiserade vårdförloppen. Men de

flesta regioner är inte i närheten av att klara av den maximala ledtiden. För de två vanligaste cancerformerna bröstcancer och prostatacancer är resultatet skrämmande. Bara 41 procent av dem som drabbas av bröstcancer får behandling inom medicinskt rimlig tid. Situationen är ännu värre för dem som drabbas av prostatacancer. I den gruppen är det bara 13 procent som får behandling inom den maximala ledtiden.

Köerna har ökat successivt ända sedan 2012, och man ska komma ihåg att för en cancersjuk räknas varje dag. Min fråga blir: Varför har regeringen inte lyckats korta cancerköerna under de två mandatperioder som den har haft makten?

Anf. 60 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Per Ramhorn, för frågan!

Först ska jag säga att jag delar Per Ramhorns oro över långa köer till cancerbehandling i våra regioner. Sedan vill jag understryka att det är just regionerna som ansvarar för sjukvård och att det är politiker i respektive region som i regionparlamenten ska ställas till svars för det.

Från regeringens sida bidrar vi med ytterligare resurser. Vi har varit med om att ta fram de standardiserade vårdförloppen. Jag vågar hävda att man får en bättre cancerbehandling nu än för tio år sedan, men vi behöver korta vårdtiderna. Pandemin har varit en ofantlig belastning på sjukvården, vilket har lett till att man inte har kunnat korta kötiderna så mycket som både vi och regionerna hade önskat. Jag ser fram emot att vi kommer att kunna korta vårdtiderna mer.

Företags sponsring av idrottsföreningar

Anf. 61 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! I går i denna kammare fattade riksdagen beslut om ett tillkännagivande till regeringen om att se över reglerna för företags avdrag för sponsring av idrott och idrottsföreningar.

Det här fungerar inte särskilt bra i dag. I dag måste föreningarna leverera en motprestation, och värdet av den motprestationen grundar sig bland annat på marknadsvärdet av reklam och antalet sålda biljetter. Det säger sig självt att detta gynnar till exempel elitidrott framför breddidrott och ungdomsidrott, och det gynnar herrlag framför damlag eftersom det fortfarande är mer publik på sådana matcher.

I går fanns det majoritet i riksdagen för att se över detta. Om detta leder till ojämlika och ojämslida resultat tycker vi att man behöver agera. Men det tycker inte Socialdemokraterna, som röstade emot förslaget. Min fråga till Anders Ygeman är helt enkelt: Varför?

Anf. 62 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Helena Vilhelmsson, för frågan! Det ska ändå understrykas att man tar ledigt från riksdagen för att bli statsråd, så man är inte en del av beslutet på det sättet.

Jag tror att bakgrunden är att man vill värna grundprinciperna i skattesystemet, nämligen att sponsring är något som görs för en motprestation och att det ska stå i proportion till motprestationen. Annars är det ju en gåva vilken som helst, och det är denna distinktion man vill göra.

Jag delar Helena Vilhelmssons uppfattning att det är värt att fundera över vad som kan göras för att få mer jämställda villkor för herridrott och damidrott och mellan ungdomsidrott och vuxenidrott. Jag är kanske inte lika säker på att grunden för detta ligger i reglerna om hur man bedömer en sponsrings värde, men jag utgår samtidigt ifrån att Skatteverket följer upp detta kontinuerligt.

Den kommunala konsumentvägledningen

Anf. 63 JON THORBJÖRNSSON (V):

Fru talman! Min fråga går till minister Max Elger.

Den lokala konsumentvägledningen minskar runt om i landet. I dag erbjuder endast 179 kommuner denna lokala service. Lokalt kan man förebygga. Man kan känna till det lokala näringslivet, och man kan ha återkommande möten med dem som så behöver. För att klara av detta är det viktigt med stöd från Konsumentverket. I ett brev tar Konsumentvägledarnas förening upp hur detta stöd minskar och urholkas. De pekar på vikten av att kommuner får ett starkt och relevant stöd samt verktyg från Konsumentverket för att kunna genomföra en likvärdig verksamhet i hela landet.

Vänsterpartiet tycker att det är viktigt med den lokala konsumentvägledningen och har budgeterat för detta vid flera tillfällen. Vad tänker ministern göra för att komma till rätta med dessa problem?

Anf. 64 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Tack, Jon Thorbjörnsson, för frågan!

Vi delar helt uppfattningen att den kommunala konsumentvägledningen är en mycket angelägen uppgift. Det är tyvärr så att många av Sveriges kommuner har sänkt ambitionsnivån för detta. Regeringen har gett ett uppdrag till Konsumentverket att se över hur konsumentvägledarna kan bistås på bästa sätt och verksamheten utvecklas.

Sedan ska man inte underlåta att se att Konsumentverket också har startat upp andra verksamheter för att stötta konsumenterna, bland annat det som kallas Hallå konsument, som har kontakt med hundratusentals konsumenter via telefon och webben. Detta innebär också en god konsumentvägledning, som förvisso inte ersätter den kommunala verksamheten fullt ut. Men Konsumentverket jobbar med frågan.

Regeringens syn på kärnkraften

Anf. 65 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Jag kan konstatera att flera partier anser att vi kommer att behöva mer el i framtiden, inte mindre, om vi ska klara klimatomställningen. Vi behöver helt enkelt bygga ut elproduktionen, framför allt i södra Sverige. Vi diskuterar effektivitet och tidsaspekten i tillståndsproucesser, när det gäller både elnätsutbyggnad och olika kraftslag.

Jag har noterat att energiministern i dagarna har uttalat att han inte ser att det finns någon anledning att ändra lagstiftningen när det gäller kärnkraften, möjligen långt in på 2030-talet, och att det inte heller finns något intresse från näringslivet. Det är helt fel, speciellt när det gäller små modu-

lära reaktorer, men det krävs ändringar i kärnkraftslagen. I dag finns det begränsningar för både var de får byggas och hur många.

Är uttalandet från energiministern även regeringens uppfattning?

Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Camilla Brodin, för möjligheten att återvända till energipolitiken!

Jag tror att energiministerns uttalande inte ens är tyckande utan fakta. Det är sedan alliansregeringens och Kristdemokraternas tid i regeringen möjligt att bygga ny kärnkraft i Sverige på de platser som har de bästa förutsättningarna, där alla säkerhetsdelar är gjorda, där det finns inkapslade områden och där det finns ledningar dragna på skattebetalarnas bekostnad. Det är fullt möjligt att bygga en liten modulär reaktor på en sådan plats. Om det inte finns intresse av att bygga en stor eller en liten reaktor på den platsen, med de bästa av villkor, vad säger då att det skulle finns intresse av att bygga på en sämre och dyrare plats?

Om det visar sig att detta förändras och det finns ett större intresse än vad näringslivet i dag ger uttryck för får vi naturligtvis se över detta.

Utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden

Anf. 67 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! För några veckor sedan kom Jämställdhetsmyndighetens återrapport om situationen för de utrikes födda kvinnorna på arbetsmarknaden. Tyvärr kan jag, som jobbar med dessa frågor i arbetsmarknadsutskottet, konstatera att det inte är någon munter läsning.

Man pekar på flera systematiska hinder för att komma in på arbetsmarknaden, där vi ser en fortsatt ökad sysselsättningsgrad bland arbetskraften just när det gäller utrikes födda. Man säger att var tredje utrikes född kvinna som är född utanför Europa befinner sig utanför arbetskraften. Flera av de hinder som pekas ut, fru talman, är sfi-undervisningen och etableringsprogrammet inom Arbetsförmedlingen.

Min fråga till integrationsministern är: Har du något konkret förslag på gång för att komma åt detta problem så att vi får ut fler kvinnor på arbetsmarknaden och därmed förbättrar integrationen?

Anf. 68 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack till Roger Haddad för att han lyfter den här angelägna frågan! Det enkla svaret på frågan är naturligtvis ja – inte bara en åtgärd utan flera åtgärder.

Vi ska också säga att sysselsättningsgraden stiger och arbetslösheten sjunker bland utlandsfödda. Det är någonting positivt. Men det är alldeles för många som har för låga förväntningar på de kvinnor som kommer och på deras vilja och förmåga att komma in på arbetsmarknaden. Det ställs för låga krav, och vi har en för dålig väg in i barnomsorgen för de här kvinnorna.

Därför gav vi nyligen i uppdrag till kommunerna att göra uppsökande arbete mot kvinnor med barn – som har väsentligt lägre förvärvsfrekvens än dem utan barn – och se till att det finns en förskoleplats för dem, även om de inte har sökt, och informera dem om att den platsen finns.

Vi kommer att behöva öka kvaliteten i sfi. Vi kommer att behöva ändra sätt för sfi:n så att den blir flexiblare och mer utgår från kvinnornas behov. Vi behöver ändra attityder hos myndigheterna.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män

Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Klockan 16.13 börjar kvinnor i Sverige att jobba gratis. Löneskillnaderna mellan män och kvinnor i Sverige sluts för långsamt. Med en ynka minut på en arbetsdag som slutar klockan 17.00 har vi gått framåt det senaste året, samtidigt som skillnaderna i kapitalinkomster har vuxit. De senaste decennierna har den totala skillnaden mellan mäns och kvinnors ekonomiska förutsättningar inte jämnats ut.

Vad kommer regeringen att göra? När vi hade möte i går med industrins parter och jag ställde frågan till dem sa de att kvinnor måste välja rätt. Men, fru talman, kvinnor som har valt att jobba i äldreomsorgen eller barnomsorgen har inte valt fel. Det är vi i samhället som fortfarande har värderat kvinnors arbete lägre än mäns arbete.

Anf. 70 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Annika Hirvonen, för frågan!

Kvinnor ska naturligtvis välja rätt, men minst lika viktigt är att män väljer rätt. Ett av grundskälen till skillnaderna i löner på svensk arbetsmarknad är att kvinnor tar ett oproportionerligt stort ansvar för familjen. Det försämrar deras anknytning till arbetsmarknaden och ger sämre löneutveckling.

Därför måste vi förmå familjer att ta ett mer jämställt ansvar för barnen. Vi måste också se till, precis som Annika Hirvonen är inne på, att olika arbetsuppgifter värderas mer rättvist, att arbetsuppgifterna för dem som jobbar och sliter i sjukvården och äldreomsorgen värderas upp så att man får bättre arbetsvillkor och bättre förutsättningar att göra karriär i sitt yrke.

Här tror jag att vi har två huvudåtgärds punkter för att få jämlikare löner mellan män och kvinnor: mer jämställt familjeliv och en bättre värdering av olika arbetsuppgifter på arbetsmarknaden.

(Applåder)

Klimatomställning och gröna kreditgarantier

Anf. 71 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! Min fråga går till finansmarknadsminister Max Elger.

Vi behöver öka takten i klimatomställningen. Mycket sker redan för att vi ska kunna klara de miljö- och klimatmål som vi har satt upp. Sverige ska vara fortsatt starkt inom dessa områden, och det har verkligen gynnat vår industri. Vi ser att de gröna jobben växer fram, framför allt i norr men också i söder. Nu senast kunde vi höra om en stor industrisatsning i Malmö i Skåne.

Min fråga är: Hur arbetar statsrådet med dessa frågor? Framför allt, hur arbetar vi när det kommer till finansmarknadspolitiken för att omställningen ska gå ännu snabbare?

Ytterligare en fråga är: Fungerar de gröna kreditgarantierna? Vad behöver vi göra för att de ska gå ännu bättre?

Prot. 2021/22:108
5 maj

Frågestund

Anf. 72 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Tack, Adnan Dibrani, för frågan!

Det är helt riktigt att regeringen prioriterar klimatomställningen och att bidra till framtidens jobb. Inte minst Annika Strandhäll har redogjort för detta här i dag, och Adnan Dibrani redogör för de stora investeringar som just nu präglar industrier i Sverige. På min lott finns att se på hur finansmarknaden kan bli mer hållbar. Där finns de gröna kreditgarantierna, och frågan var om de fungerar.

I förra veckan hade jag glädjen att ta del av att Riksgälden fattade beslut om den första gröna kreditgarantin som går till att ställa om raffinaderiet i Lysekil från att gå på fossil olja till att gå på tallolja, rapsolja och slakteriavfall, det vill säga inhemska råvaror som vi ska köra våra bilar på. Det kommer att ta bort utsläppen från ungefär en halv miljon personbilar under ett år.

Ja – de fungerar!

Skatten på ISK-konton

Anf. 73 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Fru talman! Att spara genom ISK har blivit Sveriges största folkrörelse med över 3 miljoner användare. Socialdemokraterna har höjt skatten med motiveringen att räntan var extremt låg och börsen gick starkt.

Sverigedemokraterna var emot höjningen och vill sänka skatten, eftersom börsen går upp och ned över tid. Vissa år är starka och vissa är sämre.

Med Socialdemokraternas höjning kommer sparare att få betala ett högt pris, eftersom börsen backar stort samtidigt som statslåneräntan som styr ISK-skatten går upp.

Räntan går upp, och börsen har backat 20 procent i år. Min fråga till statsrådet Max Elger är: Kommer regeringen att erkänna den felaktiga skattehöjningen och sänka skatten till ursprungliga 0,75 procent?

Anf. 74 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Tack, Charlotte Quensel, för frågan! Ska man vara strikt är det nog statsrådet Ygeman som ska besvara den, eftersom det är en skattefråga som sorterar under finansministern och inte mig. Men jag äventyrar ett försök.

Vi kan konstatera när vi blickar framåt de närmaste åren att vi har enorma offentliga utgifter att finansiera. Vi ska höja försvarsanslagen till 2 procent, vilket är en ansträngning som vi inte har sett sedan 40- och 50-talet. Vi har problem med organiserad kriminalitet. Vi höjer och bygger ut polisanslagen. Vi ska också säkerställa kvaliteten i välfärden.

Att i detta läge när räntorna går upp en smula och börsen rör sig – som den ju ska göra och återspegla ekonomiska förhållanden – börja tänka i termer av stora skattesänkningar tycker jag är oöverlagt. Jag kommer definitivt inte att ge något sådant besked i dag, och jag hoppas innerligt att den som har ansvar för frågorna inte heller gör det.

Anf. 75 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Min fråga går till Annika Strandhäll och handlar om vargar.

Det är så att vargen växer alltmer, och de blir allt fler. Det är också allt fler som stör oss som bor i den bygd där vargen har sitt starkaste utbredningsområde.

Riksdagen har tagit en hel del kloka beslut. Ett av dem är att man ska ha ungefär 170–270 vargar, och riksdagen har vid flera tillfällen signalerat att så ska det vara. Man har också signalerat att det ska vara en god spridning på vargen. Man kan med andra ord inte ha dem samlade på en fläck från Dalsland, Värmland och en bit upp i Dalarna, utan det behöver vara en bra spridning.

Haken är bara den att Naturvårdsverket sedan fattar egna beslut och signalerar att det ska finnas minst 400 vargar. Detta uppfattar åtminstone jag som obstruktion mot de beslut som tas i riksdagen, och jag förutsätter att riksdag och regering är överens om våra beslut. Vad ämnar ministern göra i den här frågan?

Anf. 76 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack för frågan, Magnus Jacobsson!

Den svenska vargstammens storlek styrs inte bara av beslut i Sveriges riksdag, utan vi har också ett EU-direktiv att förhålla oss till.

Det handlar bland annat om att vi måste säkerställa en gynnsam bevarandestatus av vargen, vilket innebär att det måste finnas minst 300 vargar och att minst en varg ska ha invandrat från Finland eller Ryssland och reproducerat sig med en skandinavisk varg vart femte år.

Det här värnar vi, för det är det här som är själva verktyglådan för oss. Sjunker vi under antalet som ger en gynnsam bevarandestatus kan vi också säga tack och adjö till en eventuell licensjakt. Därför behöver vi respektera detta nogsamt och inte hitta på några egna siffror som inte bygger på vetenskap.

Sveriges och EU:s stöd till Ukraina

Anf. 77 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Kriget i Ukraina har nu pågått i tio långa veckor. Det känns som lång tid för oss, men för folket i Ukraina är det en evighet.

För varje dag som går får vi reda på mer om den förödelse och grymhet de ryska trupperna lämnar efter sig, och jag kan bara instämma i den förhoppning som Magdalena Andersson uttryckte i sitt förstamajtal i söndags: En dag ska Putin tvingas ta sitt ansvar för kriget, för krigsutbrotten och för sina attacker mot barn och civila i Ukraina.

Där är vi dock inte än, och Ukraina behöver allt det stöd vi kan ge dem för att försvara sig och skydda sin befolkning. Utöver det stöd vi redan ger känns det viktigt att Sverige tillsammans med Polen i dag står värd för en internationell givarkonferens för finansiellt stöd för Ukraina på både kort och lång sikt.

Vilka ytterligare initiativ anser statsrådet Hans Dahlgren och regeringen att Sverige och EU behöver ta för att bistå Ukraina nu och framöver?

Prot. 2021/22:108
5 maj

Frågestund

Anf. 78 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Pia Nilsson för frågan. Jag tycker att vi ska fortsätta på de tre spår vi har använt hittills.

Det första spåret är att sätta så mycket press som möjligt på Ryssland så att man i Kreml verkligen förstår att detta är ett helt oacceptabelt beteende. Redan i morgon, tror jag, kommer vi att besluta om det sjätte sanktionspaketet, som till exempel innebär att vi blockerar flera banker, sätter ytterligare personer på sanktionslistorna och fasar ut inköp av rysk olja.

Det andra spåret är lika viktigt, nämligen att stödja Ukraina. Som Pia Nilsson berättade pågår det just i dag en givarkonferens i Warszawa. Den handlar framför allt om humanitärt stöd, men vi behöver också redan nu börja planera för det gigantiska återuppbyggnadsarbete som kommer att behövas när freden en dag kommer till Ukraina. Även det militära stödet är viktigt, det vill säga att stärka Ukrainas motståndskraft.

Det tredje spåret är att stärka oss själva, till exempel genom att göra oss mindre beroende av rysk fossil energi.

Konsumtionslån och högkostnadskrediter

Anf. 79 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! Konsumtionslån med höga räntor, ofta riktade till konsumenter med svag återbetalningsförmåga, driver överskuldssättningen i en negativ riktning. För att komma till rätta med problemen lanserade Sverigedemokraterna i höstas ett kraftfullt åtgärdsprogram mot överskuldssättning.

Ett av våra förslag är att sänka gränsen för när en kredit räknas som en högkostnadskredit. Det är vanligt att företag lägger sig precis under gränsen, som i dag är 30 procent plus referensräntan, för att på så sätt undvika att omfattas av de räntetak och andra regler som gäller för högkostnadskrediter.

Jag vill därför fråga: Anser finansmarknadsministern att en kredit med 29 procents ränta är en lågkostnadskredit, eller delar statsrådet min uppfattning att en sådan ränta är orimligt hög? I så fall, varför begränsar regeringen inte dessa krediter mer?

Anf. 80 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Tack för frågan, Angelica Lundberg!

Angelica Lundberg nämner ett kraftfullt program som Sverigedemokraterna presenterade i höstas. Jag vill bara påminna om att den budget som beslutades i höstas var ett samarbete mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna. Detta kraftfulla program hade säkerligen haft sin plats i en budget, men av detta blev intet. Det kan jag bara beklaga.

När det gäller frågan om högkostnadskrediter, hur de ska regleras, marknadsföring av krediter och hur vi ska motverka överskuldssättning utreds frågan just nu. Det handlar om att människor inte ska fastna i överskuldssättning. Självt tycker jag att 30 procents ränta är en oerhört hög ränta.

Illegal avfallshantering

Anf. 81 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Illegal avfallshantering är ett växande problem både nationellt och internationellt, vilket får stora konsekvenser för miljön och för människors hälsa.

De senaste åren har medierna rapporterat om fall av avfallshantering där företag misstänks ha dumpat sopor. Det finns även en omfattande illegal export av avfall. Flera myndigheter vittnar också om att det finns en tydlig koppling mellan illegal avfallshantering och den organiserade brottsligheten.

Tolv myndigheter, bland annat polisen, Skatteverket och Tullverket, ger i en färsk rapport en lägesbild av den organiserade brottsligheten. De konstaterar att illegal avfallshantering i dagsläget bedöms vara ett ostört brottsområde där stora brottsvinster finns att hämta. Den samlade bedömningen är att den avfallsrelaterade brottsligheten är grovt underskattad.

Jag undrar därför: Vad kommer regeringen att göra för att komma åt denna avfallsbrottslighet?

Anf. 82 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Myndigheter som till exempel polisen och Naturvårdsverket redovisade faktiskt alldeles nyligen en rapport där just miljöbrotten och den illegala avfallshanteringen pekades ut som ett stort och växande problem. Precis som ledamoten säger löper kriminella låg risk och kan tjäna stora pengar på det här området, och det finns också en tydlig koppling till organiserad brottslighet.

I rapporten föreslogs flera åtgärder för att komma åt detta, och vi ser nu över dem i Regeringskansliet. Rapporten utgick dock ifrån att den proposition som regeringen har lagt på riksdagens bord om ordning och reda i avfallet också skulle gå igenom, men nu verkar oppositionen vara redo att stoppa den. Det är ju väldigt oroväckande eftersom man då spelar de gängkriminella, den organiserade brottsligheten och pengatvätten rakt i händerna. Men vi är beredda, och vi hoppas helt enkelt att man ändrar sig.

Utvisning på grund av asocialitet

Anf. 83 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Fru talman! Ända fram till 1989 var det i Socialdemokraternas Sverige naturligt att kunna utvisa utlänningar som på olika sätt misskötte sig i Sverige, alltså den som var farlig för annans personliga säkerhet eller som förde ett grovt störande levnadssätt. Det behövdes alltså inte grova våldsbrott, utan det kunde röra sig om drogmissbruk, prostitution eller en kriminell livsstil. Man kallade detta utvisning på grund av asocialitet.

Tyvärr avskaffade Socialdemokraterna detta inför 90-talet, och resultatet ser vi nu: Asocialt beteende breder ut sig över hela bostadsområden i form av såväl gängkriminella knarkförsäljare som stenkastande moralpoliser. Vi i Sverigedemokraterna vill öka tryggheten för vanligt folk och återinföra möjligheten att utvisa personer med grovt störande levnadssätt.

Min fråga till statsrådet Ygeman är: Var det naivt att ta bort möjligheten till utvisning på grund av asocialitet?

Prot. 2021/22:108
5 maj

Frågestund

Anf. 84 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack för frågan, Jonas Andersson! Svaret är nej.

Jag tror att man måste vara väldigt noggrann med orden här. Om du kastar sten mot en polisman gör du dig skyldig till ett brott som kan ge upp till livstids fängelse. Om du inte är svensk medborgare kommer du att utvisas från Sverige. Vi har gjort det betydligt lättare att utvisa människor som gör sig skyldiga till våldsamt upplopp eller andra brott, och vi har skärpt straffen.

Om du däremot har olika sociala problem ska du naturligtvis få hjälp för det. För den som riskerar att hamna i missbruk eller är prostituerad, som Jonas Andersson i Skellefteå själv tog upp, och kanske utsatt för traficking är åtgärden inte utvisning utan att hjälpa personen – och att sätta förövarna bakom lås och bom.

(Applåder)

Ytterligare utvidgning av EU

Anf. 85 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Hans Dahlgren.

Efter Rysslands angrepp mot Ukraina har ju säkerhetssituationen i Europa förändrats i grunden. Europeiska unionens svar på denna aggression var enhetligt och tydligt med inte bara sanktioner utan också stöd till Ukraina.

Men det finns fortfarande en del europeiska länder som står utanför EU och som jättegärna vill komma in, däribland Nordmakedonien, som har gjort stora ansträngningar och till och med ändrat sitt namn för att anpassa sig så bra som möjligt.

Vad kan Sverige och Sveriges regering göra för att dessa länder så fort som möjligt ska komma in utan att vi sänker kraven för inträde i Europeiska unionen?

Anf. 86 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Det är ju riktigt att både Nordmakedonien och Albanien sedan rätt länge är redo att inleda anslutningsförhandlingar med unionen. Tyvärr har detta hittills blockerats av ett enstaka medlemsland inom EU. Det är beklagligt. Från den svenska regeringens sida gör vi vad vi kan tillsammans med alla de andra 25 som samverkar och som har uppfattningen att Albanien och Nordmakedonien borde få börja förhandlingar.

Jag räknar med att det, till följd av de förändringar som har skett i den medlemsstat som hittills har blockerat detta, finns vissa utsikter till att vi ändå kan komma loss med det här. Det behövs, och det är viktigt, som frågeställaren sa.

Samtidigt ska vi vara klara över att det inte finns någon automatik här – man kommer inte automatiskt fram till ett medlemskap bara för att man inleder förhandlingar.

Vi måste ha korrekta institutioner. Vi måste ha oberoende domstolar. Men Sverige ska försöka att hjälpa till så att man når dit så fort som möjligt.

Den globala uppvärmningen

Anf. 87 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Min fråga går till klimatminister Annika Strandhäll. Den kommer sig av att jag i veckan har träffat en ung man från Skövde som heter Adam Fellbrant och går i årskurs 8. Han sitter också på läktaren i dag för att lyssna på svaret.

Han tog upp en diskussion om den globala uppvärmningen. Den globala uppvärmningen är ju verkligen ett av de största problemen vi har i världen. Ovanligt tidiga och ovanligt svåra värmeböljor – i år i Indien och Pakistan – är tydliga tecken på hur temperaturen stiger. Isarna vid polerna smälter allt snabbare, och om isarna smälter kommer det att få oerhörda konsekvenser. Städer kan dränkas. Djur som är beroende av isarna kommer att dö ut. Golfströmmen kan flyttas.

Min fråga till ministern är: Vad gör regeringen för att hejda den globala uppvärmningen?

Anf. 88 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Linus Sköld, för att du förmedlar den här otroligt viktiga frågan vidare!

Klimat- och miljöfrågan är den viktigaste politiska frågan i väljargruppen 18–34 år. De har förstått allvaret, och vi politiker måste verkligen lyssna på de unga.

För regeringens del är klimatfrågan en av de absolut mest prioriterade frågorna. Vi ska leda klimatomställningen. Vi ska göra det nationellt, som regering, och vi ska också göra det globalt i de internationella samarbeten vi har. Vi ska se till att driva på så att också andra länder är med och tar sitt ansvar.

Men vi måste också ta vårt eget ansvar i det här. Vi har ju en klimatlagstiftning på plats och ambitiösa klimatmål. Vi har i år den mest generösa klimat- och miljöbudget vi någonsin har haft. Allt detta görs i syfte att jobba mot att få ned utsläppen och ställa om Sverige till ett grönt och framtidsinriktat Sverige.

Dieselpriserna och lantbruket

Anf. 89 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! För mindre än en vecka sedan sänktes skatten på diesel. Det var nödvändigt och välbehövligt, men det är inte tillräckligt. Vi i Sverige har fortfarande Europas högsta dieselpriiser; priserna är 10 procent högre än i exempelvis Danmark och Finland. Bakgrunden till detta är naturligtvis den världsunika svenska reduktionsplikten.

Min fråga till klimatministern är huruvida ministern är nöjd med att Sverige har Europas högsta dieselpriiser och hur detta påverkar lantbruket.

Anf. 90 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det är ju nästan lite symtomatiskt att Martin Kinnunens fråga kommer direkt efter den som förmedlades från ungdomarna här om allvaret i klimatkrisen och om att vi politiker verkligen måste steppa upp och ta klimatkrisen på allvar. Det finns länder som brinner just nu, och det kommer bara att bli värre. Därför måste vi ha en politik som klarar av att ta ned utsläppen.

För regeringens del är det naturligtvis så att människor måste kunna ta sig till jobbet även i tider av kris och krig. Därför har vi lagt fram ett mycket ambitiöst hushållspaket för att stötta hushållen i den här exceptionella situationen. Men vi måste samtidigt klara av att nå klimatmålen, och det måste vara fullt möjligt.

Det viktigaste vi kan göra är att fasa ut de fossila bränslena, tydligt ställa om och, inte minst, producera mer biodrivmedel i Sverige. Då måste vi vara tydliga med reduktionsplikten, för den är otroligt viktig för att vi ska få investeringar och bli av med det fossila beroendet.

Kommunernas incitament för vindkraftsutbyggnad

Anf. 91 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag fortsätter på samma tema.

Vi vet att vi måste elektrifiera stora delar av vårt samhälle för att klara den akuta omställning som vi måste göra. Det gäller såväl industri som infrastruktur och andra sektorer. Vi vet också att vi därför måste dubbla vår elproduktion i Sverige.

Vi vet dessutom att det snabbaste och mest kostnadseffektiva sättet att få fram mer elproduktion är vindkraft, både till land och till havs.

Enligt en kartläggning som Westander gjorde över förra årets planerade vindkraftsprojekt var det 76 procent av dem som fick nej på grund av att kommunerna sa nej. Därför vill jag fråga klimat- och miljöministern: Vad gör regeringen för att öka incitamenten för kommunerna att säga ja till planerade vindkraftsprojekt?

Anf. 92 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar för en otroligt viktig fråga.

Sverige måste ha mer vindkraft, både på land och ute till havs. Det är bra för klimatet, för säkerheten och för jobben. Framför allt är det helt enkelt det snabbaste sättet att få fram den billiga el som krävs för att kunna växla upp den gröna omställningen och få del av de nya gröna jobben.

Vi ska elektrifiera Sverige. Både industri och företag går ut. Vi jobbar stenhårt för att korta tillståndsprocesserna. Vi har investerare som nu står på kö för att investera i att bygga ut vindkraften. Vi har havsplaner på plats för att kunna få mer havsbaserad vindkraft. Trots detta motarbetar moderater och sverigedemokrater fortfarande alla former av vindkraft på fullständigt oklara grunder. Man kan ju fråga sig om de inte tror på den svenska industrin eller om de låter känslorna ta över. De förstår kanske inte heller allvaret i klimatkrisen, men vi kommer att se till att få det här på plats.

(Applåder)

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.07 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 maj

JuU18 Tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek

Punkt 1 (Tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

262 för utskottet

21 för res. 1

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 53 SD, 26 C, 17 KD, 14 L, 10 MP, 1 -

För res. 1: 20 V, 1 MP

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 5 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Per Schöldberg (C) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Camilla Hansén (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Risk för andra störningar som grund för tillträdesförbud)

1. utskottet

2. res. 2 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 2

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 2.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 2: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 3 (Utökade möjligheter till tillträdesförbud)

1. utskottet
2. res. 3 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 3

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 3.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 3: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU27 Unga lagöverträdare

Punkt 1 (Kvarhållande av barn)

1. utskottet
2. res. 1 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 1

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 1: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 2 (Sänkt gräns för häktning av unga)

1. utskottet
2. res. 2 (S, C, V)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 2

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 2.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 2: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 4 (Drogtester av barn under 15 år)

1. utskottet
2. res. 4 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 4

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 4.

Prot. 2021/22:108
5 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L
För res. 4: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -
Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 5 (Kommunernas och statens brottsförebyggande insatser)

1. utskottet
2. res. 5 (C)

Votering:

257 för utskottet

27 för res. 5

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 53 SD, 20 V, 17 KD, 14 L, 11 MP, 1 -

För res. 5: 27 C

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 6 (Brottsförebyggande åtgärder riktade mot unga kriminella)

1. utskottet
2. res. 6 (M, KD, L)

Votering:

196 för utskottet

88 för res. 6

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 53 SD, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

För res. 6: 57 M, 17 KD, 14 L

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 10 (Utredning av brott som begås av barn under 15 år)

1. utskottet
2. res. 12 (L)

Votering:

143 för utskottet

14 för res. 12

127 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 5 S, 57 M, 53 SD, 17 KD, 11 MP

För res. 12: 14 L

Avstod: 79 S, 27 C, 20 V, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Elsemarie Bjellqvist, Mikael Dahlqvist, Mattias Jonsson och Mats Wiking (alla S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 15 (Ungdomsdomstolar)

1. utskottet
2. res. 16 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 16

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 16.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 16: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 18 (Straffrabatten för 15–17-åringar)

1. utskottet
2. res. 20 (M, KD)
3. res. 21 (SD)

Förberedande votering:

76 för res. 20

53 för res. 21

155 avstod

65 frånvarande

Kammaren biträdde res. 20.

Joar Forssell (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

157 för utskottet

74 för res. 20

53 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 27 C, 20 V, 14 L, 11 MP, 1 -

För res. 20: 57 M, 17 KD

Avstod: 53 SD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 20 (Organisatoriskt ansvar för unga lagöverträdare)

1. utskottet
2. res. 22 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 22

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 22.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 22: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 21 (Skärpning av påföljden ungdomsövervakning)

1. utskottet
2. res. 23 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

142 för res. 23

1 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 23.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 23: 83 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Avstod: 1 S

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Gunilla Carlsson (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 29 (Ungdomshäkten och ungdomsfängelser)

1. utskottet
2. res. 31 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

143 för res. 31

66 frånvarande

Kammaren biföll res. 31.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 56 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 31: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 14 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Lars Püss (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU28 Vapenfrågor

Punkt 1 (EU:s vapendirektiv)

1. utskottet
2. res. 1 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 1

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 1: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 2 (Översyn av vapenlagstiftningen)

1. utskottet
2. res. 2 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

143 för res. 2

65 frånvarande

Kammaren biföll res. 2.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

För res. 2: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 13 (Vapenbrott)

1. utskottet
2. res. 13 (SD, KD, L)

Votering:

200 för utskottet

83 för res. 13

1 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

För res. 13: 53 SD, 17 KD, 13 L

Avstod: 1 L

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Robert Hannah (L) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 15 (Vapen till våldsbejakande extremister)

1. utskottet
2. res. 14 (C, L)

Votering:

243 för utskottet

41 för res. 14

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 53 SD, 20 V, 17 KD, 11 MP, 1 -

För res. 14: 27 C, 14 L

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 16 (Regelverket för vapentillverkning)

1. utskottet
2. res. 15 (M)

Votering:

227 för utskottet

57 för res. 15

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:108
5 maj

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 84 S, 53 SD, 27 C, 20 V, 17 KD, 14 L, 11 MP, 1 -
För res. 15: 57 M
Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU19 Handelspolitik

Punkt 4 (Handelsavtal med Taiwan)

1. utskottet
2. res. 11 (M, SD, KD, L)

Votering:

143 för utskottet

141 för res. 11

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -

För res. 11: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 5 (Mercosuravtalet)

1. utskottet
2. res. 13 (V, MP)

Votering:

199 för utskottet

32 för res. 13

53 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 27 C, 17 KD, 14 L

För res. 13: 20 V, 11 MP, 1 -

Avstod: 53 SD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 19 (Produkters livslängd och reparerbarhet)

1. utskottet
2. res. 48 (V, MP)

Votering:

252 för utskottet

32 för res. 48

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 53 SD, 27 C, 17 KD, 14 L

För res. 48: 20 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 27 (Exportfrämjande för små och medelstora företag)

1. utskottet
2. res. 66 (C)

Votering:

200 för utskottet
27 för res. 66
57 avstod
65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 53 SD, 20 V, 17 KD, 14 L, 11 MP, 1 -
För res. 66: 27 C
Avstod: 57 M
Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 28 (Granskning av utländska direktinvesteringar)

1. utskottet
2. res. 67 (M, SD, KD)

Votering:

143 för utskottet
127 för res. 67
14 avstod
65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -
För res. 67: 57 M, 53 SD, 17 KD
Avstod: 14 L
Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU20 Mineralpolitik

Punkt 1 (Övergripande om tillståndsprocesser)

1. utskottet
2. res. 1 (M, SD, KD, L)

Votering:

143 för utskottet
141 för res. 1
65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 27 C, 20 V, 11 MP, 1 -
För res. 1: 57 M, 53 SD, 17 KD, 14 L
Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 6 (Mineralersättningens utformning)

1. utskottet
2. res. 12 (C)
3. res. 13 (V)
Förberedande votering:
27 för res. 12
21 för res. 13
236 avstod
65 frånvarande
Kammaren biträdde res. 12.
Huvudvotering:
185 för utskottet
27 för res. 12
72 avstod
65 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 84 S, 57 M, 2 SD, 17 KD, 14 L, 11 MP
För res. 12: 27 C
Avstod: 51 SD, 20 V, 1 -
Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 9 (Mineral och miljö)

1. utskottet
2. res. 18 (MP)
Votering:
199 för utskottet
11 för res. 18
74 avstod
65 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 84 S, 57 M, 27 C, 17 KD, 14 L
För res. 18: 11 MP
Avstod: 53 SD, 20 V, 1 -
Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 15 (Vissa övriga strategiska frågor om mineralförsörjningen)

1. utskottet
2. res. 28 (SD)
Votering:
166 för utskottet
53 för res. 28
65 avstod
65 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 84 S, 57 M, 14 L, 11 MP
För res. 28: 53 SD
Avstod: 27 C, 20 V, 17 KD, 1 -
Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

NU25 Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd
Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU23 Riksbankens förvaltning 2021

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU34 Offentlig upphandling

Punkt 1 (Utformningen av upphandlingsregelverket)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

112 för utskottet

57 för res. 1

115 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 17 KD, 11 MP

För res. 1: 57 M

Avstod: 53 SD, 27 C, 20 V, 14 L, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 3 (Små och medelstora företag)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

147 för utskottet

53 för res. 9

84 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 20 V, 17 KD, 14 L, 11 MP, 1 -

För res. 9: 53 SD

Avstod: 57 M, 27 C

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Prot. 2021/22:108
5 maj

Punkt 5 (Miljökrav)

1. utskottet
2. res. 15 (MP)

Votering:

172 för utskottet

11 för res. 15

101 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 53 SD, 20 V, 14 L, 1 -

För res. 15: 11 MP

Avstod: 57 M, 27 C, 17 KD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 7 (Antal underleverantörer och skäligen villkor)

1. utskottet

2. res. 17 (V)

Votering:

263 för utskottet

21 för res. 17

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 53 SD, 27 C, 17 KD, 14 L, 11 MP

För res. 17: 20 V, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU20 Forskning

Punkt 2 (Resursfördelningsmodell för basanslagen)

1. utskottet

2. res. 3 (SD, KD)

Votering:

214 för utskottet

70 för res. 3

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 57 M, 27 C, 20 V, 14 L, 11 MP, 1 -

För res. 3: 53 SD, 17 KD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 3 (Lärosätesfrågor och styrning)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

3. res. 6 (C)

4. res. 7 (V)

Förberedande votering 1:

27 för res. 6

21 för res. 7

236 avstod

65 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 2:

57 för res. 5

27 för res. 6

200 avstod

65 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

112 för utskottet

57 för res. 5

115 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 S, 17 KD, 11 MP

För res. 5: 57 M

Avstod: 53 SD, 27 C, 20 V, 14 L, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Punkt 7 (Särskilda forskningssatsningar)

1. utskottet

2. res. 20 (SD)

3. res. 23 (L)

4. res. 24 (MP)

Förberedande votering 1:

14 för res. 23

11 för res. 24

259 avstod

65 frånvarande

Kammaren biträdde res. 23.

Förberedande votering 2:

53 för res. 20

14 för res. 23

217 avstod

65 frånvarande

Kammaren biträdde res. 20.

Huvudvotering:

100 för utskottet

53 för res. 20

131 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 17 KD

För res. 20: 53 SD

Avstod: 1 S, 57 M, 27 C, 20 V, 14 L, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 16 S, 13 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 6 L, 5 MP, 1 -

Jamal El-Haj (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Cykelfrågor

§ 11 (forts. från § 7) **Cykelfrågor** (forts. TU11)

Anf. 93 RICHARD HERREY (M):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag håller med båda de föregående talarna, som talade här för ett par timmar sedan, om mycket av det de sa. Jag ser speciellt fram emot att cykla till Jens Holms framtida glass- och falafelkiosk.

När vi i dag diskuterar trafikutskottets betänkande 11 *Cykelfrågor*, kan man tycka att det är en liten perifer eller politiskt marginaliserad fråga, speciellt ett valår. Men det stämmer inte. Detta är en fråga med direkt beröring på framtiden för den moderna stadens utveckling, folkhälsa och trygghet. Dessutom ser vi i dag i cyklingen en utveckling som på vissa sätt skapar både sysselsättning och tillväxt.

Jag kan känna igen mig lite i bilden av cykling från mitt tidigare yrkesliv, där kulturpolitik tenderar att reduceras till bidrag för fria konstnärer men där frågorna egentligen knyter an till både föreningsliv, besöksnäring och sektorer där tusentals jobb, inte minst för ungdomar och nyanlända, skapas.

Dagens debatt kan därför ses som ett bidrag för att bredda förståelsen för frågan om cykling.

Fru talman! Sverige har en allt tydligare pågående urbanisering. Så har det egentligen varit sedan andra världskriget. Människor söker sig till städerna för att där bygga ett liv. Invandringen, där de flesta av våra nya landsmän bosätter sig i städerna, har kraftigt ökat antalet boende i våra städer. Det byggs och anpassas här i Stockholm och i de flesta större samhällen.

I detta sammanhang är hela logistiken med pendling och människor som ska förflytta sig avgörande för utveckling och trygghet. Då är cyklingen en väldigt viktig del av många människors kommunikation. Detta är ett färdmedel som är helt fossilfritt, smidigt och snabbt och som tar väldigt liten plats både när det rullar och står parkerat. På köpet får de som cyklar nyttig motion som stärker folkhälsan – vinn-vinn, kan man säga!

Fru talman! En modern cykelpolitik måste lösgöra sig från gamla politiska låsningar och föreställningar. Regeringen sitter bekvämt där bak på tandemcykeln och har låtit Miljöpartiet, som mest är intresserat av politiska symboltroféer, styra där fram. Det är snuttifierade bidrag till nya cykelvägar som i många fall knappt påverkar cyklingens förutsättningar på marginalen.

Cyklingen har, tillsammans med tåg, blivit en av två symboler för det goda och rena, medan alla andra färdmedel är onda och bidrar till en stun-

dande klimatkatastrof. Så har det låtit i retoriken från regeringen, och det är naturligtvis både olyckligt och oseriöst. Varken Sverige som nation eller cyklingen som enskild företeelse vinner på en sådan konstruerad polarisering.

Sanningen är att inom ett drygt decennium kommer sannolikt alla färdslag att vara fossilfria. Det är fantastiskt! Utvecklingen går oerhört snabbt, och det handlar om att politiskt prioritera rätt färdslag i rätt del av Sverige. Cykeln är ett utmärkt färdslag i just städer på grund av sin litenhet och smidighet. Målet ska inte vara att göra det svårt för andra färdslag utan att skapa goda förutsättningar för cykeln som ett färdslag bland många andra som har en viktig plats och ett eget värde.

Fru talman! Moderaterna har en egen kommittémotion kring cykling. I denna ger vi ett antal exempel på områden som övergripande behöver förändras och förbättras. Det handlar om att förändra gammal omodern lagstiftning om vem som får bygga var. Det handlar om att dra lärdomar från andra länder avseende färgkoder för cykling och cykelvägar. Det handlar om att underlätta i trafikflödena, om att bygga ihop cykelstråk och om att använda oss av den digitala teknikens alla möjligheter.

En aktiv regering med modern politik för cykling borde naturligtvis redan för flera år sedan ha tillsatt utredningar som landat i propositioner kring alla dessa delar. Men regeringen agerar som vanligt saktfärdigt och ägnar sig mest åt att försöka använda cykeln som en bricka i ett politiskt spel för att hålla Miljöpartiet på gott humör. Det som borde vara en sammanhållen och modern politik för cykling med sikte på städers utveckling har blivit uppdelat i små politiska troféer. Det kostar mycket pengar och bidrar tyvärr till att viktiga beslut skjuts på framtiden. Det är inte bra för Sverige.

Fru talman! Över 35 000 människor kommer att delta i Vätternrundans evenemang i juni. Det är världens största motionscykelarrangemang. 4 000 funktionärer hjälper till, och cirka 10 miljoner kronor går tillbaka till föreningslivet varje år. Runt omkring i Sverige uppstår ständigt nya tävlingar med cykel – enskilt eller som en del av exempelvis triathlon. Människor tränar inför dessa tävlingar, vilket är bra för folkhälsan, och väl på plats bor, äter, dricker och handlar deltagarna och deras anhöriga. Sådant skapar jobb och tillväxt.

Cykeln blir en allt viktigare del av besöksnäringen och den moderna människans krav på en aktiv semester. Många vinterorter satsar i dag till exempel på olika typer av cykling för sommarsäsongen. Vi bör ta fasta på och tänka på cykel inte bara som ett hälsosamt nöje utan också som en viktig del av kommunikation, jobb och stadsplanering.

Samtidigt vet vi att kriminaliteten växer inom olika samhällssektorer och att cykelstölderna tyvärr också ökar, med bland annat organiserade ligor som åker runt med lastbilar och helt enkelt slänger upp cyklar på flaket som man sedan säljer vidare. Fler poliser och bättre brottsbekämpning är därför viktiga områden även för cyklingen.

Människors vilja att cykla påverkas av tillgången till sammanhängande cykelstråk. Som cyklist är du oskyddad, och en kollision med en bil eller ett annat motordrivet fordon kan få väldigt allvarliga konsekvenser i form av personskador. 25 personer omkommer årligen i cykelolyckor i Sverige. Många fler skadas allvarligt. Särskilt kritiskt är det vid korsningar och stråk där cyklister ska passera bilvägar.

Jag vill som morfar kunna känna trygghet i att mina barnbarn kan cykla säkert till skola och aktiviteter. På samma sätt måste både yrkesarbetare och pensionärer slippa den känsla av risk och osäkerhet som det innebär att cykla på en väg trafikerad av bilar, bussar och lastbilar. Mot denna bakgrund är byggandet av sammanhängande cykelstråk mycket viktigt för cyklingen.

Fru talman! För att runda av: Moderaterna vill se en modern, trygg och hållbar politik för cykling. Cykelns bästa tid är nu, och den går en ljus framtid till mötes – förutsatt att vi politiskt förmår att göra rätt saker och ge cyklingen bästa tänkbara förutsättningar. Detta kräver dock ett bättre ledarskap, en ny regering och en ny politik där cykeln inte reduceras till en bricka i ett politiskt spel utan där vi på allvar förmår att ta ett helhetsgrepp över lagar, cykelstråk, modern teknik, brottsbekämpning och olycksförebyggande arbete.

Herr talman! Jag avslutar med att vi ställer oss bakom alla våra reservationer men att jag för att spara tid under voteringen enbart yrkar bifall till reservation nummer 2.

(Applåder)

Anf. 94 PATRIK JÖNSSON (SD):

Herr talman! Jag vill inledningsvis säga att vi står bakom samtliga våra reservationer. För att vinna tid yrkar jag dock bifall enbart till reservation nummer 11 rörande rikriktning av regelverket för cykelpassager och cykelöverfarter.

Jag tror inte att jag är den ende som är förundrad över vilken utveckling vi har sett för elsparkcykeln. Så sent som för sex sju år sedan var den ett ganska okänt fenomen, i synnerhet för mig som skåning. Men detta färdmedel har fått ett otroligt genomslag, i synnerhet i större städer. Jag tror att du snart kan hyra elsparkcyklar i alla städer med fler än 50 000 invånare. Den är älskad av vissa, oälskad av andra. Den är smidig men kan också vara farlig. Den kan öka mobiliteten men också minska motionen. Den kan ge dig snabb transport i staden, men den kan också försvåra din framkomlighet om du är synskadad.

Oavsett vad man tycker om detta nya fenomen kan jag konstatera att det finns problem att lösa och att lagstiftningen inte riktigt har hängit med.

Det största problemet är att de i bästa fall står uppställda på en trottoar eller gågata men i sämsta fall ligger slängda i en klunga eller i närmaste vattendrag.

När jag här pratar elsparkcyklar vill jag vara tydlig med att jag syftar på dem som man hyr, alltså inte dem som ägs av privatpersoner. Det är nog ganska få eller inga som lämnar sin privata elsparkcykel på en trottoar. Problemet med felplacerade hyrcyklar förefaller mindre, om än inte obefintligt, men det kan bero på att intresset för att hyra vanliga cyklar är lägre.

Att elsparkcyklar som står uppställda överallt är ett förfulande inslag i stadsbilden är en sak. Men när de hindrar framkomligheten – det kan vara för polis, för ambulans eller för renhållning men framför allt för dem som lider av en synnedläggelse – måste vi ta till åtgärder. Där har vi varit i några år, men ingenting har gjorts som har löst problemet. Det är därför positivt att en majoritet i utskottet nu föreslår riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att skyndsamt säkerställa att det genomförs nödvändiga förtydliganden av regelverket för hyrda cyklar och elsparkcyklar,

delvis för att minska personskadorna men även för att avhjälpa de parkeeringsproblem som jag precis har belyst.

Möjligheten att använda elsparkcykel ska bestå, men det måste bli ordning och reda.

Vidare frågor för att öka säkerheten och minska personskadorna kan förslagsvis vara en översyn om krav på belysning, minsta hjulstorlek och bromsarnas beskaffenhet.

Transportstyrelsen föreslår att den motoreffektbegränsning på 250 watt som finns i dag ska tas bort, men detta menar vi kan vara trafikfarligt. Vi föreslår därför att 250-wattsgränsen kvarstår, detta för att elsparkcyklarna inte ska få en alltför kraftig acceleration och för att vi ska kunna undvika samma utveckling på privatägda elsparkcyklar som på dagens A-traktorer, där vi ser en frekvent förekommande manipulation av fartregulatorerna.

Herr talman! Det ska vara lätt att göra rätt, men det kan man verkligen inte påstå att det är med dagens regelverk kring cykelpassage kontra cykelöverfart. Såväl cyklister som bilister är ofta ovetande om skillnaden, och jag ska vara ärlig med att även jag själv har problem med detta ibland. Av denna anledning har vi från Sverigedemokraternas sida valt att yrka bifall till vår reservation om att lagen ska ändras och att samma regler ska gälla. Här menar vi att det rimligtvis vore bäst om alla cykelöverfarter helt enkelt gjordes om och fick samma regelverk som cykelpassager.

Cyklister är i relation till bilister oskyddade, och här måste vi för att minska skadefrekvensen införa krav på att cyklisterna ska stanna och lämna bilar och andra fordon företräde.

Vi menar också att det ska göras en översyn om färgsättning av cykelbanor. Att färgsätta en cykelbana är ett bra sätt att påkalla uppmärksamhet. För att det inte ska vara förvirrande bör dock denna färg vara enhetlig oavsett vilken kommun i landet du befinner dig i.

Herr talman! Det fokuseras ofta på bilister när det talas om trafiksäkerhet. Men faktum är att cyklister är den trafikantgrupp som står för flest allvarligt skadade i trafiken. Det glöms ofta bort. År 2019 var ungefär 2 000 av 3 850 allvarligt skadade i trafiken cyklister, alltså mer än hälften. 150 av dessa färdades på elsparkcykel, vilket i varje fall för mig var en förvånade liten andel. Antalet omkomna fluktuerar ganska mycket. År 2019 var det färre än föregående år: bara 17 stycken, men ändå 17 stycken för många.

Man kan föranledas att tro att en kollision med bil eller annat motorfordon är vanligast, men 8 av 10 olyckor med allvarligt skadade är faktiskt singelolyckor. Orsaker som kan relateras till drift och underhåll ligger bakom nästan hälften av dessa olyckor. Positivt i sammanhanget är dock att kollisionsolyckor mellan motorfordon och cyklister minskar.

Vidare menar vi att det från samhällets sida bör tas ett större ansvar för att säkerställa att barn lär sig cykla trafiksäkert. Man kan tycka att detta främst är föräldrarnas uppgift, och absolut har vårdnadshavare detta ansvar. Men alla kan inte cykla, och om man till exempel har en funktionsnedsättning kan detta omöjliggöra att man lär ut cyklande till sina barn.

Denna kunskap bär man med sig hela livet, och att samhället träder in och hjälper till här menar vi vore en billig trafiksäkerhetsfrämjande insats. Kanske vore det lämpligt att återinföra de gamla trafiklekskolorna där barn på ett lättsamt och lekfullt sätt fick lära sig trafikregler och vägskyltar.

Herr talman! Kammaren beslutade i fjor om ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma med förslag som gör det möjligt att anlägga friliggande cykelvägar utan krav på direkt anslutning till vägar avsedda för motortrafik, vilket sannolikt kommer att innebära en ändring av väglagen. Väglagen kräver i dag att det ska finnas ett funktionellt samband mellan cykelväg och allmän väg. Genom att göra väglagen mindre rigid skulle cykelvägar både kunna göras genare och trevligare när de inte måste ligga i direkt anslutning till allmän väg. Detta beslut togs i fjor, men ännu har jag inte sett något konkret förslag på åtgärd från regeringen. Förhoppningsvis kommer vi snart att få något sådant att ta ställning till.

Herr talman! Väldigt många väljer att ta cykeln till tåget, tunnelbanan, bussen eller någon annanstans, och tyvärr finner en stor del av dessa cyklister att någon annan väljer att ta cykeln därifrån. Jag talar alltså om cykelstöld. Detta gissel har drabbat mig, det har sannolikt drabbat någon av er här i kammaren och framför allt drabbar det tiotusentals svenskar varje år.

År 2020 anmäldes det enligt Brå hela 77 200 cykelstölder, och här finns säkert ett mörkertal. Mer än 10 procent av landets hushåll drabbas varje år. Även om det inte är samhällets allvarligaste brott är det ändå väldigt frustrerande att få sin cykel stulen.

Min cykel står oftast i källaren. Antingen går jag eller kör bil då det är bökigt att ta fram cykeln. Jag skulle aldrig få för mig att ställa den vid stationen när jag åker till Stockholm, även om jag helst hade cyklat till stationen. Jag går i stället.

Jag tror att många liksom jag minskar sitt användande av cykel på grund av rädsla för att få den stulen. Enligt Svensk Försäkring betalas det årligen ut drygt en kvarts miljard i ersättningar för stulna cyklar i Sverige. Det är ganska mycket pengar.

Det går givetvis inte att placera ut vakter eller poliser vid varje cykelställ. Vi menar dock att lagen om kameraövervakning borde stärkas så att kameraövervakning skulle kunna vara mer tillgänglig vid platser som stationer, högskolor, sjukhus med mera där det finns många uppställda cyklar.

Dessutom borde tullens möjligheter öka när det gäller att kunna stoppa lastbilar för att kolla om det finns stöldgods som cyklar som ska föras ut ur landet. Resurserna måste stärkas, och det måste finnas bättre möjligheter än i dag att stävja detta.

Herr talman! Det ska inte bara vara tryggt att cykla, utan det ska också vara tryggt att ha en cykel och att parkera sin cykel, och man ska kunna veta att man har kvar sin cykel när man ska använda den.

Anf. 95 MIKAEL LARSSON (C):

Herr talman! Cykeln passar för hela landet och är inte enbart en stadsfråga. Jag bor själv på landsbygden och ser hur andelen resor med cykel och elcyklar växer snabbt och att cyklarna används brett. Cykeln är viktig för hela landet.

Det är viktigt att lyfta fram de fördelar som finns med cykeln. Den tar mindre plats än bilen, och den genererar inte några utsläpp. Att kunna transportera sig med cykel är viktigt för en framtida hållbar stadsutveckling, och det är också bra för folkhälsan.

Vi från Centerpartiet vill framhålla vikten av att öka framkomligheten för cyklister genom att bygga fler lokala och regionala cykelbanor och så

kallade cykelmotorvägar och genom att minska barriäreffekter i form av korsande spår och vägar. Det är också viktigt att se över behovet av åtgärder, regelförenklingar och lagändringar som möjliggör cykling i hela landet. Särskilt viktigt är det att cyklister och gångtrafikanter ges en säkrare plats i trafikplaneringen genom exempelvis cykelgator och säkra korsningar och genom att parkeringsplatser längs gator kan omvandlas till cykelfält.

Det är oerhört viktigt att planering av infrastruktur görs så att bilister och cyklister kan samsas i trafiken och att det blir så säkert som möjligt för alla. Något som också är av stor vikt är att studenterna vid utbildningar i stadsplanering och motsvarande lär sig att tänka in cykelperspektivet i den fysiska planeringen.

Herr talman! En tredjedel av våra resor är kortare än fem kilometer, och då är cykeln ofta ett bra alternativ. I dag sker knappt 10 procent av våra resor med cykel. Intresset för cykeln som transportmedel har ökat kraftigt. Med bra cykelleder, bättre vinterunderhåll av cykelvägarna och bättre bytespunkter mellan cykel och kollektiva färdmedel skulle cyklandet kunna öka betydligt mer.

Vi kan konstatera att en stor del av besluten som rör cykeltrafik fattas på lokal och regional nivå. Vi måste från den nationella nivån bidra genom att skapa förutsättningar ute i landet för regionalt och kommunalt samarbete och kunskapsutbyte, enklare regler för uppförande av cykelinfrastruktur och möjlighet att införa anpassade trafikföreskrifter för cykel.

Herr talman! I januari 2021 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma med ett förslag som gör det möjligt att anlägga friliggande cykelvägar utan krav på direkt anslutning till vägar avsedda för motortrafik. Centerpartiet menar att det är viktigt att fortsätta att driva frågan om en översyn av nuvarande lagstiftning avseende gång- och cykelvägar och allmänna vägar i syfte att förenkla lagstiftningen för anläggning och vidmakthållande av gång- och cykelvägar.

I dag har kommunerna rådighet över att anlägga gång- och cykelvägar på kommunal mark, men om man däremot vill bygga gång- och cykelvägar parallellt med en statlig väg eller järnväg regleras detta av väglagen, och därmed blir Trafikverket ofta huvudman för projektet. Därför kan det med den nuvarande väglagen i praktiken innebära att många viktiga infrastrukturinvesteringar i gång- och cykelvägnätet försvåras eller helt enkelt inte blir av.

Det är därför viktigt att regeringen ser över regelverket och lagstiftningen, bland annat när det gäller att utreda perspektiv och aspekter av en förändring i väglagen. Men i samband med en sådan översyn är det fortsatt mycket viktigt att markägarperspektivet tydligt finns med så att cykelvägar inte blir ytterligare en åtgärd som leder till en ökad expropriering och att äganderätten åsidosätts.

Vidare är det viktigt att belysa behovet av att göra en inventering av de arbetsvägar som löper parallellt med vägar och järnvägar och som skulle kunna klassas som cykelvägar. På detta sätt skulle vi kunna få till ännu bättre gång- och cykelvägar.

Vi från Centerpartiet vill understryka att vi behöver arbeta på flera fronter för att underlätta framkomligheten för cyklister. Vi menar att regeringen lämpligen bör göra det genom att ge ett uppdrag rörande detta till Trafikverket.

Det är också av största vikt, herr talman, att det blir en tydligare styrning av våra statliga myndigheter. För att kunna nå målen med att förbättra för cyklingen i framtiden krävs det också att det finns resurser och rätt prioriteringar hos våra myndigheter så att man arbetar i rätt riktning.

Vi kan konstatera att regeringens styrning av myndigheterna till stor del sker via de regleringsbrev som skickas ut. Här menar vi att det är oerhört viktigt att exempelvis regleringsbreven till Trafikverket innehåller tydliga instruktioner om att ge arbetet med cykeltrafik högre prioritet. Det är viktigt att arbetet med cykeltrafik ges lika hög prioritet som arbetet med andra vägar, järnvägar, sjöfart, flyg och it.

Herr talman! Flera ledamöter har tidigare lyft upp frågan om elsparkcyklar. Just elsparkcyklar är sedan några år tillbaka ett nytt inslag i Sverige. De är klimatsmarta, underlättar framkomligheten på vägarna och upptar väldigt liten plats.

Centerpartiet vill dock betona att det måste bli mer ordning och reda när det gäller elsparkcyklarna i våra städer. Det pågår ett arbete, och det förs en dialog mellan i första hand kommunerna, i egenskap av markägare, och de företag som hyr ut elsparkcyklar. Vi menar att man på nationell nivå bör ge dessa aktörer fler verktyg för att det ska bli mer långsiktigt hållbara lösningar.

Centerpartiet vill också att kommunerna ska få bättre förutsättningar för att se till att det blir ordning och reda när det gäller elsparkcyklarna. Regeringen bör se över hur kommuner kan ges större möjlighet att genom upphandlingsverktyget reglera och kravställa vilka elsparkcykeloperatörer med så kallade friflytande flottor som får vara verksamma i kommunerna.

Vi vet att Transportstyrelsen och regeringen har presenterat förslag på hur parkeringsmöjligheterna kan se ut för elsparkcyklarna framöver. Vi får helt enkelt se hur förslaget landar. Mycket kritik har väckts mot det. Men det är bra att någonting görs.

Herr talman! Centerpartiet och Moderaterna har en gemensam reservation om att det ska bli lättare att ta med sig cykeln på de kollektiva färdmedlen. När man ska resa är det viktigt att tänka på hela resan, från dörr till dörr. En viktig del i detta är som sagt att kunna ta med cykeln på tåget. Det gäller både på de regionala tåg som finns runt om i landet och på fjärrtågen som körs över Sverige.

Många regionala tågoperatörer tillåter redan i dag att man tar med sig cykeln på tåget. Men det är svårare på fjärrtågen. Här behöver regeringen utreda möjligheterna för att man på ett enkelt sätt ska kunna ta med sig cykeln på tåget samt hur det ska frigöras plats på tågen för cyklar.

Cykeln är ett transportmedel som kommer att ha fortsatt snabb tillökning och behövas i hela landet.

Herr talman! Därmed vill jag yrka bifall till reservation nummer 4 från Centerpartiet.

Anf. 96 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Vi kristdemokrater står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation nummer 6.

Cykeln fyller en viktig funktion och är ett attraktivt transportmedel vid korta avstånd samt i välplanerade städer med närhet mellan service, arbetsplatser och boende. Men ofta är trafikmiljön inte tillräckligt anpassad för cykling. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att öka säkerheten för cyk-

lister i trafiken. Det behövs också ett mer strategiskt och förebyggande arbete för att minska antalet cykelolyckor.

Kommuner och regioner har det huvudsakliga ansvaret för att bygga fungerande gång- och cykelvägar. Samtidigt vill Kristdemokraterna att staten ska vara med och bidra till ett sammanhållet cykelnät. Det ska vara enklare att bygga gång- och cykelvägar mellan kommuner, och dessa vägar ska inte behöva vara kopplade till annan nationell infrastruktur.

I januari 2021 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma med förslag för att göra det möjligt att anlägga friliggande cykelvägar utan krav på direkt anslutning till övrig trafik. Det är också viktigt att väglagen ändras så att det blir möjligt för Trafikverket att anlägga friliggande cykelvägar utan krav på anslutande biltrafik.

Det är viktigt att framkomligheten för cyklister tas med i stadsplaneringen men också att gångtrafikanter och cyklister kan separeras i större utsträckning. Cykeln måste på ett tydligare sätt ses som ett eget trafikslag och prioriteras dels i kommuners och regioners stadsplanering, dels i infrastrukturinvesteringar i tätortsmiljö.

Herr talman! Allt fler upptäcker cykelns fördelar när det gäller framkomlighet och hälsa. På många ställen delar cyklister väg med bilister, och i dessa sammanhang behöver trafiksäkerheten förbättras. Det gäller inte minst när bilar kör om cyklister. För ökad trafiksäkerhet bör motorfordon hålla ett tillräckligt respektavstånd vid omkörning av cyklister. Det skulle även öka den upplevda tryggheten, vilket möjliggör för fler att cykla. Vi menar därför att det är viktigt att utveckla ett regelverk för att förebygga en ökning av antalet cykelolyckor i takt med att antalet cyklister ökar.

Omfattande forskning från flera länder visar att omkörningar där motorfordon och cyklister delar vägbana ökar risken för cykelolyckor. Vi har uppmärksammat att lagar i många länder i Europa innehåller ett specifikt avstånd på en och en halv meter vid omkörning av cyklister. Vi anser att det är rimligt att även i Sverige tydliggöra vad som är ett gott respektavstånd vid omkörning av en cyklist. Därför bör regeringen skyndsamt införa ett avståndsvillkor på en och en halv meter för en bil som kör om en cyklist.

Herr talman! Antalet elsparkcyklar har ökat snabbt. Men det finns en del oklarheter om vilka regler som gäller för dessa. Det är bra att regeringen har gett Transportstyrelsen ett brett utredningsuppdrag om eldrivna enpersonsfordon, däribland elsparkcyklar. Transportstyrelsen har redovisat olika problem och förslag när det gäller elsparkcyklarna.

Det är också bra att det finns ett förslag om förbud mot att parkera elsparkcyklar på gång- eller cykelbanor utöver vid uppställningsplatser som är avsedda för elsparkcyklar. Kommuner och elsparkcykelföretag måste ta ett gemensamt ansvar för att hantera det slarv som parkering av elsparkcyklar tyvärr för med sig.

Herr talman! Vi vill lyfta fram behovet av cykelfrämjande åtgärder. Cykling behöver stärkas bland barn, ungdomar samt invandrare. Många kommuner köper cykelkurser för att nå nya målgrupper i syfte att de ska få möjlighet att lära sig att cykla.

Det sker många cykelolyckor i trafiken. De vanligaste olyckorna är singelolyckor. Bättre kommunalt underhåll av vägbanor samt borttagande av grus och löv kan innebära stor skillnad i olycksstatistiken.

Ökad fart hos cyklister ställer också högre krav på förmågan att sänka farten när så krävs. Trafikverket saknar i dag effektiva medel för att reducera cykelhastigheten i zoner där hänsyn bör vara extra påkallad, exempelvis vid skolor. Där förutsätts bilar sänka hastigheten. Det är också viktigt att polisen har resurser för att granska så att även cyklister följer våra trafikregler.

Anf. 97 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! Jag står bakom alla mina reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation nummer 7 om infrastruktur för cykling.

Herr talman! Den två år långa pandemin satte fokus på cyklingens fördelar. Allt fler valde att cykla i stället för att åka kollektivt. Man reser ute i stället för i ett begränsat utrymme, kan hålla fysiskt avstånd till folk runt om och behöver inte beröra ytor. Genom att cykla minskar vi också riskerna för en eventuell nästa coronavåg. Låt oss hoppas att intresset för cykling håller i sig framöver.

Andra fördelar med att människor cyklar, som bättre hälsa och mindre trängsel, gör att Liberalerna vill underlätta för cyklister. En mycket viktig förutsättning för att det ska vara smidigt att cykla är att det finns sammanhängande, säkra stråk och framför allt att de underhålls kontinuerligt.

Det finns alltför många ogenomtänkta trafikmiljöer som försvårar för cyklisten. Jag tänker främst på den komplexa infrastrukturen i våra städer och orter. Vi måste arbeta för att cykelbanenätet ska hänga ihop och, kanske ännu viktigare, för att underhållet av cykelbanorna genomförs.

Ett hål i vägen blir för en bilist ett litet gupp, men för en cyklist kan det sluta i en olycka där man skadar sig riktigt allvarligt. Jag har flera vänner som har slutat cykla på grund av olyckor som har varit relaterade till fel i infrastrukturen. Här måste vi ta krafttag. Dock är detta främst kommunernas ansvar.

För att underlätta pendling med cykel vill vi se en sammanhållen planering av cykelvägarna på regionnivå där kommunerna samverkar över gränserna. För cyklisten ska inte standarden på en cykelväg behöva förändras när man cyklar från en kommun till en annan. Det är inte rimligt. Vi vill se fler satsningar på sammanhängande regionala cykelstråk för att göra det lättare att cykla längre sträckor.

Jag vill också särskilt peka på behovet av en enhetlig nationell skyltning för cykling. Cyklar man över kommun- och regiongränser behövs en tydlig skyltning som gör det lättare att se vart man ska åka. De statliga huvudmännen behöver samverka med kommunerna så att skyltningen framför allt genomförs men också ser likadan ut överallt.

Väglagens texter om byggnation av cykelvägar har diskuterats här under en rad år. Cykelvägar som inte har en direkt koppling till bilvägar betecknas inte som vägar enligt väglagens definition, vilket bland annat innebär att det kan vara svårt att med hjälp av väglagen använda mark för en cykelväg. Det finns heller inte samma möjligheter för att ta mark i anspråk som för allmänna vägar. För Liberalerna är det av stor betydelse att man tar stor hänsyn till äganderätten då man bedömer eventuella ändringar i väglagen för att underlätta byggnation av cykelvägar.

Liberalerna vill också öka möjligheten att ta med cykeln på pendeltåget. Genom att kombinera kollektivtrafik och cykel kan fler låta bilen stå

och därmed göra en insats för miljön och minska trängseln på gator och vägar.

Den nya utvecklingen med elsparkcyklar är utsatt för mycket diskussion, men som ett fordon för att transportera sig till och från kollektivtrafiken ur ett dörr-till-dörr-perspektiv är elsparkcykeln mycket intressant. Den tar liten plats på tåget och tar dig sedan smidigt de kortare sträckorna från och till kollektivtrafiken.

Herr talman! Liberalerna är väldigt positiva till elsparkcyklar. Dessa utgör en tydlig nisch i hur vi kan resa. De har nu funnits några år, och både de positiva och tyvärr negativa effekterna av elsparkcyklarnas intåg har visat sig. Liberalerna vill utreda hur ett tydligt regelverk ska se ut för att undvika de negativa effekter som vissa städer har fått uppleva. Vi måste komma till rätta med parkeringsproblemen samt de ökande personskadorna; personer kan få men för livet när de ramlar. Framkomligheten på trottoarer för alla gångtrafikanter, inte minst äldre och personer med funktionsnedsättningar, är avgörande för oss. Regeringen behöver säkerställa att nödvändiga förtydliganden av regelverket för elsparkcyklar genomförs så att de negativa effekterna minimeras.

Herr talman! Cyklister är oskyddade i trafikmiljön. Separata cykelvägar finns på många platser, men samtidigt delar cyklisten ofta vägbanan med bilister. Trafiksäkerheten behöver förbättras på många ställen, inte minst där cyklister blir omkörda.

Sverige har en lång tradition som främsta land inom trafiksäkerhet. Vi bör därför gå före även när det gäller cykling. Cyklisternas upplevda osäkerhet på vägarna vill Liberalerna åtgärda genom ett hastighetsberoende avstånd vid omkörning. Regeringen bör utreda och införa ett hastighetsberoende avstånd på minst en och en halv meter för omkörning av cyklister. En sådan regel skulle signalera till bilförare att fler faktorer än bara avståndet påverkar trafiksäkerheten och att det krävs riskkompensation vid omkörning. Samtidigt vill jag betona att det måste vara enkelt för bilförare att komma ihåg regeln för att den ska få effekt.

Herr talman! Tekniken utvecklas snabbt, och vi ser en ständig utveckling av cykelkonceptet, inte minst som elcyklar och elsparkcyklar. Vad kommer närmast? Liberalerna ser positivt på utvecklingen samtidigt som trafiksäkerheten måste värnas. De senaste åren har vi kunnat se en ökande trend i antalet cykelolyckor. Det är därför viktigt att forskningen om olika aspekter av cykling får ökat stöd, så att vi kan förstå hur cykling kan underlättas och hur vi kan minimera antal cykelolyckor framöver när nu intresset för cykling ökar. Cykelcentrums kunskaphöjande arbete bör också få fortsatt stöd för att få en kontinuitet i arbetet.

Vi i Liberalerna står bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall till reservation nummer 7 om infrastruktur för cykling.

Anf. 98 AXEL HALLBERG (MP):

Herr talman! Cykelfrågorna har under många år varit skamligt bortprioriterade och bortglömda i den nationella politiken. Bland de andra färdslagen har cykeln helt enkelt glömts bort både i debatten och när pengar ska fördelas. Det är väldigt synd, för cykeln har en enorm potential att minska utsläppen. Cykeln är otroligt klimatsmart. Dessutom är cykeln bra för folkhälsan, och utöver detta är cykeln ett väldigt yteffektivt transportmedel. En cykel tar mindre plats i en stad än vad en bil gör. I våra städer

är det stor konkurrens om ytan, och om vi kan genomföra en storskalig övergång till cykel kan trafiken ta mindre plats och vi får i stället mer yta till exempelvis grönområden, uteserveringar, lekplatser och bostäder.

Hälften av alla bilresor som görs är kortare än fem kilometer, det vill säga sträckor som de allra flesta kan cykla utan problem. Många regioner genomför cykelpotentialstudier som visar att cyklandet skulle kunna öka väldigt mycket. Flera regioner har bland annat tittat på hur många som skulle kunna nå sina studier eller sin arbetsplats inom 30 minuter. I Skåne är det nästan hälften. I Västra Götaland är det 37 procent. Och i Stockholms län skulle 70 procent kunna nå studier eller arbetsplats inom 30 minuter förutsatt att det var tillåtet att cykla på alla vägar. Det här är inte bara en fråga för storstadsregionerna. I Gävleborg skulle 48 procent kunna nå sin skola eller sitt arbete inom 15 minuter på cykel. Det är tydligt att vi skulle kunna minska biltrafiken, och därmed utsläppen, mycket genom att öka cyklandet.

För att utnyttja cykelns fulla potential och öka cyklandet måste stora satsningar på infrastruktur göras. Miljöpartiet menar att regeringen bör ta fram en nationell cykelplan som bland annat bör innehålla förslag till ett nationellt cykelvägnät och också följa upp den nationella cykelstrategin med konkreta åtgärder för att fler ska cykla.

Det behövs fler och bättre cykelvägar både i städerna och på landsbygden. I dag saknas många viktiga länkar i cykelinfrastrukturen mellan våra städer och tätorter, vilket gör det onödigt svårt att cykla mellan orter som egentligen ligger på cykelavstånd. För att binda ihop städer och tätorter behövs en plan för utbyggnaden av ett nationellt stomvägnät för cykel. I denna fråga är det, som flera tidigare talare har tagit upp, otroligt viktigt att kommuner, regioner och Trafikverket samverkar. Det är viktigt att cykelinvesteringar ökar kraftigt i den nationella planen.

Herr talman! Ytterligare ett misstag som ofta görs i trafikpolitiken är att klumpa ihop gång och cykel. Detta görs ofta i infrastrukturen genom så kallade GC-banor. Vi klumpar ihop gång- och cykeltrafik, trots att det är två helt olika trafikslag och trots att cyklister och gångtrafikanter har olika sätt att röra sig på och gör det med helt olika hastigheter. GC-banor skapar otrygghet och bristande framkomlighet för både fotgängare och cyklister. GC-banor bör därför mönstras ut och ersättas av separata gångbanor respektive separata cykelbanor.

Det är inte bara den nationella cykelpolitiken som är alldeles för defensiv och långsam. Utvecklingen går på sina håll också i fel riktning.

Ett exempel är att VTI har konstaterat att cykling bland barn har minskat på nästan samtliga orter där det har genomförts observationer. I dag är cyklandet ungefär 30 procent lägre vid grundskolor och 60 procent lägre i bostadsområden än vad det var för 25 år sedan. Dessutom visar statistik från Folkhälsomyndigheten att alltför få barn når upp till rekommenderad nivå av fysisk aktivitet.

Nu behövs det därför kraftfulla åtgärder för ökad cykling bland barn och unga. En förutsättning för att öka cyklingen är säkra cykelvägar till skolor, förskolor och fritidsaktiviteter. Om det finns säkra vägar kan föräldrar i högre grad känna sig trygga med att låta barnen cykla själva.

Därför anser Miljöpartiet att regeringen bör arbeta för att få kommuner att prioritera säkra cykelvägar för barn till skolor, förskolor och fritidsaktiviteter. Det finns goda initiativ i kommuner för att exempelvis skapa bil-

fria zoner runt skolor. Dessa initiativ borde självklart den nationella politiken stödja. Jag vill med detta yrka bifall till reservation 21.

Herr talman! Det är lätt att bli lite nedslagen av läget i cykelpolitiken. Men det är ändå värt att påminna sig om att det har skett väldigt mycket under de gångna åren. Mycket återstår att göra. Men Miljöpartiets sju år i regering har inneburit stora kliv framåt i cykelpolitiken.

Det finns nu en cykelpott i förslaget till nationell plan. Regeringen har gett VTI i uppdrag att ta fram ett förslag på mål för ökad cykling. Häromdagen presenterade VTI också sitt förslag.

Genom stadsmiljöavtalen kan kommuner få medfinansiering från staten när de gör cykelsatsningar. I budgeten för innevarande år satsas till exempel 450 miljoner på cykelsatsningar i stadsmiljöavtalen.

Regeringen har infört en skattelättnad för förmåncyklar, som började gälla vid årsskiftet. År 2017 kom den nationella strategin för ökad cykling, och år 2018 invigdes det nationella forskningscentret för cykel, Cykelcentrum, som ska bidra till ökad cykling i hela landet.

Det har alltså börjat hända saker i cykelpolitiken. Men mycket mer måste göras för att öka cyklingen och minska utsläppen. Det är hög till att accelerera den nationella cykelpolitiken.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 maj.)

§ 12 Vattenvård

Prot. 2021/22:108

5 maj

Cykelfrågor

Vattenvård

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU23
Vattenvård
föredrogs.

Anf. 99 MARKUS SELIN (S):

Herr talman! I dag talar vi om vårt vatten här i kammaren. I och med Rysslands krig mot Ukraina sätts nu även vår beredskap i fokus, och med fokus på vår beredskap även fokus på vår vattenförsörjning.

Det kan inte nog betonas att den ryska invasionen av Ukraina är opro-
vocerad, olaglig och oförsvarlig. Med oss här bär vi det ukrainska folkets
förtvivalade och modiga kamp.

Sverige stöttar Ukraina ekonomiskt, humanitärt och militärt. Sverige
har tillsammans med EU också beslutat om ett flertal sanktioner mot Ryss-
land och den ryska statsledningen.

Regeringen stärker också Sverige genom att fortsätta att rusta upp
totalförsvaret. Det handlar om ett starkt svenskt folkförsvaret: Ett försvar av
svenska folket och för svenska folket.

Förutom en självklar och omfattande pågående utbyggnad av det mili-
tära försvaret stärks även vårt civila försvar. Motståndskraften inom vik-
tiga samhällsfunktioner ska stärkas, och såklart även inom vattenförsörj-
ning.

I krig så som i fred är vatten en kollektiv nyttighet och en begränsad
resurs som måste skyddas och användas på ett hållbart sätt. För vatten ut-
sätts för påfrestningar från många olika användningsområden.

För tio år sedan lanserade EU-kommissionen en långsiktig strategi för att skydda Europas vatten. EU:s politik har fastställt två huvudsakliga ramar för våra vatten genom ramdirektivet för vatten och ramdirektivet för en marin strategi. Ramdirektivet för vatten hjälps av mer riktade direktiv, till exempel för grundvatten, dricksvatten och avloppsvatten. EU har åstadkommit viktiga framsteg när det gäller vattenfrågor.

Grunden i vattendirektivet är att EU:s vatten inte får försämrats. Huvuddelen av de vattendrag som omfattas av EU:s ramvattendirektiv når dock inte den kvalitet som önskas. Vi måste kunna säkra tillgången till friskt vatten även för framtiden. För oss socialdemokrater är det samtidigt viktigt och självklart att verksamheter som negativt påverkar vatten inte ska behöva vidta mer åtgärder än nödvändigt.

EU-kommissionen har nyligen utvärderat vattendirektivet och kommit fram till att det i stort är ändamålsenligt. När medlemsstaterna diskuterade utvärderingen framförde Sverige att det är viktigt med flexibilitet, att klimatarbetet inte hindras samt bevarade ambitioner.

Herr talman! När det gäller avloppsdirektivet har bestämmelser införts i svensk rätt och föreskrifter för att skydda miljön. Det övergripande målet med EU:s ramvattendirektiv för vatten och avloppsdirektivet är att uppnå en god miljöstatus för alla vatten samt skydda miljön från skadlig påverkan av avloppsvatten.

Dessa direktiv har en avgörande betydelse för arbetet med att förbättra vatten i EU:s floder, sjöar och hav. Samtidigt vet vi att den så kallade Weserdomen har fått en inverkan på tillämpningen av det så kallade icke-försämringskravet i ramdirektivet för vatten.

EU-kommissionen har aviserat sin avsikt att lägga fram ett förslag till revidering av EU:s avloppsdirektiv. Vi ser att regeringen har ställt sig bakom detta initiativ, och ett förslag väntas komma i år.

Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att EU-lagstiftningen är förutsägbar och utformas så att utrymme lämnas för kapacitetsutbyggnad i reningsverk för att möta behov från växande tätorter. Regeringens intention är att aktivt verka för detta i kommande förhandlingar om EU:s avloppsdirektiv, och vi anser därför att inget tillkännagivande i frågan här i dag är nödvändigt.

Henriksdals avloppsreningsverk ligger bara tre kilometer härifrån. Det är ett av de största verken i Europa. Precis som Henriksdal är Sverige på väg att få flera av de mest moderna reningsverken i Europa.

Vår S-regering har gjort målmedvetna åtgärder för att minska läkemedelsrester i avloppsvatten och vill se än mer ökad takt i uppgraderingen av reningsverk, så att de kan ta hand om läkemedel och andra svårnedbrytbara ämnen.

Satsningar på avancerad rening har därför förstärkts. En försöksverksamhet har även startat för en miljöpremie i läkemedelssystemet. Genom att ställa krav vid tillverkning av medicin kan utsläppen minska.

Vi socialdemokrater vill skapa nya gröna jobb i hela landet. Vi ska klara klimatkrisen genom att modernisera Sverige. Vi har tekniken, kunskan och viljan. Genom att samla Sverige kan vi bli det första fossilfria välfärdslandet.

Under vår fossilfria resa måste vi även bevara och ha krav på våra vatten. Detta är en utmaning och en balansgång, men det ska gå. Utvecklingen för renare hav och vatten går framåt med målmedvetna politiska beslut.

Ökat kretsloppstänkande med våra näringsämnen och bättre rening av vårt avloppsvatten kan minska utsläppen av fosfor och kväve till haven. Än mer kan användas i kretslopp, läckaget från konstgödsel måste minska.

Mängden mikroplaster i havsmiljön är oroande och måste minska. Organismer skadas, och partiklarna orsakar problem långt upp i näringskedjan. Socialdemokraterna har därför varit pådrivande i att förhandlingar om ett globalt avtal mot plastföroreningar nu har inletts i FN.

Under denna vår har S-regeringen också fattat flera beslut som har stor inverkan på vårt vatten och våra hav: en översyn av och stärkt skydd för marina områden, fortsatta satsningar på minskad övergödning samt en ny åtgärdsplan för Östersjöns miljö. Regeringen har även fattat beslut om Sveriges första havsplaner, som ska ge vägledning om hur olika intressen kan samexistera långsiktigt.

Till detta har forskningsrådet Formas fått i uppdrag att inrätta ett tioårigt forskningsprogram om hav och vatten.

Regeringen satsar även på sanering av förorenade sediment och miljöfarliga vrak samt miljöövervakning av hav och vatten. Miljöövervakning är avgörande för att se hur arbetet med att nå Sveriges miljömål går och ge underlag för kloka beslut.

Miljömålsberedningens delbetänkande *Havet och människan* som kom i fjol innehåller över hundra förslag om våra vatten – exempelvis att miljö kvalitetsnormerna ska ses över så att de blir genomförbara, att återföringen av kväve och fosfor ska öka och att regeringen ska analysera den nyss nämnda Weserdomen. Miljömålsberedningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Herr talman! Gränsöverskridande problem kräver gränsöverskridande lösningar. Vatten behövs, i krig och i fred, dag ut och dag in, i dag och i morgon. Låt vattnets kretslopp löpa! Med ökat kretsloppstänkande kring våra näringsämnen och bättre rening av vårt avloppsvatten kan vi minska utsläppen till våra hav.

Vi står bakom alla ärenden i detta betänkande utom punkt 7, där vi yrkar bifall till reservation nummer 7.
(Applåder)

Anf. 100 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 21 om ett nationellt mål för återföring av fosfor och kväve.

Herr talman! Sverige är som bekant ingen ö, men vi har likväl en av Europas längsta kustlinjer. Många svenskar lever med havet, sjöar eller andra vattendrag inpå knutarna. 90 procent av all vår export och import går på köl. Vi är beroende av vattnet för livsmedel, dricksvatten och avloppssystem. Omvårdnad av våra vatten är kort och gott avgörande för vår överlevnad och vårt sätt att leva.

Detta är inte unikt för Sverige. FN har fastställt 17 globala hållbarhetsmål, varav 2 rör vatten. Ett handlar om rent vatten och sanitet för alla, och ett handlar om hav och marina resurser. Inget land kan ju självt hantera problem som exempelvis marint skräp och försurning. För det krävs mer internationellt samarbete.

I Sverige ställer vi höga krav på hur vi hanterar våra vatten och hav. Men eftersom vi inte är ensamma om att påverka miljön i till exempel

Östersjön och Öresund är det avgörande att vi säkrar att våra grannländer gör detsamma.

Ett aktuellt fall är det i Danmark, där Köpenhamns kommun i januari inledde bygget av den konstgjorda halvön Lynetteholmen.

För att den 2,8 kvadratkilometer stora halvön ska bli verklighet behöver den mjuka havsbotten muddras upp. Den förorenade gyttjan dumpas i Öresund, några kilometer från Falsterbohalvön och dess Natura 2000-område. Det förorenade slammet riskerar att spridas längs med havsbotten och på så sätt ta sig in på svenskt vatten och skada viktiga näringskedjor. Det finns också, enligt Länsstyrelsen Skåne, risk för att Lynetteholmen påverkar flödet genom Öresund och hotar tillförseln av syrerikt vatten till Östersjön. Svenska myndigheter har tidigare varnat för att det här innebär en miljöfara, men danskarna har gått vidare ändå.

Under sommaren görs ett planerat stopp av dumpningen. Nu är det viktigt att den svenska regeringen säkrar att Danmark inte återupptar dumpningen. Därför kallade utskottet under beredningen ansvarig minister och ansvariga myndigheter till sig. Det är viktigt att regeringen nu agerar kraftfullt, för omvårdnad om våra vatten handlar inte bara om hur vi utformar svenska lagar och regler utan också om att se till att våra grannländer tar den miljöhänsyn som krävs.

Men, herr talman, också vi i Sverige måste fortsätta säkerställa att vi tar hand om våra vatten och gör verkningsfulla insatser där så krävs.

Moderaterna har under lång tid och i flera av sina budgetmotioner prioriterat arbetet med avancerad reningsteknik i våra reningsverk och med att hantera förorenade områden. Vi har också gått i bräschen för en mer hållbar fiskeripolitik, för att nämna bara några exempel. Men det finns mer att göra.

Miljömålsberedningen, vars viktiga arbete alla partier deltog i häromåret, kom fram till ett antal viktiga förslag som behöver genomföras. Ett av dem tar vi fasta på i en våra reservationer. Det handlar om att vi om vi ska nå våra miljömål för hav och vatten måste minska övergödningen.

Vi måste se till att vi får ett mål om ökad återföring av fosfor och kväve till livsmedelsproduktionen, precis som Miljömålsberedningen föreslog. I dagsläget finns det en stor del näringsämnen såsom kväve och fosfor i avloppen i våra tätorter som potentiellt skulle kunna återföras. Att det inte görs är varken hållbart eller cirkulärt.

Vi uppmanar regeringen att snarast införa ett långsiktigt mål för återföring av fosfor och kväve och cirkulation av andra näringsämnen från reningsverken till livsmedelsproduktionen.

Vi vill också att regeringen ska se över arbetet mot övergödning genom projektet LEVA, Lokalt engagemang för vatten, och hur det kan förstärkas och utvecklas. Vi vet att det har varit en framgångsrik åtgärdsform som också bedöms ha potential att minska jordbrukets roll i övergödningen.

Herr talman! Jag är glad att en utskottsmajoritet föreslår ett tydligt tillkännagivande till regeringen i det här betänkandet.

Som vi hörde tidigare är det så att Sveriges lagstiftning på vattenområdet i hög grad styrs från EU. Därför är det otroligt viktigt att Sverige är en aktiv part i de sammanhangen. Vi vet att EU:s ramdirektiv för vatten – med utgångspunkten att vattenkvaliteten inte får försämrats – och avloppsdirektivet är två regelverk som har avgörande betydelse för kvaliteten på våra vatten.

Samtidigt har som bekant den så kallade Weserdomen fått stor påverkan på hur vi tillämpar det så kallade icke-försämringskravet på ett sätt som ärligt talat lägger hinder i vägen för utvecklingen av ny miljövänlig teknik – teknik som på sikt kan ersätta dagens teknik och minska utsläppen. Det är också något som Miljömålsberedningen varnat för.

Tvärtemot det som borde vara syftet innebär domen att verksamheter som redan har höga miljöambitioner och använder bästa miljöteknik drabbas negativt om de behöver bygga ut sin verksamhet. Det är förstås helt orimligt i ett växande Sverige där vi behöver bygga ut reningstekniken och utveckla ny teknik.

Tyvännär anser EU-kommissionen att vattendirektivet är ändamålsenligt. Utskottsmajoriteten anser tvärtom att det behövs en översyn och att den aviserade översynen av avloppsdirektivet måste ta hänsyn till de problem som uppkommit på grund av dagens tillämpning av vattendirektivet.

Det blir lätt tekniskt, men vad utskottet säger till regeringen är: Var aktiv i de här förhandlingarna! Se till att kraven i ramdirektivet för vatten och avloppsdirektivet är tydliga och samstämmiga och att de utformas på ett sätt som inte motverkar kapacitetsutbyggnad och ny miljövänlig teknik!

Jag noterar att vissa partier har en stark tilltro till att regeringen redan gör detta. Jag tycker mig tyvärr ha noterat en ganska passiv inställning från regeringens sida när det gäller EU-förhandlingar.

Det kan vi också se i ljuset av den säkerhetspolitiska kris vi befinner oss i. En riksdagsmajoritet har ofta tryckt på för olika förändringar men fått höra att regeringen snarare avvaktar andra länders initiativ. Vi tycker att det är viktigt att regeringen agerar väldigt tydligt i den här för Sverige viktiga frågan.

Herr talman! Det finns många frågor som rör vatten som är viktiga att diskutera i dag.

Våra vatten- och avloppssystem bör vi säga någonting om. Dels behöver vi naturligtvis säkra tillgången till dricksvatten från grunden. Dels behöver vi underhålla och bygga ut infrastrukturen så att den är dimensionerad för dagens situation. Vi vet också att våra långa ledningsnät läcker en hel del vatten därför att man inte har underhållit dem tillräckligt under de gångna åren. Läckaget låg 2019 på nivåer mellan 16 och 25 procent.

Framöver väntas extremt stora investeringsbehov, som vi inte pratar lika mycket om. Vi pratar kanske ibland mer om vägar, järnvägar och andra delar av vår infrastruktur. Men våra va-system bedöms ha investeringsbehov på upp till 23 miljarder kronor per år fram till 2040. Det är enorma belopp. Här måste snarast utredas vad som krävs för att vi ska kunna få till ett va-system som håller måttet även i framtiden.

Jag vill också säga något om våra avlopp. Moderaterna har som sagt i flera budgetmotioner satsat stort på avancerad reningsteknik. Det är väldigt viktigt att vi inte bara säkerställer att vi har teknik för att rena vattnet från de ämnen vi har möjlighet att rena det från i dag utan också satsar på reningsteknik för att få bort läkemedelsrester och mikroplaster och ta hänsyn till cocktaileffekter, det vill säga vad olika ämnen potentiellt kan ge upphov till när de blandas med varandra. Här är det otroligt viktigt att vi inte nöjer oss med dagens teknik utan fortsätter satsa på den avancerade reningstekniken.

Mycket handlar dock också om de enskilda avloppen. Detta är en fråga som just nu delvis behandlas inom ramen för en annan proposition, men

det är ändå viktigt att säga att vi ska ställa väldigt höga krav på reningen när det gäller våra enskilda avlopp och även de 800 000 fastigheter som inte är anslutna till kommunalt va. Men vi måste också när vi ställer krav på enskilda fastighetsägare att åtgärda sina enskilda avlopp se vilken nytta vi får för miljön genom dessa kostsamma investeringar, i relation till just vad åtgärderna kostar. Vi måste också ta hänsyn till den så kallade markretentionen, det vill säga vad den naturliga reningen kan bidra med när det gäller vattnet från de enskilda avloppen.

När det gäller den proposition om hållbara vattentjänster som regeringen har lagt på riksdagens bord har Moderaterna en del kritik. Vi vill att fastighetsägare ska få möjlighet att överklaga kommunens beslut om vatten och avlopp och att ett rimlighetsrekvisit införs, som innebär att fastighetsägare vars va-system är bättre eller likvärdigt med det som kommunen erbjuder inte ska kunna tvångsanslutas till kommunalt avlopp. Vi vill också att kostnader för att åtgärda enskilda avlopp ska vara skäliga och stå i rimlig proportion till den miljövinst som uppstår. Dessutom vill vi att Havs- och vattenmyndigheten snarast ska utfärda ett moratorium för tvångsanslutning av fastigheter med enskilda avlopp som motsvarar rådande miljö- och hälsokrav.

Slutligen, herr talman – en fråga som är intimt kopplad till frågan om vattenvård är fisket. Där har riksdagen varit väldigt aktiv. Vi har riktat ett antal tillkännagivanden till regeringen, till exempel om att flytta ut trålgänsen längs med Östersjöns kust och att verka för reviderade förvaltningsplaner för Östersjön som bättre tar hänsyn till ekosystemen i Östersjön. Det här är också helt avgörande frågor för ett välmående Östersjön, där vi kan fiska torsk och sill också i framtiden. Men tyvärr har jag inte sett så mycket handling från regeringens sida sedan riksdagen riktade dessa uppmaningar till regeringen. Jag förväntar mig att man snarast agerar så att vi också får ordning på fisket i det Östersjön som vi alla värnar så mycket.

Anf. 101 MARKUS SELIN (S) replik:

Herr talman! Jag försöker förstå Moderaternas förhållningssätt till både EU och resurstilldelning. Jag noterar att Moderaternas intresse och förståelse för detta med vatten har ökat kraftigt bara under denna mandatperiod. Det välkomnas, och jag hoppas innerligt att detta engagemang består. Ju fler som stöttar oss socialdemokrater när vi jobbar för friska vatten och hav och för att lösa klimatkrisen, desto snabbare kommer vi att bli fossilfria. Ingenjörlandet Sverige har både tekniken, kunnandet och viljan. Genom att samla Sverige kan vi bli det första fossilfria landet.

Jag funderar nu på de stora penseldragen: Moderaternas resurstilldelning genom åren. Moderaterna har genom att alliera sig med Sverigedemokraterna påverkat utfallet av flera nationella budgetar. I Moderaternas egna papper och förslag florerar visserligen satsningar på miljö och vattenvård, men när chansen kommer skarpt har Moderaterna ändå alltid valt att satsa på ytterligare skattesänkningar för dem som redan har framför satsningar på bättre miljö och vatten. Där och då, när vi i Sverige själva kan bidra, smäller alltså Moderaterna till med en servettskiss, som kan ge konsekvenser som bottendöd och ökad övergödning.

Så, herr talman, hur har det blivit så att Moderaterna alltid prioriterar en skattesänkning framför resurstilldelning till vatten och vattenvård?

Anf. 102 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Tack, Markus Selin, för frågan! Jag vet inte om det är gamla talepunkter från någon tidigare debatt som råkat hänga med, för jag hänger faktiskt inte med i vad Markus Selin syftar på.

Jag är väldigt stolt över att det i Moderaternas budgetar genom åren har satsats stort på miljö och klimat, inklusive havsvård. Jag är väldigt stolt över att den budget från M, KD och SD som gick igenom riksdagens kammare i höstas var historiskt stor på miljö- och klimatområdet. Vi har till exempel sett till att vi har dubblerat pengarna till publika laddstolpar – det går att läsa i budgettabellen – och att vi har fått en historiskt stor satsning på infångning och lagring av koldioxid, för att nämna några exempel.

Vi har också säkerställt att staten inte har tvångsinlöst stora arealer skog från våra 300 000 svenska skogsägare, vilket definitivt skulle ha varit ett problem för klimatet eftersom det är just den svenska skogen vi behöver bruka för att tränga ut fossila produkter runt om i världen med hjälp av våra biobaserade produkter.

När det gäller våra miljö- och klimatbudgetar är jag alltså stolt över både deras storlek och deras innehåll. Jag är också väldigt stolt över de satsningar som Moderaterna genom åren har gjort på till exempel avancerad reningsteknik i våra reningsverk och på att sanera förorenade områden i våra hav och vatten och så vidare. Jag känner alltså bara stolthet över de budgetar vi har lagt fram.

Anf. 103 MARKUS SELIN (S) replik:

Herr talman! Nu tänkte jag lyfta blicken och titta på detta med EU. Moderaterna talar om vikten av att stärka EU-samarbetet och EU:s miljö- och klimatarbete. Moderaterna uttrycker ofta i ord att Sverige kan och ska visa vägen. Men när Moderaterna väl konkret har chansen, i handling, här i riksdagsarbetet har de inte så bråttom. Moderaterna har blivit synonymt med fluffiga begrepp som överimplementering. Vi kan inte precis anklaga Moderaterna för att vilja gå före eller vilja dela EU:s olika processer i miljöarbetet.

När det där och då krävs skarpa ansträngningar av länder runt Östersjön och i EU ska Sverige alltså plötsligt avvakta och inte alls visa vägen, enligt Moderaterna. Moderaterna ställde sig exempelvis så sent som i höstas kritiska även till EU:s ramvattendirektiv och spelar därmed tärning med både vår vattenmiljö och vandringsfiskar som lax och ål.

Vad är egentligen Moderaternas syn på Sverige i EU-samarbetet? Ska vi gå före, ska vi gå efter eller ska vi inte gå alls?

Och, herr talman, kopplat till detta: Dagens tillkännagivande är, anser vi socialdemokrater, helt onödigt. Moderaterna vill skicka det till regeringen. EU-kommissionen har alltså aviserat sin avsikt att lägga fram ett förslag till revidering. Vår svenska regering har ställt sig bakom detta initiativ, och processen har alltså inte börjat. Så vad är syftet med att förklara något för regeringen som regeringen redan vet och redan vill verka för?

Anf. 104 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Tack, Markus Selin, för frågorna! När det gäller EU-processerna har jag inte, som jag sa i mitt anförande, den största tilltron till att regeringen är speciellt offensiv i EU-förhandlingarna. Regeringen får gärna motbevisa oss.

Men jag kan bara konstatera hur det har varit i den dialog vi har haft kring till exempel krisåtgärder, kopplat till den säkerhetspolitiska krisen. När Moderaterna har lagt fram förslag får vi gång på gång höra: Nej, men det går inte att göra, för det är inget medlemsland som har föreslagit att man ska sänka skatten på energi, till exempel. Eller så får vi höra: Nej, men vi tror inte på att söka undantag från miniminivåerna för energi-beskattnig, för det är inget annat land som har föreslagit det.

I fråga efter fråga intar regeringen en passiv roll, och det är tyvärr också de signaler som vi har fått från till exempel berörda branscher under de gångna åren: att Sverige inte är på tårna. Jag tycker alltså att det finns all anledning för riksdagen att vara engagerad och påpeka för regeringen vad som behöver göras.

När det gäller den lite fluffiga kritiken kring EU-lagstiftning i största allmänhet kan jag bara konstatera att vi är de varmaste EU-anhängarna. Vi var också drivande för ett svenskt EU-medlemskap. Men det är inte samma sak som att man ska säga ja till precis vad som helst som läggs på Sveriges och riksdagens eller EU:s bord. Vi måste se till att vi har en lagstiftning som är rimlig i alla olika delar.

Vi vill till exempel skärpa EU:s utsläppshandelssystem. Det betyder inte att man inte kan ha synpunkter på detaljerna i hur det ska utformas. Vi tycker att det finns delar som kan vara rimliga och kloka när det handlar om hur vi ska reglera frågan om biologisk mångfald, till exempel, på europeisk nivå. Det är inte samma sak som att vi ska acceptera att EU slår undan benen för svenska skogsägare för att man har en missuppfattning om huruvida svenskt skogsbruk är hållbart.

Är man en EU-vän och en miljövän tror jag att man är aktiv i att både se de bra och de dåliga förslagen och försöka få fram en bra miljölagstiftning. Där tror jag absolut att det är utmärkt om 27 medlemsländer kan göra någonting gemensamt – hellre än att Sverige bara hittar på egna saker. Det kommer vi att gå i bräsch för.

Anf. 105 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag vattenfrågor. Det är ett ständigt aktuellt ämne, egentligen av en enda anledning. Vatten är grundläggande för liv och måste därmed betecknas som kanske världens viktigaste naturresurs.

Med tanke på mängden vatten i vårt land och i världen i stort är det också en av de absolut känsligaste naturresurserna. God hälsa, tillväxt och jobb kräver vatten, men det påverkar också kvaliteten på våra vatten.

Vatten är också ett av många områden som påverkas negativt av de utbuds- och leveransproblem som präglat många marknader på grund av Rysslands krig i Ukraina, covidpandemin och stormarna i Texas. Det handlar om såväl teknisk utrustning som kemikalier, där branschen i dag ser stora utmaningar även om det för närvarande inte är någon kris. Men detta visar på känsligheten, att den även gäller våra vatten.

Herr talman! I världen har utvecklingen varit god på vattenförsörjningsområdet. De senaste 30 åren har dricksvattentillgångarna ökat med 20 procent, men man kan inte vara nöjd när det samtidigt är omkring 2 miljarder människor som saknar tillgång till rent dricksvatten.

I Sverige har vi god vattentillgång. Våra många sötvattenkällor ger oss fantastiskt bra förutsättningar. Samtidigt har vi en dålig överblick över

grundvattentäkterna, och investeringarna i va-nätet har varit alltför små över tid.

Vi behöver förbättra vattenreningen, och vi behöver använda oss av ny teknik för att kunna rensa bort ännu fler partiklar, såsom exempelvis läkemedelsrester. Här handlar det dock inte enbart om problem med investeringar. Det handlar även om att EU sätter käppar i hjulet. I takt med tekniska framsteg, större befolkningar och ökade krav på rening krävs det framöver förnyelse av de svenska reningsverken. Vi behöver få möjlighet att avskilja såväl fler näringsämnen som läkemedelsrester. Och reningsverken måste kunna höja sin kapacitet.

EU:s vattendirektiv är i dag ett hinder i detta arbete, och det har kommit domslut som inneburit att reningsverk inte kan byggas i den omfattning som krävs för att möjliggöra maximal rening. Direktivet hindrar på det sättet i dag delvis investeringar i ny avancerad teknik som kan möjliggöra rening av just läkemedelsrester samtidigt som regelverket gynnar mindre effektiva anläggningar.

Det är viktigt att regeringen agerar inom ramen för EU-samarbetet för att förändra vattendirektivet så att miljöskyddande verksamheter, såsom avloppsreningsverk och andra miljöåtgärder i samhället, alltid ska kunna tillåtas. Därför är det glädjande att vi nästa vecka förhoppningsvis får ett beslut om ett tillkännagivande.

Samtidigt, herr talman, behöver vi i Sverige rent generellt bli duktigare på implementeringen. Det är ingen tillfällighet att det är Sverige som väldigt ofta har störst problem med konsekvenser av implementeringen av EU-direktiven. Det är inga tillfälligheter, utan det är ett systemfel som man måste ta itu med. Problem kommer förmodligen att kvarstå även om man lyckas möjliggöra justeringar av vattendirektivet.

Herr talman! Problem med föroreningar kan inte enbart lösas genom bättre rening. Tillförseln måste begränsas, och producenternas ansvar måste öka. Sverige bör fortsätta arbeta för en utvecklad kemikalielagstiftning inom EU, där en del av arbetet bör handla om att harmonisera EU:s kemikalielagstiftning med EU:s vatten- och havsmiljölagstiftning.

Kunskapsunderlaget vad gäller de kemikalier som flödar från våra samhällen är i dag bristfälligt. Detta försvårar arbetet med träffsäkra åtgärder. Det vore önskvärt om Helcom kunde inleda arbetet med screeningkampanjer när det gäller avloppsvatten för att öka kunskapen om mindre kända kemiska föroreningar i våra vatten.

Jag avslutar genom att yrka bifall till reservation 15.

Anf. 106 MAGNUS EK (C):

Herr talman! Jag kan börja med att redan nu yrka bifall till vår reservation 19 under punkt 18.

Herr talman! Vattenfrågorna behöver verkligen lyftas upp ur alla perspektiv. Det kan handla om vattenmiljöfrågor, biologisk mångfald i marina miljöer eller tillgången till rent och säkert vatten.

Detta är tyvärr något som vi har tagit för givet alldeles för ofta och alldeles för länge i vårt på många sätt vattenrika – ibland har jag sagt vattensjuka – land.

Svenskt Vatten bedömer att ungefär 20 miljarder skulle behöva investeras i det svenska va-nätet och reningsverken årligen. Vi projekterar för 15 miljarder, alltså bara tre fjärdedelar. Och i slutändan bygger vi för unge-

fär 11. Detta är ovanpå en investeringsskuld från 1900-talet, som kommer att ta många år att ta igen. Gamla läckande rör får ligga kvar i backen. En stor del av det vatten som produceras kommer aldrig fram till den som det var tänkt skulle dricka av det eller duscha i det. Vi har faktiskt inte ens koll på hur mycket avloppsvatten som bräddas när det regnar för mycket eller när vi av andra anledningar inte klarar av att hantera mängden i reningsverken.

Vi har av goda skäl varit kritiska till våra grannar på andra sidan Öresund i dessa frågor. Men en pinsamhet i det fallet är som sagt att vi själva inte riktigt vet hur mycket avloppsvatten vi helt enkelt tömmer i naturen.

Herr talman! Jag tar upp detta för att sätta ljuset på att vi i alldeles för hög grad har tagit rent och säkert vatten för givet, och vi har behandlat vattenmiljön alldeles för lättsinnigt.

Detta är något som den svenska politiken kan åtgärda och måste åtgärda. Alla svaren behöver inte komma från den här kammaren. Det är inte mina kollegor från de andra sju riksdagspartierna som behöver hitta varenda krona till detta i en statsbudget. Det handlar helt enkelt om att backa tillbaka lite ibland och låta kommunerna och va-huvudmännen samverka mer för att lösa utmaningarna och hitta kompetent personal. Det handlar om att låta dem ta in investeringar från de aktörer som vill investera långsiktigt i hållbar svensk va-infrastruktur, där regelverket just nu sätter alldeles för många hinder i vägen. Framför allt handlar det om att se till att man får lägga pengar på hög och spara ihop till reinvesteringar på ett annat sätt än i dag.

Där har vi en lyx, herr talman, i att vi för en gångs skull har ett stort samhällsproblem som vi skulle kunna lösa ganska lätt. Det är något som jag tycker att fler riksdagsledamöter borde ha med sig när vi kämpar med de utmaningar i vårt samhälle som är riktigt svåra att komma åt. Detta kan vi ta tag i och lösa under överskådlig tid, om vi bara får upp frågorna på dagordningen.

Nu handlar det här betänkandet om mycket mer än va-frågorna, men jag ville inleda med detta. Det finns också saker som kommer att vara betydligt mer utmanande, till exempel att täppa igen alla utsläppskällor som förorenar vatten- och havsmiljöer. Det kan handla om att få bort de stora punktkällorna för övergödning och om att få bort den bakgrundsövergödning som kommer från landskapet och det som jordbruket bidrar med. Det är ett arbete som redan pågår och som i många delar har kommit långt men som i andra delar kommer att bli betydligt mer utmanande.

Det handlar om att få in avancerad reningsteknik på våra reningsverk och om att både se till att finansieringen finns och faktiskt testa nya tekniker, något som i dagsläget är svårt eftersom regelverket och tillsynen är alldeles för stelbenta.

Det handlar också om att vi måste se till att inte bara vi utan också EU har ett regelverk som fungerar i praktiken. Detta har redan tagits upp i debatten, så jag behöver inte ta alla argument en gång till. Men, herr talman, vi har redan en majoritet i riksdagen som har sagt att ramdirektivet för vatten, i just de delar som gäller nya reningsverk och nya hållbara industriinvesteringar med bästa möjliga teknik, inte är så bra som det skulle behöva vara. Det handlar inte om att någon vill riva upp hela ramdirektivet eller om att vi vill ta bort det, men det måste vara ändamålsenligt för det sam-

hülle som utvecklas, växer fram och ska bli mer hållbart. Men en regering med självförtroende borde kunna säga: Absolut, vi är med på banan.

Vi vet att avloppsdirektivet kommer, precis som Socialdemokraterna sagt här. Vi hade kunnat ha en betydligt bredare enighet här. Det enda man behöver göra är att leverera precis det som man säger sig vilja, så har vi en enighet. Jag har lite svårt att förstå varför vi ska tråta om detta i talarstolen när jag, åtminstone efter att ha lyssnat till Markus Selin, tror att vi är ganska överens om vad som behöver hända.

Herr talman! Jag har i mina elakare eller kanske mer raljanta stunder beskrivit det här landet, som jag älskar, som lite av ett stort kärr. Ibland känns det som att vi bor i en enda stor myrmark där vi har ägnat tusentals år åt att dika ur, leda bort vatten och lägga ut dräneringsrör och där vi helt plötsligt står i ett läge där vi inser att vi nog har dikat ur för mycket.

Det är en enorm utmaning i hela samhällsplaneringen att se till att vi har stående vatten i landskapet på rätt ställen, att vattnet faktiskt stannar upp på sin väg mot kusten, att vi har våtmarker som myllrar av liv, att vi har vattenmängder som finns att ta till när det är för torrt och att vi har lager som kan fyllas upp när det regnar för mycket.

Också politiken måste ta tag i detta, oavsett om det gäller planeringsfrågorna eller politiken för att få till fler vattenmagasin och fler våtmarker. Ett fungerande strandskydd är en del, men vi måste också fortsätta att permanenta projekt som exempelvis LEVA och LEVA-samordnarna, som är länken mellan de pengar som vi är överens om att lägga in från politikens håll och dem som ska göra åtgärderna och som vill kunna göra det på bästa sätt på ställen som lämpar sig för detta.

Det här är ett framgångsrikt arbete som tyvärr är hotat nu och där det inte borde finnas en politisk konflikt. Det är klart att vi ska fortsätta med projekt som gör nytta för miljön, för samhällssäkerheten och för dem som får en våtmark där den ska vara.

Jag skulle kunna tala ganska länge om den biologiska mångfalden i våra vatten- och havsmiljöer, men stora delar av detta handlar om att lösa det som vi redan är inne på. Det handlar om att täppa till punktkällorna för utsläpp, både i Sverige och runt Östersjön. Detta är tyvärr ett arbete som kommer att bli svårare eftersom Ryssland har skjutit ut sig från alla fungerande diplomatiska sammanhang och tyvärr också från det gemensamma havsmiljöarbetet, där vi vill hjälpa även ryska städer och samhällen att bli mer hållbara och sluta att fördärva miljön. Det blir helt omöjligt att fortsätta med den typen av vällovliga projekt när Putinregimen för ett olagligt och oförsvarbart anfallskrig i Ukraina. Det här skadar inte bara människor utan också miljön. Detta är sorgligt och innebär också att vi kommer att behöva göra betydligt fler insatser fortare i andra länder och även här i Sverige.

Till sist, herr talman, skulle jag vilja komma tillbaka till en sak som sas tidigare i debatten, nämligen de korta orden: Miljömålsberedningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet. Det börjar bli en ganska lång beredningstid. Vi lade två år på att ta fram förslagen i det delbetänkande som rörde havsmiljö, och i ett och ett halvt år nu har man berett detta i Regeringskansliet.

Det går inte att försvara att det ska dröja så länge med förslag där vi har en bred politisk enighet om det allra mesta. Och detta är inte ett gott betyg vare sig till den nuvarande socialdemokratiska regeringen eller till

deras tidigare koalitionspartner Miljöpartiet, som har suttit på ansvarigt departement. Här hoppas jag verkligen att vi skärper till oss i framtiden och inte låter förslag som borde bli verklighet bli liggande i en byrålåda.

Anf. 107 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr talman! *Vattenvård* heter dagens betänkande, och den vården är verkligen ömsesidig. Vi måste vårda vårt vatten eftersom vattnet vårdat oss och övriga varelser i vår skapelse. Precis som vi hört tidigare här är vattenfrågorna liksom klimatfrågorna till stor del gränsöverskridande.

I inledningen till Miljömålsberedningens betänkande *Havet och människan* från 2020, som vi har hört om tidigare här, står det: "Havsfrågorna är internationella till sin karaktär. Samarbetet mellan Östersjöländerna är avgörande för att nå miljökvalitetsmålen i Östersjön. Detsamma gäller för Västerhavet, som påverkas av havsmiljöns status i Nordsjön och hela norra Atlanten."

Alltså är internationellt samarbete helt avgörande för att vi ska nå framgång på riktigt i många av dessa frågor. Precis som inom klimatpolitiken är det också viktigt att ligga i framkant vad gäller forskning och kunskap om nya tekniker. Självfallet ska vi göra vårt bästa för att vårda vattnet, men även här är det på systemnivå som vi verkligen kan göra den stora skillnaden.

Ofta får jordbruket ta de stora smällarna för övergödning och dålig vattenkvalitet. Det är självfallet så att jordbruket påverkar, men samtidigt är vi lika beroende av de varor jordbruket ger som av vatten. Därför måste vi agera klokt. Vi kan inte sätta käppar i hjulet för det svenska jordbruket så att vi blir mer beroende av import därför att vi ställer för höga inhemska krav.

En förutsättning för att vi ska kunna bevara den svenska livsmedelsproduktionen är att vi bevarar jordbruksareal. Jordbruket är inte vilken näring som helst. Jorden ligger där den ligger och måste brukas av bönder här i landet, oavsett om den ligger vid vatten eller inte. När den inte längre brukas förloras, utöver livsmedelsproduktionen, även de ekosystemtjänster för biologisk mångfald som jordbruket utför.

Vi behöver bevara den kompetens som finns inom jordbruksbranschen och även en forskning som svarar mot morgondagens behov. För detta krävs en livskraftig svensk jordbrukssektor. Vi behöver också en inhemsk produktion av jordbrukets insatsvaror såsom bränsle, gödningsmedel och reservdelar. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara utifrån självförsörjningssynpunkt utan också utifrån miljösynpunkt.

Problemet med övergödning i Östersjön är inte begränsat till Sveriges utsläpp. Som jag sa i min inledning är många av vattenfrågorna i allra högsta grad internationella. Samtliga Östersjöländer måste ta ett större ansvar för att få ned de övergödande utsläppen.

Havs- och vattenmyndigheten presenterade 2020 en utredning om förutsättningarna för införande av ett system med överlåtbara utsläppsrätter för kväve och fosfor i Östersjön. Utredningens genomförande försvårades av pandemin, men man fann också stora svårigheter att sjösätta ett sådant förslag före 2027, då god status enligt miljömålet Ingen övergödning redan ska vara uppnådd.

EU:s vattendirektiv förväntas också ha stor påverkan på förutsättningarna för utformningen av ett handelssystem. Vidare identifierade myndig-

heten ett antal nyckelfrågor för vidare utredning som förutsättning för att utforma ett handelssystem. Kristdemokraterna anser att utredningsarbetet bör fortsätta, och vi vill att ett system för handel med utsläppsrätter ska utvecklas som innebär att länderna runt Östersjön måste betala för att få släppa ut övergödande ämnen, i synnerhet kväve och fosfor.

Jag vill med detta yrka bifall till reservation nummer 17.

Regeringen bör se över hur åtgärdsarbetet mot övergödning genom LEVA-projektet kan förstärkas och utvecklas. LEVA har visat sig vara en väldigt framgångsrik åtgärdsform som bedöms ha potential att verkligen åtgärda jordbrukets roll i övergödningens problematiken. Flera statliga utredningar har pekat på LEVA som en mycket välfungerande arbetsmodell. Det noteras att programmet har levererat resultat som inga andra åtgärder mot övergödning har gjort tidigare. Att öka antalet lokala åtgärdssamordnare runt om i landet samt skapa en central nationell stödfunktion kan vara en avgörande och viktig satsning för framtiden.

Herr talman! Ju fler problem vi kan lösa vid källan, desto bättre. Ett sådant problem som borde kunna lösas relativt enkelt gäller mikroplast från textila syntetfibrer som avges vid tvätt. Detta har identifierats som den största utsläppskällan uppströms till kommunala reningsverk i Sverige. Vid tvätt av textil avges mikroplast främst genom slitage, men även genom nedbrytning. EU:s ekodesigndirektiv ställer krav på bland annat teknisk livslängd, återvinning, reparerbarhet, vattenanvändning, utsläpp till miljön samt information om farliga ämnen. Direktivet reglerar bland annat standarden för tvättmaskiner.

Vi anser att regeringen ska verka för att EU:s ekodesigndirektiv ses över i syfte att bland annat införa gemensamma kriterier för att minska utsläppen av mikroplaster från både textiltvätt i hushåll och storskaliga tvätterier. Vid en översyn av direktivet bör även de mest energi- och resurskrävande produkterna fasas ut.

Vattenreningstekniken på svenska reningsverk behöver både moderniseras och i många fall byggas ut. Ett problem är att länsstyrelsernas tillsynsuppdrag i dag leder till att endast beprövad reningsteknik beviljas tillstånd. Detta stänger ute potentiellt lovande framtidsinnovationer och försvårar även för de ofta mindre entreprenörer och teknikutvecklare som tar fram nya lösningar. Därför bör länsstyrelsernas tillsynsuppdrag ändras i en riktning så att även ny och innovativ teknik ges bättre möjligheter att utvecklas.

I diskussionerna om den småskaliga vattenkraften säger vi ofta att det pågår en häxjakt på den. Tyvärr ser vi i vissa delar liknande tendenser när det gäller enskilda avlopp. Senast i måndags var jag på besök i en stad vid Mälaren, och jag fick återigen höra hur man vill tvångsansluta boende som i dag har enskilda avlopp. Självfallet är det den enskilde fastighetsägaren som får stå för anslutningskostnaderna till priser som gör att främst äldre måste flytta från sina hem. De har inte råd att betala avgiften, och de får inte heller lån.

Forskning visar också att det inte är de enskilda avloppen som är de stora bovarna i sammanhanget, men det är enkelt för huvudmannen att agera på dem för att visa handlingskraft. I dag är det verksamhetsutövaren som är skyldig att visa att miljöskyddskraven uppfylls. Det vore rimligt att det, när det gäller ett privat hushåll, är det offentliga som har bevisbördan för att hushållet orsakar en negativ miljöpåverkan, exempelvis genom ut-

släpp av fosfor. I det dagliga livet tänker sig nog inte medborgaren att den privata bostaden utgör en ”verksamhet”.

Kristdemokraterna anser därför att det ska införas ett skaderekvisit i va- och miljölagstiftningen, vilket innebär att kommuner och statliga myndigheter måste kunna påvisa att det sker en otillåten miljöpåverkan innan man kräver att den enskilda fastighetsägaren ska genomföra en dyr investering. Dyra krav ställs i dag på enskilda avloppsägare trots att det finns betydligt mer kostnadseffektiva åtgärder som kan göras. Men det är för staten ”gratis” att höja kraven på enskilda eftersom det är den enskilda som får stå för kostnaden.

Många ej godkända enskilda avlopp ägs av äldre personer eller andra med små ekonomiska resurser. Investeringen för att installera ett godkänt avlopp kan vara orimligt betungande eller omöjlig att genomföra för dessa fastighetsägare. Vi föreslår därför, herr talman, att statliga lånegarantier till dessa fastighetsägare ska subventioneras. Det är den enskildes avgift för lånegarantin som ska sättas ned.

Anf. 108 MARIA GARDFJELL (MP):

Herr talman! Jag passar på att yrka bifall till reservation 11.

Om jag säger att vatten är vårt viktigaste livsmedel vet jag att ni alla håller med. Men alltför få partier har en politik för rent vatten. Det behövs ett starkare miljöskydd för vattnet och hårdare tag mot föroreningar, bekämpningsmedel och evighetskemikalier.

Herr talman! I miljöpolitikens barndom benämnde man ofta miljöpolitiken som miljö- och hälsoskyddspolitik. Nu säger vi rätt och slätt miljöpolitik. Men ju längre jag har varit miljöpolitiker, desto mer förstår jag att det jag kämpar för inte enbart handlar om djur och natur, klimat, biologisk mångfald, rent vatten och ren luft. Det handlar i allra högsta grad om människors hälsa, om vårt välbefinnande, om folkhälsan och mänsklighetens överlevnad. När det gäller vattnet är det så uppenbart.

Som politiker har man en röst. Det är en röst som måste användas. Det behövs fler röster för miljö och hälsa. Annars är miljöpolitikens framtid hotad.

En nyhet från danska Korsør nådde Sverige när den förmedlades av Daniel Värjö på *Vetenskapsradion* i går. Vi har haft fokus på PFAS-kemikalierna i dricksvatten i Sverige. Man har drabbats hårt i Kallinge. Vattentäkten i Uppsalaåsen är drabbad, och i domstol har Försvarsmakten friats från ansvar.

I nyheter från Danmark kommer beskedet att PFAS från brandövningsplatser har sipprat ut i ett naturområde. Kossor har betat i områdena, och korna har druckit vatten och ätit gräs som har varit förorenat. Köttet har sålts till en grupp familjer som har ätit av köttet. Deras barn har blivit allvarligt sjuka. Köttet innehöll halter som var mer än tusen gånger så höga som gränsvärdena.

PFAS ger effekter på bland annat immunsystemet och reproduktionssystemet. Det kan ge cancer med mera. Hur många motsvarande områden finns i Sverige? Hur många lantbrukare och konsumenter kan vara drabbade här?

I dag tog Miljöpartiet initiativ till att kalla miljöministern till miljö- och jordbruksutskottet för att ge oss i riksdagen bättre information. Det går inte

att vänta och se om det händer något av sig självt. Regeringen måste ta krafttag så att fler barn inte drabbas av dessa evighetskemikalier.

Herr talman! När jag var kommunalråd i Uppsala drabbades Uppsala av PFAS-skandalen. Det var tack vare miljöövervakningen som forskare hittade förhöjda halter av PFAS i bröstmjölk hos nya mammor på Akademiska sjukhuset.

Jag skulle vilja rikta ett tack till alla miljöövervakare och miljötjänstemän runt om i hela Sverige. Ni gör ett oerhört viktigt arbete. Dagens övervaknings- och kontrollprogram behöver utvecklas så att de bättre kan fånga upp potentiellt skadliga föroreningar och spegla vattenreningens effektivitet.

Exempelvis har EU-kommissionen och Miljöövervakningsutredningen föreslagit att miljöövervakningen ska förstärkas. Miljöövervakningen i fråga om vattenförvaltning behöver förstärkas, och det behövs ytterligare strategisk samordning och bättre integrering för en hållbar vattenanvändning och en god vattenstatus.

PFAS effekter på immunsystemet och reproduktionssystemet är för allvarliga för att man inte ska använda sin politiska röst. Jag vill passa på här i dag att framföra att gränsvärdet för PFAS i vatten och mat bör skärpas. Vatten ska vara rent och friskt.

Vem är ansvarig för vattnet? Frågan om en hållbar vattenförsörjning kräver ett större grepp, och det behövs en nationell kraftsamling och en långsiktig strategi. Statens ansvar, och ansvaret i staten, behöver göras tydligare. I dag är det fyra ministrar som är vattenministrar, men vem är då ansvarig för vattnet?

Jag skulle också kunna stå här och berätta vad Miljöpartiet gjorde i regeringen för vattenfrågorna, men jag tyckte att Markus Selin gjorde det på ett bra sätt. Det är tack vare Miljöpartiet som väldigt mycket har hänt på vattenområdet den senaste tiden. Om Miljöpartiet hade suttit i regeringen i dag kan jag lova Magnus Ek att *Havet och människan*, Miljömålsberedningens betänkande, hade funnits på bordet här i kammaren i dag.

Vattendirektivets mål är sammanlänkade med arbetet för våra fyra miljömål för vatten: bara naturlig försurning, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag och grundvatten av god kvalitet.

Vi måste stå upp för ramdirektivet för vatten. Vi måste planera våra städer för att de ska klara en lokal vattenförsörjning. Jag håller helt med om att ekodesigndirektivet för vatten är väldigt viktigt. Hårdare krav i ekodesigndirektivet kan minska vattenförbrukningen med 50 procent. Detta tillsammans med ett uppströmsarbete och ett skarpare miljöarbete gör att vi klarar situationen i reningsverken i de växande städerna.

Jag kan också upplysa om att KD så sent som för några timmar sedan röstade emot Miljöpartiets krav att skärpa just ekodesigndirektivet – vad de än säger i kammaren här i dag.

Herr talman! Cocktaileffekten är någonting som vi behöver prata om. Det är inte vilken cocktail som helst, utan det är en cocktail av kemikalier. Under senare år har det utvecklats en strategi för att med så kallade effektbaserade analysmetoder undersöka om vatten innehåller farliga ämnen. Det här är ett resultat av banbrytande svensk forskning som i stället för att mäta halterna av kemikalier en och en tittar på den sammantagna giftigheten.

Genom att använda de här nya metoderna skapar vi egentligen nya förutsättningar framöver för att kunna skärpa miljö- och vattenlagstiftningen och åtgärda de allra största problemen, för det är inte alltid vi vet vilket ämne vi ska söka efter.

Kunskapen är fortfarande väldigt låg om hur olika bekämpningsmedel samverkar i vattenmiljön. Samverkans effekter är inte heller reglerade i lagstiftningen. Men det finns ett uppenbart behov av att reglera användningen av flera växtskyddsmedel med samma verksamma ämne som används på samma fält. Sverige bör verka för att vattendirektivet ska beakta kombinationseffekter.

Jag vill inte heller att Sverige ska sträva efter att göra ett maximalt antal undantag för kraftigt modifierade vatten i jordbruksområden. Vi vet att det finns stora problem i svenska områden med en för hög halt av bekämpningsmedel i omgivande vattendrag.

Övergödningen är ett utbrett problem. Omkring 2 300 sjöar, kustvatten och vattendrag har sämre status. Det behöver åtgärdas. Om åtgärdstakten ska kunna öka behövs en nationell plan mot övergödning, och den behöver komma på plats.

I dagsläget riktar sig de flesta åtgärder mot att hantera läckaget av näringsämnen från jordbruksmark, vilket är viktigt. Men åtgärderna angriper inte ursprungsproblemet, nämligen riskerna med alltför hög tillförsel av näringsämnen. Frivilliga åtaganden har varit framgångsrika, men nu behövs också tydligare styrmedel.

Avgörande för att våra samhällen ska göras motståndskraftiga mot klimatförändringarna är att hela landskapets vattenhållande förmåga stärks. Naturmarker bidrar till vattenrening och grundvattenbildning. Skog reglerar mängder med vatten som strömmar till sjöar och vattendrag nedströms. Avverkningar kan leda till dramatiskt ökade vattenflöden och ökade risker för ras, skred och översvämningar.

Bestämmelser om avvattnings av skogsmark bör skärpas, och jag håller helt med Magnus Ek om att vi har dikat ut för mycket. Satsningarna på våtmarker bör fortsätta. Vi behöver permanenta LEVA-samordnarna.

Förorena inte vårt viktiga vatten med evighetskemikalier och kemiska bekämpningsmedel!

Anf. 109 MAGNUS EK (C) replik:

Herr talman! Jag höll mig länge, men det samlades ihop till ett replikskifte till slut! Det finns ett antal saker som jag skulle vilja adressera i Maria Gardfjells anförande. Jag ska försöka komma ihåg dem alla och ta dem i tur och ordning.

Jag börjar med det som Maria Gardfjell sa om att utnyttja möjligheterna att göra de undantag som går att göra. Det handlar ju om vattenkraften och inte om jordbruket, som det lät som här. Det är där vi brukar prata om det, och det är också där vi har haft tillkännagivanden från riksdagen som regeringen har haft svårt att leva upp till.

Det handlar om att vi inte ska riva ut dämmen eller kraftverksdammar om det inte behövs. Det handlar om att låta den småskaliga vattenkraften få fortsätta att verka där den har goda förutsättningar att göra det samtidigt som vi jobbar med till exempel vandringsleder och andra åtgärder som gör att de marina miljöerna har en fortsatt hög biologisk mångfald och att fiskarter kan vandra.

Det här är två helt olika saker, så jag förstod inte riktigt den saken.

Det är absolut så när det gäller skogsbruket att man i vissa skeden och på vissa ställen har ökade vattenmängder som går ut fort. Men det är inte detta som ökar den stora skred- eller rasrisken i Sverige. Det har vi på platser som den jag kommer ifrån, där vi har vattendrag som mynnar ut vid kusten, leror och annat.

Till slut har vi det här med vad regeringen har gjort och inte gjort. Det kommer vi att ha svårt att veta, men vi kan väl notera att medan Miljöpartiet satt i regeringen fick man inte fram någon proposition utifrån Miljömålsberedningens betänkande. Man lyckades inte heller då permanenta villkoren för LEVA-samordnarna, även om jag är glad att Miljöpartiet nu är med på det från riksdagens sida.

Det handlar inte bara om ambitioner, utan det handlar också om vad man klarar av att leverera. Och här har inte Miljöpartiet särskilt bra track record. Man har svårt att få fram förslag till riksdagens bord. Och det är inte bara på det här området vi saknar det, utan det gör vi också när det gäller cirkulärekonomin, till exempel den färdiga utredningen om producentansvar för textilier.

Anf. 110 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Tack, Magnus Ek, för repliken! När det gäller maximalt antal undantag för kraftigt modifierade vatten i jordbruksområden är det en del av själva direktivet. Det var också en fråga som vi diskuterade när vi hade debatt här i riksdagen förra året.

Havs- och vattenmyndigheten skulle med Jordbruksverket ta fram förslag på just de här områdena, och man skulle undanta också jordbruksmark. Det var ett tydligt krav från bland andra Moderaterna. Jag skulle vilja säga att det här direkt hotar möjligheterna till rent vatten i framtiden.

Vi har sett att graden av bekämpningsmedelsrester i jordbruksmark har varit väldigt hög i en del andra länder, bland annat i Danmark. Där har man vidtagit ganska hårda åtgärder mot bekämpningsmedelsanvändningen. Jag måste säga att risken nu är väldigt stor med den borgerliga politiken i Sveriges riksdag, där man vill öppna upp för en ökad användning av bekämpningsmedel i Sverige. Man vill inte alls följa den ambition om minskad användning som EU har i gröna given.

När det gäller propositionen *Människan och havet* som var på gång kan jag säga att dagen innan Miljöpartiet lämnade regeringen var den högst på propositionslistan. Jag vet att den var högst prioriterad av alla de propositioner som skulle läggas fram från Miljödepartementet. Men sedan lämnade vi regeringen, och då kan vi inte ta ansvar längre.

Anf. 111 MAGNUS EK (C) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilken propositionslista det refereras till. Men i den som vi brukar kalla för propositionslistan, nämligen det som aviseras som kommande, har den lyst med sin frånvaro. Det andra kan jag inte belägga. Det är mycket möjligt att Maria Gardfjell har rätt, men vi har inte sett röken av den – det kan jag säga.

Sedan påminde mig Maria Gardfjell – mycket bra – om en annan sak jag ville ta upp, nämligen just det arbete som sker ute i lantbruket. Vi har kommit oerhört långt med projekt som Greppa näringen. Det är ett helt

oerhört frivilligarbete som har gjorts. Som med alla goda initiativ kan man fundera: Varför gjorde vi inte detta tidigare?

Ingen av oss vill gödsla för mycket. Det är dyrt. Det märker vi särskilt nu, när en av sakerna som gör att vi har en kostnadskris i lantbruket är att priset på gödning har stuckit iväg rejält. När vi till det lägger LEVA-samordnare, satsningar på våtmarker och så vidare är jag faktiskt ganska övertygad om att vi kommer att kunna plocka stora delar av den del av övergödningen som kommer från lantbruket och jordbrukslandskapet. Det handlar inte om att vi har överdrivet stora givor. Vi har klarat av att kapa dem.

Det jag skulle önska att vi pratade lika mycket om är den övergödning som kommer från städerna. Där har vi inte bara övergödning utan också betydligt mer föroreningar av läkemedelsrester, kadmium och annat.

Jag blir lite trött på att det är det svenska lantbruket som får bära skulden här. Vi tar en stor del av vårt ansvar. Vi är på väg att ta hela ansvaret, och där krockar politiken arm. Jag tror att det är ett arbete som kan utvecklas. Men vi gör ett gott arbete där, och det tycker jag att man ska komma ihåg i stället för att börja prata om kraftigt modifierade vattendrag. Vi håller på att modifiera tillbaka en del också. Det är den stora utmaningen vi har framför oss.

Men jag återkommer till detta: Vill man kunna hävda att man har en kraftfull miljöpolitik måste det också vara en miljöpolitik som kommer fram till riksdagens bord. Annars är det inte vatten värt – ursäkt skämtet, herr talman.

Anf. 112 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Jag vill säga någonting kort om skogsbruket. När det gäller de ökade vattenmängderna från stora kalhyggen och även ras- och skredrisker finns det en väldigt bra rapport från Skogsstyrelsen och Trafikverket som jag kan tipsa om. Detta kostar samhället miljardbelopp varje år. Det är ett jättestort problem med skogsbruket, och skogsbruket är inte hållbart.

När det gäller frågorna om lantbruket är jag också ett stort fan av Greppa näringen. Alla de frivilliga insatser som har gjorts i jordbruket är viktiga, men de räcker inte. Vi ser en ökad övergödning trots de satsningar som vi har gjort och som vi gör.

De frivilliga åtgärderna behöver förstärkas med styrmedel. Just nu är ju priserna på handelsgödsel så extremt höga att det inte finns någon anledning att nu lägga någon skatt på handelsgödsel. Men just nu – det vill jag ändå säga – finns tillfället att fånga denna fråga och hushålla med handelsgödsel så mycket man kan. Det är inte minst en säkerhetsfråga. Vi vet att 20 procent mindre användning av handelsgödsel faktiskt bara ger 5 procent lägre skörd. Detta kan vara ekonomiskt klokt men också miljömässigt väldigt klokt i det läge vi har.

Jag skulle vilja säga att är det någonting som lantbruket behöver fundera på är det att spara en del av den mängd handelsgödsel man har köpt in i år eller förra året till nästa års verksamhet. Vi vet nämligen inte om det kommer att bli en mer allvarlig brist framåt på grund av kriget i Ukraina.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 11 maj.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU18

Ekonomisk familjepolitik
föredrogs.

-----
*Ekonomisk
familjepolitik*

Anf. 113 EMILIA TÖYRÄ (S):

Herr talman! Varje år skrivs tusentals motioner av riksdagsledamöterna som valts att företräda sin valkrets och sitt land. De handlar om allt från djurskydd, eller vatten för den delen, till arbetsrätt. Vi är nu här i dag för att debattera ekonomisk familjepolitik.

Personligen tycker jag att frågan låter rätt torr och tråkig: ekonomisk familjepolitik – kanske inte det hetaste ämne som debatteras här i riksdagens kammare. Ändå samlas vi här i kammaren en torsdag – jag vet inte om vi ska säga eftermiddag längre eller om det snarare har blivit kväll – när våra kompisar och kollegor redan har åkt hem till just sina familjer, sina hundar eller sina vänner. Vi har själva missat våra transporter hem – och för vad? En torr och tråkig fråga? Absolut inte! Och *om* det hade varit en torr och tråkig fråga hade vi ändå tyckt att den var intressant, som de politiska nördar vi är. Vi hade stått här i dag och debatterat den torra och tråkiga frågan med glädje.

Herr talman! Inom begreppet ekonomisk familjepolitik ryms livet. Genom besluten vi fattar i denna riksdag kan vi möjliggöra minskade klyftor mellan rik och fattig, se till att skillnaderna i mäns och kvinnors plånböcker blir mindre och ge fler barn chansen till en gladare och tryggare uppväxt.

Detta är också ett politikområde där skillnaderna mellan de politiska partierna syns tydligt. De syns också i de reservationer vi har att ta ställning till. I tre av punkterna har vi socialdemokrater valt att reservera oss tillsammans med Vänsterpartiet. Jag vill här passa på att yrka bifall till reservation 13 under punkt 5 som handlar om dubbelldagar, det vill säga de dagar inom föräldraförsäkringen som vårdnadshavarna kan ta ut samtidigt, alltså dubbelt.

Herr talman! Jag och min sambo valde att vara föräldralediga samtidigt med vårt första barn. Under två veckors tid använde vi oss av just dubbelldagarna. Det var en bra förmån för oss när vi skulle ställa om från min föräldraledighet till hans och möjliggjorde att min återgång till arbetet blev lättare. Av 390 dagar ”slösade” vi alltså bort 14 dagar. Pappan till mina barn är tjänsteman, och jag är riksdagsledamot – det drabbade ingen fattig, så att säga.

Innan jag fick förmånen att på heltid ägna mig åt politik jobbade jag på bangården i Kiruna. Dessförinnan provade jag en mängd olika jobb, alltifrån guide på Icehotel till vårdbiträde på Vilans äldreboende. Mina arbetskamrater jag hade då skulle knappast använda sig av den fina möjligheten att använda dubbelldagar, åtminstone inte i någon högre utsträckning.

Om man jämför med andra länder, där det inte ens är garanterat att du över huvud taget får vara ledig bara för att du är förälder och barnet ska tas om hand, är 390 dagars föräldraledighet på sjukpenningnivå oerhört generöst. Men tiden går fort. Plötsligt en dag står man där, och barnet som levt med bara er föräldrar ska skapa sig helt egna minnen på förskolan.

Herr talman! Sedan jag lärt känna fler med högre inkomster har jag förstått att många föräldrar unnar sig en längre resa tillsammans med sina barn när de är små, att föräldraförsäkringen och dubbeldagarna möjliggör tid borta från vardagsstress, vardagsstäd och vardagstristess. Förslaget som utskottet beslutat om, och som vi och Vänsterpartiet alltså reserverar oss mot, kanske också tar sin utgångspunkt i just de människorna – de som har råd, de som kanske också har råd att köpa sig loss från vardagsstäd, de som kan avvara fler dagar från försäkringen och de som kanske inte främst behöver samhällets insatser. Vi vill någonting annat.

Det är glädjande att vi i utskottet har kunnat komma överens i en majoritet om att också grunddagarna i sjukförsäkringen ska hanteras som dagarna med sjukpenningnivå när det gäller ett jämställt uttag. Det är viktigt, inte minst för alla de kvinnor som tagit ett steg tillbaka från arbetsmarknaden och som nu har ytterligare ett verktyg för att snabbare kunna jobba igen och tjäna egna pengar och tjäna in till sin pension.

Fru talman! Politiken är en möjliggörare. Genom de beslut vi fattar här i riksdagen och genom de beslut som våra partikamrater fattar runt om i landet, i kommunerna och regionerna, påverkar vi alla de människor som valt oss till sina företrädare. De som mest behöver politiken är också de som politiken ofta glömmet bort: alla de som vänder på slantarna varje månad, de som lever med konsekvenserna av ett ojämnt arbetsliv och de som balanserar på marginalen.

Det är vårt ansvar som beslutsfattare att inte bara lyssna på dem som låter mest och som har mest resurser. Vi ska lyssna, och vi måste också agera.

Det är inte värdigt att det i Sverige, i detta nådens år 2022, finns barn som får ont i magen när jackan rivs upp på gympan för att de vet att det betyder att de kommer att få frysa framöver. Det här är relevant att nämna i maj för mig som Kirunabo – det kanske det inte är för resten av församlingen. Det är inte heller värdigt att barnets pappa ser hålet och vet att barnet kommer att få frysa nästa månad, för det finns inte utrymme för en ny jacka. Det är inte värdigt ett välfärdsland att inte alla barn har rätt att ha kul. Sverige kan bättre.

Anf. 114 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Det är inte utan förtvivlan i hjärtat som mina tankar i dag som alla andra dagar är med folket i Ukraina – familjer som inget annat vill ha än fred, frihet, trygghet och att kunna förenas igen. Det ukrainska folket kommer att lyckas med att vinna över den förhatlige, grymme krigsförbrytaren och mördaren Putin, och Putin och hans soldater kommer att ställas till svars för de övergrepp och de krigsbrott som de begår. Det kommer vi alla här inne att verka för, och det förenar oss.

Fru talman! Trygghet kommer i olika skepnader. I dag ska vi debattera vår svenska ekonomiska familjepolitik. Den ekonomiska familjepolitiken kan beskrivas som politikens strävan efter att samhället ska bli mer jämställt så att både kvinnor och män ska kunna fungera som föräldrar i vår moderna värld och samtidigt finnas i arbetslivet och bidra till vår gemensamma välfärd både nu och i framtiden.

Den ekonomiska familjepolitiken ska alltid sträva efter att göra individen stark och självständig och att ge individen mer egenmakt och större frihet att själv besluta om sin egen vardag. Därför får inte den ekonomiska

familjepolitiken stanna vid en ideologisk debatt rörande om det är föräldrarna eller staten som ska dela upp föräldraledigheten. Det måste handla om grundstenen; det måste handla om tryggheten.

Astrid Lindgren, denna underbara författarinna och frihetsälskande barndomsminneskreatör, sa många skarpsynta saker. Bland annat sa hon: ”Ge barnen kärlek, mera kärlek och ännu mera kärlek, så kommer folkvettet av sig själv.” Och det är helt sant. Men kärlek ger mer än bara folkvett åt ett barn. Den ger trygghet. Ett barn som är älskat känner sig tryggt, och barn som vågar älska är trygga.

För många, liksom för mig själv i mitt föräldraskap, är mormor och morfar och andra närstående en stor trygghet. Alla familjer ser olika ut, och alla barn är unika. Därför är jag glad över att vi nu förändrar så att föräldrar ska kunna överlåta sina föräldradagar till andra närstående. För ensamlevande föräldrar och för stjärnfamiljer är detta jätteviktigt.

Fru talman! Även otrygghet kommer i olika skepnader. Att föräldrarna känner en ekonomisk oro gör barn oroliga. Därför är det oerhört viktigt att vi har ett trygghetssystem med fokus på balans mellan familjeliv och arbetsliv för föräldrarna så de har möjlighet att arbeta och tjäna sitt eget uppehälle.

Jag har här inne hört många företrädare för många olika partier tala om att barn mår bra av att se sina föräldrar gå till jobbet. Och det är sant. Det innebär att barnet kan berätta för kompisarna vad föräldrarna gör. Det betyder mindre oro, det betyder mer glädje vid födelsedagar och jul och det betyder trygghet.

Föräldraförsäkringen ska möjliggöra allt detta men får aldrig bli en kvinnofälla. Därför är det viktigt med kunskap om vad de olika val man som ung människa gör betyder för ens livsinkomst och framtida trygghet, alltså pensionen. Det är jätteviktigt.

Forskning har visat att risken för sjukskrivning är dubbelt så stor för kvinnor med barn än för män med barn. Samtidigt visar forskningen att det är positivt för kvinnors hälsa om föräldrarna är hemma samtidigt när barnen är små. Det är därför det är så viktigt med dubbeldagar inom den befintliga försäkringens dagar.

Fru talman! Sverige har en av världens mest generösa föräldraförsäkringar. Men baksidan av de här generösa trygghetssystemen är att de blir utnyttjade. Våra gemensamt finansierade trygghetssystem ska finnas till för dem som behöver dem, inte för att göda kriminella nätverk med skattepengar från hederliga människors arbete.

Försäkringskassan har medgett att de betalar ut 18 miljarder i felaktiga utbetalningar – det är en helt bisarr siffra. Det är direkt moraliskt stötande, och en stor del av de här felutbetalningarna är direkt kopplad till fusk. Det finns personer som enskilt fuskar till sig trekvarts miljon kronor i vabersättning eller föräldrapenning. Det är bedrägligt. En irakisk försvarsminister kunde plocka ut barnbidrag från Sverige. Man tror ju inte att det är sant att det kan hända på riktigt.

Myndigheterna ropar efter hjälp. De behöver mer resurser och bättre it-struktur. Myndigheterna måste ha direktåtkomst för utbyte av information mellan varandra för att kunna kontrollera och få ordning på fuskets gång för alla. För mig är det obegripligt att den socialdemokratiskt styrda regeringen med stödpartier motsätter sig detta.

Fru talman! Att kvinnor och män, mammor och pappor, har lika möjligheter, lika rättigheter och lika skyldigheter är äkta jämställdhet. Äkta jämställdhet är frihet, oavsett var man kommer ifrån.

I dag är det ungefär 1,3 miljoner människor i Sverige som inte försörjer sig själva. En stor grupp är utrikes födda kvinnor som har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det är en orättvisa som inte är till gagn för någon. Det är därför både ansvarsfullt och omtänksamt att underlätta integrationen och ställa krav så att människor kan försörja sig själva.

Utgångspunkten bör vara att ersättningen till nyanlända ska vara lägre än för dem som är födda i Sverige eller har bott i Sverige under lång tid och att den ska begränsas till ett ersättningssystem: etableringsersättning.

För att stärka arbetslinjen för dem som aldrig har fått sitt första jobb, inte minst utrikes födda kvinnor, bör det krävas kvalificering genom arbete för full föräldrapenning. Föräldrapenningen på grundnivå, det vill säga för den som inte har någon arbetsinkomst, ska begränsas till 365 dagar.

Fru talman! Om man vill se äkta jämställdhet och på riktigt vill att inkomstskillnaderna i samhället inte ska öka är det viktigt att människor kommer i arbete, inte att bidragen höjs.

Fru talman! Med det sagt vill jag tacka för ordet och yrka bifall till Moderaternas reservation nummer 1.

Anf. 115 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Vi debatterar som sagt socialförsäkringsutskottets betänkande 18 om ekonomisk familjepolitik. För att jag inte ska glömma bort det vill jag börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas reservation nummer 18.

Trygga familjer där barnens bästa är i fokus är en grundbult i Sverigedemokraternas politik och borde av alla ses som en grundbult i samhället. Familjen är det sammanhang där barnen formas under sin uppväxt, och i trygga och fungerande familjer lägger vi grunden för välmående individer som i sin tur avspeglar hela samhället.

Från politiskt håll har vi ett ansvar för att skapa bästa möjliga förutsättningar för hela familjen att må bra och därmed kunna ge barnen en trygg uppväxt. Vi politiker har däremot inte med att göra hur varje familj lägger sitt eget livspussel för att få vardagen och ekonomin att gå ihop. Det är sorgligt att se att fler och fler partier ansluter sig till att använda barnen och familjerna som schackpjäser i ett politiskt spel för att uppnå egna politiska ambitioner och mål. Det handlar främst om att visa upp statistik på ytan. Det handlar inte om vad som är bäst för barnen och för familjerna.

Det är beklagligt att det bara är vi och Kristdemokraterna som står på barnens och familjernas sida i detta beslut. Vi står för valfrihet och flexibilitet, medan övriga partier vill inskränka valfriheten och skicka ett tillkännagivande till regeringen om att tvångskvotera föräldraförsäkringen ytterligare genom att även införa reserverade dagar för föräldrapenningen på grundnivå.

Fru talman! Jag är på alla sätt förespråkare av ett jämställt föräldraskap där båda föräldrarna i ett hem tar ansvar för barnens välmående, för att hemmets sysslor blir gjorda och för familjens ekonomi. Livspusslet i en familj, i synnerhet en flerbarnsfamilj, består dock av långt mycket mer än vem som ska avstå från arbete för att vara hemma en tid med det minsta barnet. Jag är själv småbarnsmamma med tre barn. Tro mig! Jag vet.

Jag är övertygad om att även om den ena föräldern skulle ta ut fler föräldradagar än den andra går det att uppnå ett jämställt föräldraskap genom att den andra tar ett större ansvar för andra uppgifter i hemmet. Men så länge det inte går att mäta statistiskt räknas kanske inte sådana insatser som särskilt viktiga.

Det är självklart att en längre tids föräldraledighet kan påverka pensionen på ett negativt sätt. Men det kan se väldigt olika ut beroende på familjesituation och i vilken grad pensionsrätt för barnår täcker upp. För att föräldrar ska få bättre förutsättningar att göra ett medvetet val stöder vi förslaget om att öka informationen till föräldrar gällande hur olika val påverkar pensionen. Jag anser dock att det sedan måste vara frihet under ansvar som gäller i stället för något som politiker och regelverk ska bestämma över.

Tyvärre verkar det ibland lite som att i synnerhet Socialdemokraterna ser föräldraledighet och tid med barnen som ett av de värsta straffen man kan utsättas för under livets gång och som att vi därför måste tvinga föräldrarna att dela på det. Jag förnekar inte att det i en del familjer kan finnas en ovilja att dela lika, men det är sorgligt att det ska vara utgångspunkten och hindra de familjer som är fullt kapabla att fatta beslut om sitt eget livspussel tillsammans, helt och hållet byggt på fri vilja och en egen önskan om att spendera tid med sina barn.

Tid med barnen är en värdefull investering som inte bara går att mäta i pengar och pensioner och som föräldrar vill göra. Tiden när barnen är små kommer aldrig tillbaka. Och den är värdefull. Jag tror mer på positiva incitament och uppmuntran till båda föräldrarna i en familj att ta vara på den tiden än jag tror på ett tvingande regelverk.

Fru talman! Ett förslag till tillkännagivande som däremot är mer glädjande handlar om att utöka antalet dubbeldagar. Att få möjlighet att ha mer tid tillsammans, speciellt under den första tiden med en nyfödd, kan vara mycket värdefullt. Det kan avlasta mamman och bidra positivt till mammas hälsa. Det är beklagligt att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet reserverar sig mot ett sådant förslag.

Fru talman! Det är mycket positivt att en majoritet i utskottet ställer sig bakom ett tillkännagivande som föreslås om att utreda möjligheten att överlåta dagar med föräldrapenning till andra närstående. Ibland kan det vara svårt att få livspusslet att gå ihop under småbarnsåren, i synnerhet för ensamstående. Att då ge mor- och farföräldrar möjlighet att avlasta genom att man kan överlåta föräldrapenningdagar kan underlätta mycket.

Det skulle också kunna vara ett alternativ för en förälder som har ore-gelbundna arbetstider och som hellre låter barnet vara hemma med en närstående en tid när barnet är litet, i stället för att exempelvis ha barnomsorg på kvällar och nätter. Det kan dessutom vara väldigt svårt att få tag på. Det är beklagligt att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet är öppna för ett tillkännagivande om ytterligare kvotering men prompt måste reservera sig mot ett förslag som verkligen skulle kunna underlätta för ensamstående föräldrar och ge mer jämställda förutsättningar under småbarnsåren. Men jag är glad att en majoritet i utskottet ändå står bakom det förslaget.

Ytterligare ett förslag från oss i Sverigedemokraterna, som vi dock inte har fått gehör för från andra, är att utreda möjligheten till ett förstärkt ekonomiskt stöd för ensamstående.

Fru talman! I dag kan det vara mycket omständligt och en svår kombination att vara småföretagare och småbarnsförälder. Regelverket för föräldrapenningen är främst anpassat för den som har en anställning. Jag ser det som självklart att även småföretagare ska ha goda förutsättningar för familjebildning. I dag kan det exempelvis vara svårt att låta en näringsverksamhet vara vilande under föräldraledigheten. En majoritet i utskottet anser därför att det behöver göras möjligt att bedriva viss begränsad administrativ verksamhet i sitt företag utan att man ska förlora sin föräldrapenning.

Det behövs även regeländringar som gör det enklare för företagare att få sin SGI fastställd. Det är glädjande att en majoritet i utskottet står bakom ett förslag till tillkännagivande även när det gäller detta.

Fru talman! Ett förslag som både vi i Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna under flera år har drivit på för och lagt fram här i kammaren är möjligheten för alla gravida att varva ned i slutet av graviditeten. I dag kan man ansöka om graviditetspenning om man har ett särskilt krävande eller riskabelt yrke, men det kan vara ganska svårt att få det beviljat.

Faktorer som jag anser att man missar i dag är att även om arbetet i sig kanske inte är fysiskt påfrestande, till exempel ett kontorsarbete – som jag själv har haft flera gånger här i riksdagen när jag har varit höggravid – kan resan till jobbet i kollektivtrafiken vara påfrestande. Och det handlar inte bara om det fysiska. Även psykisk stress kan påverka gravida mammor på ett negativt sätt i slutet av graviditeten.

Att ge alla gravida mammor i alla fall runt tio graviditetsdagar att ta ut den sista månaden innebär inte några hiskeligt stora summer; vi har bett utredningstjänsten titta på det. Men det skulle innebära en stor lättnad för många gravida kvinnor och bespara dem både stress och påfrestande i slutet av graviditeten. Det kan också förebygga förlossningsskador och motverka för tidiga födslar.

Efter mycket lång tid har regeringen nu tillsatt en utredning för att titta på graviditetspenningen. Men att man gör det precis i slutet av den andra mandatperioden i regeringsställning visar att gravida mammor inte står högst på den här regeringens prioriteringslista. Det är ändå bra att en utredning ska tas fram, men det hade kunnat göras snabbare. Det är en tämligen enkel reform att genomföra.

Att utreda regelverket för beviljande av en längre tids graviditetspenning och att se över regelverket så att fler kan få det beviljat må kanske vara lite mer komplicerat. Det är bra att det ska utredas.

Fru talman! Vi har en rad andra förslag om förkortade handläggningstider, omvårdnadsbidrag, bostadsbidrag och underhållsstöd samt långt fler förslag inom familjepolitiken. Det är ett väldigt spännande och viktigt område för våra barnfamiljer. Men man får läsa mer om våra politiska förslag och motioner på vår hemsida.

Anf. 116 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! I Sverige har vi en bra föräldraförsäkring. Den är generös. Den ger både barn och föräldrar trygghet för att föräldrarna ska kunna ge sina barn den omsorg de vill kunna ge dem. Den är individuell, men det finns en viss styrning för hur vi kan ta ut den.

För att öka uttaget av föräldrapenning hos båda föräldrarna har dagar märkts för respektive förälder. Vi har också infört begränsningen att man inte kan ta ut föräldrapenning hur många år som helst, utan det behöver koncentreras till barnens första år i livet. Det finns en gräns på fyra år då en viss procent av dagarna ska tas ut. Vi i Centerpartiet vill att detta ska koncentreras ännu mer till de tidiga åren i barnets liv. Vi vill därför ha en begränsning på tre år inom vilka man ska ta ut ett visst antal dagar. Det befrämjar arbete och minskar inlåsnings effekter där det ibland finns integrationssvårigheter.

Föräldraförsäkringen är individuell och har vissa begränsningar, men den ger också en möjlighet att göra egna val. Då är det viktigt att vi gör medvetna val när vi ska ta ut föräldrapenningen. Det är viktigt att få syn på sådant som påverkar våra val. Det handlar om lagstiftning och om förväntningar från arbetsgivaren och från vänner och familj på vem som ska vara hemma med barnet. Här krävs att vi jobbar mycket med information om vad valen innebär.

Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, kom med en rapport för ett litet tag sedan. Den svarade på frågan om vad som hände när vi öronmärkte ytterligare dagar i föräldraförsäkringen. Det handlar, fru talman, i praktiken oftast om att man öronmärkte fler dagar till papporna, eftersom kvinnor tar ut flest dagar. Det som hände var att männen var hemma mer och att kvinnorna var hemma ungefär lika mycket som tidigare men för en lägre ersättning.

Detta sätter lite fingret på hur vi ser på familjen. Det här måste vi lyfta upp, för vad betyder valen? Som Moderaternas företrädare tidigare sa påverkar detta familjelivet och hälsan. Det påverkar också livsinkomsten och i nästa skede pensionen. Vilket val är det alltså vi gör? Hur kommer vi fram till det? Vill vi dela med oss av föräldrapenningen till vår partner eller inte?

Vi har som sagt en bra föräldrapenning i Sverige, men den behöver vissa förändringar, fru talman. Det handlar bland annat om att vi snabbt ska komma tillbaka till arbetsmarknaden efter att vi har fått barn. En majoritet i riksdagen föreslår ett tillkännagivande om detta. Vi vill ge regeringen i uppdrag att ta bort snabbhetspremien, som gynnar täta födselar i familjerna.

Vi behöver underlätta val och samverka kring hur föräldrarna vill dela upp det här. Att kunna ha fler dubbeldagar utgör en möjlighet för familjerna att välja på olika sätt. Man bör inte tvingas att ta ut fler dubbeldagar om man inte vill, men man ska ha möjlighet att göra det. Forskning visar att detta är gynnsamt: Fler dubbeldagar leder till att fler män tar föräldradledigt. Detta är ju ett underliggande önskemål hos oss alla när vi talar om jämställdhet.

Centerpartiet vill också se över skyddet för den sjukpenninggrundande inkomsten. I stället för som det är i dag, att skyddet och hur hög sjukpenninggrundande inkomst man har bygger på hur gammalt barnet är, vill vi knyta det till hur länge man har varit hemma med barnet. Av fysiska skäl är ju många kvinnor hemma den första tiden, vilket gör att papporna tvingas att ta ut sin föräldradledighet mycket snabbare när de är hemma efter att barnet har passerat ettårsdagen. De kan inte sprida ut den på samma sätt eftersom deras SGI inte är skyddad.

Det finns också en majoritet i riksdagen i dag för att man ska kunna överlåta föräldrapenning till andra viktiga vuxna. Det är en otroligt viktig väg framåt och något som jag vill se mer av.

Fru talman! Jag vill dessutom säga ”Äntligen!” i dag. I över tio år har Centerpartiet lagt fram förslag i kammaren om att det ska vara enklare att vara företagare och föräldraledig. Man ska kunna få administrera delar av sitt egenföretag när man är hemma och är föräldraledig. Kanske jobbar man lite grann med marknadsföring eller sköter bokföringen, sådant som man egentligen inte får göra i dag när man är hemma och är föräldraledig. Det finns det nu en majoritet för.

Detta borde även finnas inom sjukförsäkringen så att man inte tvingas lägga ned sitt företag för att man inte får hantera enklare delar under sin ledighet.

Fru talman! Jag tänker också säga några ord om bostadsbidraget. Det är ett bra stöd för att de barnfamiljer som har lägst inkomster ska kunna ha en bra bostad. Vi behöver dock se över vad som ingår i grunderna för beräkningen av bostadsbidraget. I dag räknas även barns eventuella förmögenhet in i bostadsbidraget. Det finns barn som har fått ta emot ett skadestånd, kanske av sin förälder, eller en ersättning från en försäkring för att det har hänt någonting. Om detta räknas in i familjens förmögenhet vid ansökan om bostadsbidrag påverkar det också barnets ekonomi i framtiden. Jag vill att man ska se över om det verkligen ska vara så.

Hemmavarande ungdomar får kanske ett extrajobb, och det kan vara otroligt viktigt för självkänslan. Kanske har dessutom ungdomen fått ett jobb medan föräldrarna inte har något jobb. Om ungdomen tjänar pengar räknas detta i dag in i familjens underlag för ansökan om bostadsbidrag. Talar vi om äldre ungdomar som är på väg ut i vuxenlivet ska de naturligtvis bidra till familjens ekonomi. Men om man inte vinner något på att ta ett extrajobb fungerar det kanske motverkande och gör att man inte tar sig ur utanförskapet. Det här är därför viktigt att se över.

Jag har ytterligare ett ”Äntligen!”. Det har äntligen kommit svar på en utredning som har pågått länge. Den gäller månadsavstämning av bostadsbidraget. Man ska varje månad stämma av sin inkomst hos Försäkringskassan för att se om man har rätt till bostadsbidrag. Om inte denna regering hinner göra det hoppas jag att nästa regering efter valet ser till att det här blir verklighet.

I dag finns det föräldrar som har rätt till bostadsbidrag på våren. De har kanske inte något arbete. Men sedan får de ett arbete på hösten. När man sedan tittar på den totala inkomsten vid årets slut kanske det visar sig att man inte haft rätt till bostadsbidrag på våren. Då blir man helt plötsligt återbetalningsskyldig och satt i skuld. Vilken familj vågar då ta ett jobb på hösten om man ett år senare kan behöva betala tillbaka ett bidrag som man hade rätt till på våren? Det är därför viktigt att det blir en månadsavstämning för bostadsbidraget.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 29, men jag står självklart bakom Centerpartiets samtliga reservationer och tillkännagivanden.

Anf. 117 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! En genomsnittlig barnfamilj kommer i år att få se sina levnadsomkostnader öka med 40 000 kronor. Anledningen är höjda räntor, högre elpriser, högre drivmedelspriser, högre matkostnader, högre priser

på kläder och så vidare. Vi kristdemokrater har ett batteri av åtgärder för att stärka familjen.

Fru talman! Familjer ser olika ut. Förutom den traditionella kärnfamiljen finns det ensamstående, ombildade, samkönade och andra typer av familjebildningar. Alla dessa ska respekteras, och alla ska få samhällets stöd för att kunna fungera så bra som möjligt och för att få vardagen att gå ihop. Men insikten om den mångfald som finns bland familjer kräver att familjepolitiken medger ett stort mått av flexibilitet och valfrihet.

En fungerande familjepolitik är viktig för ett samhälle som vill förebygga men också ta itu med de samhällsproblem som Sverige har i dag. Det kan handla om ekonomisk utsatthet, barnfattigdom, psykisk ohälsa bland barn och ungdomar, fallande skolresultat och de konsekvenser det får långsiktigt för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden, utanförskap och kriminalitet. Min åsikt är kristallklar. Trygga familjer skapar ett tryggare Sverige.

Fru talman! Frågan om kvotering handlar väldigt mycket om vilket perspektiv man lägger an. Om man som vi kristdemokrater menar att det är barnets bästa som ska styra är den rimliga slutsatsen att det är föräldrarna, inte vi här i riksdagen, som vet bäst hur föräldrapenningen ska fördelas.

Varje familj är därtill helt unik. Varje familj har ett helt unikt livspussel att lägga och få att fungera. Den kan aldrig likställas med någon annan familj.

Om nu barnet står i centrum, vilket vi hävdar, och om vi därtill adderar det faktum att varje familj har en unik livssituation menar vi att slutsatsen är enkel och tydlig: Kvotering är fel i sak.

Jag är präst. Vid varje dop brukar jag få säga något som gläder mig varje gång, men som också påminner mig själv och alla andra: Barn går inte i repris. Jag brukar sedan alltid tala om att vi som har fått förmånen att få bli föräldrar ska vinnlägga oss om att använda tiden med våra barn så bra som möjligt.

Att jag nu har blivit politiker betyder att jag också här i Sveriges riksdag kan vara med och fatta beslut som stöttar dem i att få göra detta, att få vara med sina barn och hjälpa dem ut i vuxenlivet.

Jag menar att barn inte ska och inte kan offras på jämställdhetens altare, där ett lika uttag av föräldrapenningen ses som det högsta och mest värdefulla målet. Dessvärre tycker jag att det är alldeles för ofta som just familjepolitiken hamnar där.

Det handlar om statliga pekpinor och statligt tvång i ett försök att skapa ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Hur lovvärt det målet än är ska det avvisas. Det är inte att sätta barnets bästa i centrum. Det är barnens rätt till sina föräldrar och inte jämställdhetsmål som måste vara i fokus.

Vi kristdemokrater värnar dock föräldraförsäkringen och ser och menar att den har bidragit till att vi har fått en hel del jämställdhetspolitiska framsteg. Många är de kvinnor som utan den inte skulle ha kunnat vara på jobbet och samtidigt kunnat ta hand om sina barn.

Därför menar vi att en flexibel föräldraförsäkring som vi vill se är att göra det möjligt för både kvinnor och män, mammor och pappor, att kombinera arbete och familj. Vi säger alltså inte bara nej till tvångskvotering. Vi säger också ja till att göra föräldraförsäkringen så flexibel som vi bara möjligtvis kan göra den. Det är utifrån det unika familjepusslet.

Vårt förslag är att alla dagar ska kunna fördelas fritt mellan föräldrarna men också att de ska kunna överlätas till någon närstående, som en mor- eller farförälder eller någon annan vuxen familjemedlem. Det skulle vara en reform som verkligen förtjänar namnet modern föräldraförsäkring.

Jag yrkar bifall till reservation nummer 11, som handlar om att föräldrarna själva ska få bestämma hur föräldrapenningen ska fördelas mellan dem, även om jag naturligtvis står bakom också de övriga reservationerna.

Fru talman! Finns det då någonting som man kan göra när det gäller det jag inledde med att säga, nämligen att barnfamiljerna i snitt kommer att få se sina levnadsomkostnader öka med 40 000 kronor i år? Det är rätt mycket pengar. Kan man göra någonting?

Vi har en rad förslag på det området. Jag tänkte väldigt snabbt nämna dem; de har funnits där. Även om regeringen rätt ofta säger att det är Putinpriser så är det inte Putinpriser. Det är priser som redan långt före Putins vidriga anfallskrig mot Ukraina hade stuckit iväg, med både el- och drivmedelspriserna som exempel.

Förra året kom en rapport som visade att 45 000–70 000 barn här i Sverige växer upp i det man kallar ekonomiskt otrygg miljö. De allra flesta växer tack och lov upp i en ekonomiskt trygg miljö. Men 3–5 procent av barnen i Sverige lever i det man kallar för materiell fattigdom.

Tittar man närmare på siffrorna ser man att andelen är större bland de barn som har ensamstående föräldrar eller två utrikes födda föräldrar. Det är alltså barn som kan tvingas tacka nej till det som deras kompisar tar för givet.

Vad kan man då göra åt det? Ett sätt är naturligtvis att se till att de familjerna blir självförsörjande. Det är ett viktigt första steg. Det måste till ett offensivt politiskt program, inte minst för en fungerande integration där den ekonomiska integrationen tillåts stå i centrum.

Det är ett kraftigt underbetyg till regeringen och ett misslyckande att vi har en situation där bara hälften av människor från Mellanöstern efter 20 år är självförsörjande, det vill säga tjänar 15 500 kronor i månaden eller mer. De övriga 50 procenten har levt och lever fortfarande på bidrag.

Man kan sänka skatten. Vi kristdemokrater har lagt fram förslag om att sänka skatten just för föräldrar. Drivkraften att gå från försörjning via bidrag och ersättningar till förvärvsarbete stärks när vi sänker skatten. Om vi sänker skatten för föräldrar skapar vi sådana incitament.

Vi har lagt fram förslag om en skattereduktion för förvärvsinkomster för föräldrar som har barn i åldern 0–18 år. Ett annat förslag som vi också har lagt fram är att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget ska höjas. Det är ett ganska smart grepp att göra det. Det är det mest träffsäkra sättet om vi vill nå familjer med låg ekonomisk standard.

Vi har lagt fram förslag om att införa något som kallas för fritidskort. Man tankar ett fritidskort för alla barn i årskurs 2–9 med en summa pengar för att man ska kunna ha råd med fritidsaktiviteter. Vårt förslag är att alla ska få 500 kronor i stöd per år. Men för dem som lever i ett ekonomiskt utsatt område är vi beredda att se till att stödet kommer upp i 2 400 kronor per år. Alla barn ska ha möjlighet att sporta, dansa eller spela ett instrument.

Anf. 118 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga att vi från Liberalernas sida givetvis står bakom de reservationer och tillkännagivanden som vi har i betänkandet. Men jag vill endast yrka bifall till reservation 6.

Fru talman! Det är mycket få delar i välfärds- och socialförsäkrings-systemet som griper in i stort sett i alla delar av våra liv på det sätt som familjepolitiken gör. Föräldraförsäkringen är centrum i den.

Hur vi tar hand om våra barn påverkar givetvis barnen genom hela deras liv. Men, fru talman, det påverkar också föräldrarnas liv under och efter tiden med barnen.

Det påverkar den dagliga familjeekonomin hemmavid, och det påverkar arbetslivets möjligheter. Det påverkar livet och ekonomin som pensionär i framtiden. Kort sagt påverkar föräldraförsäkringen från vaggan till graven.

Fru talman! Vi liberaler är stolta över att Sverige har en generös föräldraförsäkring. Vi har tagit strid för den och för en utbyggnad av barnomsorgen som den ser ut i dag. Den ska vårt land ha även framgent.

Men alltför länge har den offentliga diskussionen om föräldraförsäkringen handlat om förändringar inom ramen för dagens system. Flera talare har i dag från den här talarstolen, fru talman, pekat på att jämställd föräldraförsäkring har kommit att betyda enbart jämställt uttag av dagar och väldigt tekniska rörelser runt detta inom nuvarande system.

Fru talman! Nu är det dags att byta perspektiv. Vi behöver ge oss i kast med att analysera större förändringar i systemet och kanske till och med vara lite nyskapande. Att tiden man är hemma med barnen är så ojämnt fördelad mellan kvinnor och män, fru talman, behöver i sig inte vara ett problem. Men det får stora konsekvenser på många olika sätt för alla inblandade. Är man bara medveten om de konsekvenserna kan man såklart göra medvetna val. Men man får också vara medveten om att de val man gör i dag har konsekvenser extremt långt fram i tiden – för en själv och för ens närmstående.

Bland annat är deltidsarbete under längre perioder fortfarande något som i huvudsak kvinnor ägnar sig åt. Det här mönstret grundläggs oftast i samband med att barnen kommer. Men långvarigt deltidsarbete blir för många kvinnor också en deltidsfälla även om de har valt det alldeles själva. Det är vid tillfället för denna utveckling som löneskillnaderna mellan män och kvinnor växer och blir så betydande att det får rätt extrema effekter, inte minst på pensionärlivet.

Fru talman! Skillnaden i livsinkomst påverkar kvinnors ekonomiska villkor och därmed deras självständighet livet ut. Kvinnor har i genomsnitt väsentligt lägre pensioner än män. I genomsnitt har kvinnor en pension motsvarande ungefär 65–67 procent av männens. Det är en viktig förklaring till att det i huvudsak är kvinnor som drabbas av en tillvaro som fattigpensionär.

Dagens konstruktion av föräldraförsäkringen har uppenbara nackdelar, och dem ska vi inte blunda för.

Exempelvis, fru talman, är det i dag 26 procent av de förvärvsarbetande kvinnorna som arbetar deltid men bara 11 procent av männen.

Den skillnaden är stor nog, men till detta kommer att de flesta män som jobbar deltid inte gör det som en följd av föräldraskapet. I stället arbetar männen deltid i början av sitt vuxenliv, när de är mellan 20 och 25 år. Och

när pensionen börjar närma sig, ja, då går männen ned på deltid. Men då är de 55–65 år.

Jämförs i stället siffrorna för deltidsarbete enbart för föräldrar med hemmavarande barn blir skillnaderna i deltidsarbete enorma. Men då är det kvinnorna som deltidsarbetar.

Vi vill bryta denna inlåsningsseffekt på arbetsmarknaden, fru talman. Naturligtvis finns det många som *vill* arbeta deltid. De får arbeta deltid och ska arbeta deltid om de känner för det, och de kommer att göra det också i fortsättningen. Men det går inte att blunda för att de stora skillnaderna i deltidsarbete mellan kvinnor och män förstärker en icke jämställd arbetsfördelning och är en avgörande del i den ekonomiska ojämställdhet som faktiskt finns i Sverige.

Med detta sagt, fru talman, vill jag understryka att Liberalerna vill ha en ny modell för föräldraförsäkringen. I stället för en mycket lång föräldraförsäkring med partiellt inkomstskydd tar vi sikte på en kortare försäkring med mycket bättre inkomstskydd.

Vi vill ta bort möjligheten att ta ut föräldrapenning en timme i taget, men vi öppnar i stället för helt nya former av flexibilitet och valfrihet.

Vi vill komma till rätta med de mekanismer som skapar deltidsfällorna som jag har beskrivit, men vi ger i stället föräldrarna nya möjligheter att anpassa längden och nivån på försäkringen utifrån sina egna önskemål.

Vi stärker drivkraften för jämställt ansvarstagande genom en mer generös vab-ersättning.

Fru talman! Vi lägger inte fram dessa förslag med avsikten att göra besparingar. I stället är vår strävan att visa hur otroligt viktigt detta politikområde är. Försäkringssystemen påverkar allas våra liv och skulle kunna användas på ett annorlunda sätt så att föräldraförsäkringen blir mer modern, mer flexibel och mer jämställd. Det tjänar barnen, föräldrarna och jämställdheten på.

Fru talman! Det här är inte första gången som Liberalerna ställer sig längst fram och yrkar på förslag som ligger i framkant och kanske långt fram i framtiden. Icke desto mindre är Liberalernas förslag väldigt viktiga.

Jag yrkar därför bifall till reservation 6.

Anf. 119 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Enligt barnkonventionen ska konventionsstaterna till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att förverkliga barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Alla barn har rätt till den levnadsstandard som krävs för deras fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.

I ett samhälle där politiken skapat förutsättningar för fattigdom måste politiken därför ta ansvar för det.

De allra fattigaste barnfamiljerna halkar efter alltmer samtidigt som en ekonomisk elit har fått det allt bättre. Vi har alltså en växande elit som gjort sig rikare under pandemin samtidigt som vi har barnfattigdom.

Fru talman! Här i Stockholm har vi från Vänsterpartiet haft möten ute i de eftersatta områdena för att prata om trygghet. Vi har träffat barn, unga och familjer i Alby, Husby, Södertälje, Skarpnäck och Skärholmen.

När vi pratar trygghet är det inte den polisiära eller den fysiska tryggheten som kommer i första hand för de boende där. Det är utbildning, skola, vård och ekonomisk trygghet. Det andra är viktigt, ja, men det ab-

solut viktigaste pratades det inte lika mycket om i trygghetssamtalen här i riksdagen.

Fru talman! Jag växte upp och bor fortfarande i Skärholmen. När jag växte upp var Stockholm inte så uppdelat. Skolan var navet med relativt små klasser, bra med resurser och elever med olika bakgrund. Det satsades på fritidsaktiviteter, så jag och syrran – då döttrar till en städerska och en metallare – kunde delta i allt från Vår teater till handboll.

I dag ser vi i stället hur barn inte ges möjlighet att få tryggheten som kommer av att lära känna varandra utan antingen går i den närmaste skolan eller reser över halva stan. I eftersatta områden har få barn fritidsaktiviteter, särskilt tjejer. Det är inte billigt att ha fritidsaktiviteter, och försöker man få ihop pengar till mat faller sådana saker bort. Till och med barnens hälsa präglas av var man bor och vilken ekonomi ens familj har. När de äldsta barnen inte längre får vissa ersättningar på grund av ålder går familjens ekonomi omkull.

Det här är inte värdigt. Fattigdom kan drabba oss alla. Den som är ensamstående eller sjuk eller förlorar jobbet kan i dag inte lita på att ett skyddsnet finns.

Familjepolitiska insatser i ett samhälle som har så stora ekonomiska skillnader som Sverige har är verkligen viktiga för omfördelningen och för att minska fattigdomen. Därför föreslår vi att regeringen ska ta fram en strategi så att våra socialförsäkringar verkligen kommer åt detta. Vi vill också att regeringen ser till att den ekonomiska omställning som sker när barn blir äldre inte ska slå så hårt mot familjers ekonomi.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 maj.)

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2021/22:238 Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning del 2

2021/22:243 Pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023

2021/22:244 Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård

EU-dokument

COM(2022) 157 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rapportering av miljöuppgifter från industrianläggningar och inrättande av en portal för industriutsläpp

COM(2022) 658 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 767/2008, (EG) nr 810/2009 och (EU) 2017/2226, rådets förordningar (EG) nr 1683/95, (EG) nr 333/2002, (EG) nr 693/2003 och (EG) nr 694/2003 och konventionen om tillämpning av Schengenavtalet vad gäller digitaliseringen av viseringsförfarandet

Prot. 2021/22:108

5 maj

-----

*Ekonomisk
familjepolitik*

Prot. 2021/22:108
5 maj

Motioner
med anledning av prop. 2021/22:99 Vårändringsbudget för 2022
2021/22:4713 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)
2021/22:4721 av Annie Löf m.fl. (C)

med anledning av prop. 2021/22:226 Aktivitetskravet i plan- och bygg-
lagen
2021/22:4722 av Ola Johansson (C)

med anledning av prop. 2021/22:237 Borttagande av regler för tillgodo-
räknande av försäkringstid i vissa situationer
2021/22:4704 av Ida Gabrielsson m.fl. (V)
2021/22:4715 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

§ 15 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 4 maj

2021/22:476 Kris för flyget

av *Anders Åkesson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:477 Utvisningar av kurder

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 4 maj

2021/22:1531 Rysk propaganda mot Sverige

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1532 Pneumokockvaccination av personer 75 år och äldre

av *Barbro Westerholm* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1533 Ukraina och avräkning på demokratibiståndet

av *Joar Forssell* (L)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2021/22:1534 Risk för däckbrist

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1535 Tillkännagivandet gällande Renmarkskommitténs direktiv

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1536 Proportionerlig ersättning till brottsoffer
av *Angelica Lundberg* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1537 Den vikande vaccinationsviljan
av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1538 Turkiets offensiv i norra Irak
av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1539 Vattenfalls agerande i Nederländerna
av *Birger Lahti* (V)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1540 Riktade insatser för ökad tillgång till skjutfält
av *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 4 maj

2021/22:1490 Ansvar för kommunal tillsyn

av *Jörgen Berglund* (M)

till statsrådet Ida Karkiainen (S)

2021/22:1487 Brister i kontrollarbetet för Arbetsförmedlingen

av *Magnus Persson* (SD)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1486 Dödsskjutningarna i Sverige

av *Katarina Brännström* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1492 Estland

av *Lars Beckman* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1488 Resultatet av arbetsmarknadsåtgärder

av *Magnus Persson* (SD)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1489 Intensivår

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1485 Speciallärartjänster i skolan

av *Jörgen Grubb* (SD)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1495 Överklaganden och återföring av mandat

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1500 Den småskaliga vattenkraften

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1501 Stopp för omprövningen av den småskaliga vattenkraften

av *Magnus Jacobsson* (KD)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1493 Direktflyg mellan Sverige och Taiwan

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1498 Handläggningstider för doktorander som ansöker om permanent uppehållstillstånd

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1499 Försvarsmaktens skjutförmåga

av *Lars Beckman* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2021/22:1497 En säkerhetspolitisk analys av sänkt skatt på drivmedel

av *Rasmus Ling* (MP)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1502 Bidrag på grund av höga skatter

av *Sten Bergheden* (M)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1496 Upphandling av Rakel Generation 2

av *Mikael Oscarsson* (KD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1506 Övergången från gymnasiesärskolan till arbetsmarknaden

av *Roger Haddad* (L)
till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1512 Situationen i Afghanistan

av *Tony Haddou* (V)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1505 Antalet poliser i Västmanland

av *Roger Haddad* (L)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1510 Synkontroller vid körkortsförnyelse

av *Emma Hult* (MP)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1509 En utredning om delning av Trafikverket

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1511 Sveriges deltagande i framtidskonferensen

av *Jessika Roswall* (M)
till statsrådet Hans Dahlgren (S)

2021/22:1504 Mobilkranar

av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1503 Verkställighet av utvisningsbeslut avseende personer som utgör säkerhetshot

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.53,
av förste vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 93 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 13 anf. 113 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Avsägelse	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Riksbankens förvaltning 2021	2
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU23	2
(Beslut fattades under § 10.)	2
§ 5 Offentlig upphandling	2
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU34	2
Anf. 1 EDWARD RIEDL (M)	2
Anf. 2 DAVID PEREZ (SD).....	3
Anf. 3 CICZIE WEIDBY (V)	5
Anf. 4 JANINE ALM ERICSON (MP)	6
Anf. 5 GUNILLA CARLSSON (S).....	7
(Beslut fattades under § 10.)	9
§ 6 Forskning	10
Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU20.....	10
Anf. 6 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	10
Anf. 7 ROBERT STENKVIST (SD)	11
Anf. 8 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	13
Anf. 9 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	15
Anf. 10 ROGER HADDAD (L).....	16
Anf. 11 ROBERT STENKVIST (SD) replik	18
Anf. 12 ROGER HADDAD (L) replik	18
Anf. 13 ROBERT STENKVIST (SD) replik	18
Anf. 14 ROGER HADDAD (L) replik	19
Anf. 15 CAMILLA HANSÉN (MP).....	19
Anf. 16 GUNILLA SVANTORP (S).....	20
Anf. 17 PIA STEENSLAND (KD)	22
(Beslut fattades under § 10.)	23
§ 7 Cykelfrågor	23
Trafikutskottets betänkande 2021/22:TU11	23
Anf. 18 JENS HOLM (V)	23
Anf. 19 ELIN GUSTAFSSON (S).....	26
Anf. 20 JENS HOLM (V) replik.....	28
Anf. 21 ELIN GUSTAFSSON (S) replik.....	28
Anf. 22 JENS HOLM (V) replik.....	29
Anf. 23 ELIN GUSTAFSSON (S) replik.....	29
(forts. § 11).....	29
Ajournering	29
Återupptaget sammanträde	30
§ 8 Frågestund	30
Anf. 24 FÖRSTE VICE TALMANNEN	30
<i>Utbyggnaden av laddinfrastrukturen</i>	30
Anf. 25 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	30
Anf. 26 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	30
Anf. 27 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	31

Anf. 28 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	31
<i>Utvisning av personer som fått avslag på asylansökan</i>	31
Anf. 29 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	31
Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
Anf. 31 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	32
Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	32
<i>Statens fastighetsverks uppdrag</i>	32
Anf. 33 PER SCHÖLDBERG (C).....	32
Anf. 34 Statsrådet MAX ELGER (S)	32
Anf. 35 PER SCHÖLDBERG (C).....	33
Anf. 36 Statsrådet MAX ELGER (S)	33
<i>Förslag till ny svensk jordbrukspolitik</i>	33
Anf. 37 JENS HOLM (V)	33
Anf. 38 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	33
Anf. 39 JENS HOLM (V)	33
Anf. 40 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	33
<i>Medel till studieförbunden</i>	34
Anf. 41 HANS EKLIND (KD).....	34
Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	34
Anf. 43 HANS EKLIND (KD).....	34
Anf. 44 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
<i>Sänkt reduktionsplikt och minskade utsläpp</i>	35
Anf. 45 HELENA GELLERMAN (L)	35
Anf. 46 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	35
Anf. 47 HELENA GELLERMAN (L)	35
Anf. 48 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	36
<i>Regeringens klimatpolitik</i>	36
Anf. 49 RASMUS LING (MP).....	36
Anf. 50 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	36
Anf. 51 RASMUS LING (MP).....	36
Anf. 52 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	37
<i>Arbetskraftsinvandring och arbetsmarknadsprövning</i>	37
Anf. 53 EMILIA TÖYRÄ (S)	37
Anf. 54 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	37
Anf. 55 EMILIA TÖYRÄ (S)	37
Anf. 56 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	38
<i>Resultaten av EU:s framtidskonferens</i>	38
Anf. 57 HANS ROTHENBERG (M)	38
Anf. 58 Statsrådet HANS DAHLGREN (S).....	38
<i>Köerna i cancervården</i>	38
Anf. 59 PER RAMHORN (SD)	38
Anf. 60 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	39
<i>Företags sponsring av idrottsföreningar</i>	39

Anf. 61 HELENA VILHELMSSON (C)	39
Anf. 62 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	39
<i>Den kommunala konsumentvägledningen</i>	40
Anf. 63 JON THORBJÖRNSSON (V)	40
Anf. 64 Statsrådet MAX ELGER (S).....	40
<i>Regeringens syn på kärnkraften</i>	40
Anf. 65 CAMILLA BRODIN (KD).....	40
Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	41
<i>Utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden</i>	41
Anf. 67 ROGER HADDAD (L).....	41
Anf. 68 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	41
<i>Löneskillnaden mellan kvinnor och män</i>	42
Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	42
Anf. 70 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	42
<i>Klimatomställning och gröna kreditgarantier</i>	42
Anf. 71 ADNAN DIBRANI (S).....	42
Anf. 72 Statsrådet MAX ELGER (S).....	43
<i>Skatten på ISK-konton</i>	43
Anf. 73 CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	43
Anf. 74 Statsrådet MAX ELGER (S).....	43
<i>Antalet vargar</i>	44
Anf. 75 MAGNUS JACOBSSON (KD)	44
Anf. 76 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	44
<i>Sveriges och EU:s stöd till Ukraina</i>	44
Anf. 77 PIA NILSSON (S)	44
Anf. 78 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	45
<i>Konsumtionslån och högkostnadskrediter</i>	45
Anf. 79 ANGELICA LUNDBERG (SD).....	45
Anf. 80 Statsrådet MAX ELGER (S).....	45
<i>Illegal avfallshantering</i>	46
Anf. 81 SUZANNE SVENSSON (S).....	46
Anf. 82 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	46
<i>Utvisning på grund av asocialitet</i>	46
Anf. 83 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD).....	46
Anf. 84 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	47
<i>Ytterligare utvidgning av EU</i>	47
Anf. 85 JASENKO OMANOVIC (S).....	47
Anf. 86 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	47
<i>Den globala uppvärmningen</i>	48
Anf. 87 LINUS SKÖLD (S).....	48
Anf. 88 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	48
<i>Dieselpreiserna och lantbruket</i>	48
Anf. 89 MARTIN KINNUNEN (SD).....	48
Anf. 90 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	49
<i>Kommunernas incitament för vindkraftsutbyggnad</i>	49
Anf. 91 ÅSA ERIKSSON (S)	49

Anf. 92 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÅLL (S).....	49
Ajournering.....	50
Återupptaget sammanträde.....	50
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 maj.....	50
JuU18 Tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek.....	50
JuU27 Unga lagöverträdare.....	51
JuU28 Vapenfrågor.....	54
NU19 Handelspolitik.....	56
NU20 Mineralpolitik.....	57
NU25 Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd.....	59
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	59
FiU23 Riksbankens förvaltning 2021.....	59
FiU34 Offentlig upphandling.....	59
UbU20 Forskning.....	60
§ 11 (forts. från § 7) Cykelfrågor (forts. TU11).....	62
Anf. 93 RICHARD HERREY (M).....	62
Anf. 94 PATRIK JÖNSSON (SD).....	64
Anf. 95 MIKAEL LARSSON (C).....	66
Anf. 96 MAGNUS JACOBSSON (KD).....	68
Anf. 97 HELENA GELLERMAN (L).....	70
Anf. 98 AXEL HALLBERG (MP).....	71
(Beslut skulle fattas den 11 maj.).....	73
§ 12 Vattenvård.....	73
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU23.....	73
Anf. 99 MARKUS SELIN (S).....	73
Anf. 100 JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	75
Anf. 101 MARKUS SELIN (S) replik.....	78
Anf. 102 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	79
Anf. 103 MARKUS SELIN (S) replik.....	79
Anf. 104 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	79
Anf. 105 MARTIN KINNUNEN (SD).....	80
Anf. 106 MAGNUS EK (C).....	81
Anf. 107 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	84
Anf. 108 MARIA GARDFJELL (MP).....	86
Anf. 109 MAGNUS EK (C) replik.....	88
Anf. 110 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	89
Anf. 111 MAGNUS EK (C) replik.....	89
Anf. 112 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	90
(Beslut skulle fattas den 11 maj.).....	90
§ 13 Ekonomisk familjepolitik.....	91
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22: SfU18.....	91
Anf. 113 EMILIA TÖYRÄ (S).....	91
Anf. 114 ANN-SOFIE ALM (M).....	92
Anf. 115 JULIA KRONLID (SD).....	94
Anf. 116 MARTINA JOHANSSON (C).....	96
Anf. 117 HANS EKLIND (KD).....	98
Anf. 118 BENGT ELIASSON (L).....	101

Prot. 2021/22:108
5 maj

Anf. 119 LORENA DELGADO VARAS (V)	102
(Beslut skulle fattas den 11 maj.)	103
§ 14 Bordläggning.....	103
§ 15 Anmälan om interpellationer	104
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar	104
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor	105
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 18.49.	107

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2022